

M. A. Akşit Koleksiyonundan

Eğitim Hakkı

5

Eğitmenin Rehberi – ÖĞRETMEN İÇİN BİLGİLENDİRME*

M. Arif AKŞİT**

* Her eğitici belirli etik ilkelerde olmalı, sevgi ve insanlık dili yanında yöntemi kullanmalıdır.

** Uzman Dr. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Neonatoloji/Yenidoğan ve Pediatrik Genetik, emekli, Eskişehir

SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLK YARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI' tarafından hazırlanan kitapçık sunulmaması, bir eksiklik olacaktır. Bu Makalede bu yaklaşım ele alınıp, Yazar yorumları ile katkıda bulunacaktır.

Bir uygulama Mesleki Beceriler olarak Üniversitelerde oluşması bir yana, Avrupa Tıp Eğitimi ve Sağlık Uygulamaları yaklaşımında da bir Acil Sağlık Hizmetinde kitapçık ile olayı tanımlanması önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kitaptan alınan konuların bir grafik içinde olmasına özen gösterilmiştir.

Eğitim bireylerin öğrenmesi, uygulamayı başarılı yapabilmesi ötesinde, gelecek nesillere, talep edenlere ve Tıp Fakültesinde de ilk seneden itibaren, aşamalı ve gelişimsel eğitilmeleri de öne çıkmaktadır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler Kursları dersleri yapısında olmak üzere, yaklaşımların, yanında Bakanlığın yaklaşımı da ayrıca eklenmiştir.²

Özet

Eğitmenin Rehberi – ÖĞRETMEN İÇİN BİLGİLENDİRME

Amaç: Eğitici açısından etik ilkeler, prensiplerin sunulduğu Makaledir.

Dayanaklar/Kaynaklar: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mesleki Beceriler Kursu kitapçığı temel alınarak, Sağlık Bakanlığının Eğitim Becerileri Öğrenim Kitabı temel alınarak hazırlanmıştır.
Genel Yaklaşım: Eğitim 7 aşamalıdır, Tıbbiye Birinci sınıftan uzmanlık sertifikasyon eğitim dahil, hekimlerin beceri kazanması amaçlanmaktadır.

Sonuç: Eğitimin Koçluk ve Mentorluk boyutunun farklılıkları da dikkate alınmaktadır.

Yorum: Yaşamımızda uygulamayı, bireyin becerisi ve yetkinliğine göre, Tıp Bilimi çerçevesinde, sevgi ve insanlık kapsamında, etik prensiplerde olması planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Beceriler Uygulamaları, Eğitici etik ilkeleri, Neonatoloji uygulamaları

Outline

The guideline for the educator, teacher information

AIM: The ethical principles are indicated at this Article, for the Educators, Teachers. Grounding Aspects: Eskişehir Osmangazi University Medical Proficiency Education Booklet is taken in consideration, and also Ministry of Health Competence Practices on Education book is taken as the source of the knowledge.

Introduction: This Article is in contemplation as the application learning, for seven steps, even after graduation, and also for continuous medical education aspects.

Notions: The learning methods as Coach and Mentor is discussed and making comparison with them.

Conclusion: At the reality of life, the proficiency of a physician, effective, efficient on medical science, originated by love on humanity, at ethical principles ve on the educational perspective.

Key Words: Medical Proficiency application, Ethical Principles for Educators and Neonatology procedures

Giriş

Eğitimin temel amacının sevgi içinde, insanlıkta olmak, sonucunda saygıyı geliştirmek olduğu, bilgi vermek olmadığı net anlaşılmalıdır. Beceri kazandırmayan, tutum ve davranış değişikliğine neden olmayan uğraşlar, eğitim olarak tanımlanamayacağı dikkate alınmalıdır.

Kitaptan öğrenilen bir yaklaşım ile insanlar çiçeklere bakabileceğini sanırlar, ancak tecrübesi olmayan için başarısızlık kaçınılmazdır.

Türk Padişahı Sultan Abdülaziz, Fransa'ya ziyarete gidince, yanında aşçısını da götürmüştü. Ondandan bir yemek yapması istenmişti. Pilav yapmış, gereği kadar su, gereği kadar tuz ve demlemesi şeklinde tarif etmişti. Yapamam diyerek, yanında tartmış, zamanları da kaydetmiş ve Fransa Ahçı yapmaya çalışmış olmamış. Isıyı fazla tutulmuş denilmiş, bunun üzerine kullanılan kömür ve ateşi de kontrol etmiş, ama olmamış. Bu bir pratik yapmak, pratiği de kendi içinden gelerek, sevgi ile yapmak önemlidir. Yemek sevgi katılarak pişirilir.

Eğitim Becerileri Öğrenim Rehberi sunulmaktadır.

İNAN H. Fazıl, KURT Zülfinaz, KUBİLAY İlknur. EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLK YARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI, ANKARA 2002 kitapçığından katkılar alınmıştır.

Her katkı yorumlanarak, özellikle Mentor penceresinde bakılarak yapılmıştır. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mesleki Beceriler Uygulamalar kitapçığı da kaynak olarak sunulmaktadır.

ANAHTAR VURGULAR

Değerli Bilgiler

SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLKYARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI Ülkemizde beceri kazandırmada sertifikasyon uygulamaları yapmaktadır. Eğitici yetiştirmekte ve başarılı programlar yürütmektedirler. Bu Bölüm bu sertifikasyon programına eğitici yetiştirme amacıyla hazırlanan *EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ* temelindeki rehberden alıntılar ve katkılarla oluşturulmuştur.

AMAÇ (Bu Bölümde verilmek istenenler)

EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ geniş bir özet olarak sunulmuştur

ÖNERİLER (Göze çarpanlar)

Rehberin tümünden incelenmesi önerilir.

Özet

Beceri kazanmada en alt puan %85 olmalıdır.

Zarar vermeden, bir uygulamayı yapmak, hata ve sıra atlamadan tamamlamak tam puan için yeterlidir. Estetik ve uygulamadaki sistematik puanlama dışıdır.

tarafından hazırlanan ve sertifika verilen programlarda, eğitim konusunda uygulama programlarının sunulması, bir bakıma bilgilendirme hakkı olarak gereklidir.

Bakanlık mentor yapısında eğittikleri ile sistemi yürütmektedirler.

Bu Makalede, yazılanlar ile Yazar yorumlarını birlikte sunmaktadır.

REHBERİN HAZIRLANMA AMACI:

Kitabın amacı, yeterliliğe dayalı, eğitici prensiplerine göre hazırlanmıştır. Uygulama belirli mentor eğitici tarafından yapılabilmelidir.

Yazılarda dahil, %85 üstü başarılı kabul edilmektedir.

COACH (AKTİF EĞİTİCİ) TANIMI

Bu Rehber Kitap, eğitmen ve katılımcıları eğitim süresince teorik ve pratik olarak desteklemek amacıyla, yeterliliğe dayalı eğitim ve yetişkin eğitimi prensiplerine uygun olarak hazırlanmıştır.

BAŞARI:

... Katılımcıların bilgi düzeyi ile ilgili değerlendirmeler, kurs öncesi ve ortası değerlendirme formları ile yapılır. Katılımcıların, başarılı kabul edilmeleri için kurs ortası soru formundan da en az %85 başarılı olmaları beklenir. Kurs ortası bilgi ve beceri değerlendirme formlarında en az %85 başarı kriterine ulaşmayan katılımcıların kurs sonuna kadar çalışma ve gelişmelerine destek olunarak başarılı olmalarına yardımcı olunur...

Kurs öncesi ve kurs sonrası yapılan sınavlar ile eğitilme katkısı saptanmaktadır.

Yorum

Eğitimin planlı ve programlı bir eylem olduğu, bir süreç gerektirdiği unutulmamalıdır. Ayrıca %85'in altındaki notların da başarı olarak değerlendirilemeyeceği unutulmamalıdır.

Öğrenci işlemi yapması, tamamlaması, sıra atlamaması ve zarar vermemesi durumunda en az %85'i hak etmektedir.

EĞİTİM BECERİLERİ KURSUNUN AMAÇLARI

Uygulama eğitiminde eğiticilerin Sağlık sektöründe hata kabul edilmemesi, zaman, sıra ve uygun olmayan yaklaşım ile başarısız kabul edilmektedir. Teorik bile %85 üstü olmalıdır.

GENEL AMAÇ

Bu eğitim sonunda katılımcılar yeterliliğe dayalı eğitim konusunda bilgi, beceri ve tutum kazanacaklardır. Yetişkin öğrenme ilkelerine göre beceri kurslarına katılan kişiler;

Eğitim konusuna ilgi duyarlar,

Bilgi ve becerilerini, böylece mesleki performanslarını geliştirmek isterler,

Kurstaki çalışmalara etkin olarak katılmayı isterler.

Yorum

Bakanlık

Bu rehberde vurgulanan uygulamalı ve katılımcı eğitim teknikleri aşağıdaki Çin atasözünde çok iyi ifade edilmiştir: *“DUYARSAM UNUTURUM, GÖRÜRSEM HATIRLARIM, YAPARSAM ANLARIM.” Konfüçyüs*

Bizzat yapması önemlidir, ancak bunun sevgi ile insanlık boyutunda, etik ilkelerde yapılmalıdır. Maket üzerinde olsa bile, sanki canlı gibi yaklaşım yapmalı, onunla konuşmalıdır.

Yorum

Burada 3 önemli vurgu yapılmaktadır. 1) İlgi duymak, 2) Performansını geliştirmek istemesi, 3) Etkin olmayı amaçlanmaktadır.

İlgi duymanın üstüne sevgi ve insanlık ile yaklaşım ilgiyi yaratmalıdır.

Amaçlar

- Kişilerarası eğitim becerilerini kullanma
- Klinik eğitim (beceri eğitimi) yaklaşımını açıklama
- Yetişkin eğitimi özelliklerini kullanma
- Olumlu eğitim atmosferi oluşturma
- Görsel-İşitsel araçları tekniğine uygun kullanma
- Etkili bir sunum yapma
- Küçük grup çalışması tekniklerini kullanma
- Etkili bir gösterim (demonstrasyon) yapma
- Yetiştiricilik (Koçluk) modelini etkili biçimde kullanma
- Yeterliliğe dayalı değerlendirme araçlarını kullanma

Olumlu atmosfer yaratmak, sevgi ve insanlık olarak yaklaşmak ile, bireyin faydalanması, ilgisini çekmesi ile, etkin, verimli, bulunabilir özellikle yeteri beceri yaparak kazandırılmalıdır.

Yorum

Burada yapılan işlemin öğrenim olmadığı, beceri kazanmaya yönelik olduğundan dolayı eğitimsel işlev olduğu vurgulanmaktadır.

Bir öğrenilen becerilerin tutum ve davranışlarla bütünleşmesi için, yapılan işlev birey tarafından kabul edilmenin ötesinde benimsenmelidir. Kişi yaptığı işten dolayı saygı duymuyorsa bir anlamı olmamaktadır. Nefret oluşturan şey eğitim olarak belirtilemez. Dolayısıyla ilgi duyma, geliştirme, etkin katılma Uluslararası eğitimin tanımlamasında *“saygıyı geliştirmek”* işlevi ile bütünleşmektedir. Aynı zamanda hatırlanma hedefi %85’in altında olması durumunda işlevin eğitimsel olduğunun iddiasında da bulunulamaz.

İLETİŞİM:

Bir etkileşim için iletişim olmalıdır, bunun için bir konuda, kaynak, iletim yolu, mesaj, karşıdan alınması, mesajın işlenmesi, geri dönüş, karşıdan alınıp, tekrar iletimin devam etmesidir.

Tüm bunlarda, sevgi ve insanlık boyutu önemlidir. Bir alıcı, öğrencinin sevgi dile ile kabulü, anlaması ve öğrenmesi, hatta eğitmesi de olasıdır.

İletişimde Amaç

Kişiler arası iletişim becerilerini kullanma.

İletişim becerileri, aşağıda sunulan maddeler olmaktadır. Eğiticinin içinden gelmeli, görev yapar gibi olmamalıdır.

İletişimin, Öğrenimde Hedefleri

- İletişimin tanımını söyleyebilme

- İletişimin amacını söyleyebilme
- İletişim sürecinin öğelerini sayabilme
- İletişim ilkelerini söyleyebilme
- Sözlü iletişim özelliklerini açıklayabilme
- Sözsüz iletişim özelliklerini açıklayabilme
- İletişimde empatinin önemini söyleyebilme
- İletişimde beden dilini simgeleyen GAYE-TÖS kısaltmasındaki davranışları sayabilme
- İletişim sırasında sade dil kullanabilme
- İletişim sırasında uygun ses tonu kullanabilme
- İletişimde hatırlamayı kolaylaştıran öğeleri kullanabilme
- Kişiler arası iletişimi kolaylaştıran beş iletişim becerisini söyleyebilme
- İletişim sırasında kendine anlatılanları etkin dinleyebilme
- İletişimde soru sorma çeşitlerini sayabilme
- İletişim becerilerini kişiler arası iletişim rehberine göre uygulayabilme

İletişim için; 1) Tanımı, 2) Amacı, 3) Süreci, 4) İlkeleri, 5) Özellikleri, 6) Sözlü, sözsüz iletişim, 7) Empati, 8) Beden dilinin uygun olması, 9) Sade anlaşılır dil kullanma, 10) Uygun yumuşak ses tonu, 11) Hatırlanacak simgeler, vurgular kullanma, 12) Kişiler arası destek ve yardımı sağlamak, 13) Dinleme, 14) Soru sorulabilme, 15) Rehberine dayanarak yaklaşım yapabilmektir.

Yorum

Eğitici önemli olarak vurguları yapmalıdır. Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesinde ders vermek için gittiğim için, yapılacaklar önceden planladım. Ama durum düşünceye bağlı olmuyor. Hepsi birden ayağa kalkıp, günaydın dediler. Olmadı dedim, evet iki kişi geç günaydın dedi dediler. 5-6 defa girip, çıktım ve beni arkadaşları olarak görmeliler, sadece eğitici olarak olduğumu, soru sorabilecekler deyince ikini hayret ettiler. Sıra ile kaldırıp, sunuyu okudular, anladıklarını anlatın dedim. Biz öğretmen değiliz deyince, şimdi oldunuz dedim. Arkadaşları olunca soru yağmuruna tutular, tabi eğitici olarak cevap verdim.

Eğitim Yöntemleri

- Anlatma
- Soru cevap
- Oyun
- Role-play
- Grup çalışması

Bir derste tüm boyutlar kullanılmalıdır. Tiyatro gibi oynamak, yapamazlarsa önce eğitici olarak bizim yapmamız gereklidir. Epilepsi kasılmalarının farkları bu şekilde çok kolay algılanmaktadır.

EĞİTİM YÖNTEMLERİ:

Farklı eğitim yöntemleri kullanmak, öğrencileri çoklu çevre olarak sıkıştırmakta ve birçok açıdan eğitimi sağlamaktadır. Her bireyin sevdiği ve daha kolay algıladığı yöntemi sağlayınca, ona özgü davranılmalıdır.

Araç-Gereç ve Materyal

- Tepegöz
- Flipchart (kâğıt tahtası)
- Resimli mesajlar
- Gözbağı

Burada söylenen cihazlar eskimiştir. Artık slide/sunu bile öğrenci algılamasına göre yapılmalıdır.

En idea canlı model, kişilerin kendi arkadaşları olmalıdır. Senaryoya göre tiyatro oynanması bir beklenti olmaktadır.

Isınma

Katılımcılar arasından 4 gönüllü seçilir. Dışarı çıkmaları istenir, diğer katılımcılardan süreci gözlemlemeleri istenir. Dışarı çıkan gönüllüler birer birer içeri çağırılır. İlk içeri giren kişiye bir mesaj okunur ve mesajı ikinci gönüllüye aktarması istenir. Aynı mesaj üçüncü ve dördüncü gönüllüye aktarılır. Mesaj bir kez okunur ve ayrıntı içerir, sorular yanıtlanmaz. Sonuçta gönüllülere ne hissettikleri, gözleyenlere de gözlemleri sorularak iletişimle ilgisi kurulur.

İlk derste uygulama için ısınma gerekebilir, ancak ne kadar tecrübesizlik olursa, o kadar daha iyi bir eğitim algısı olacaktır, çünkü tekrarlanacaktır. Tekrarlamamak için en azından hatasız yapmaya çalışacaklardır.

Giriş

- Konunun amaç ve hedefleri okunur,
- Oyundan elde edilen duygularla ilişki kurmalarını sağlayarak iletişimin tanımını sorulur.

İlk sefer okunabilir, ama sonra zaten öğrenciler uyum sağlamış olmaktadır. Mentor olan kişi basamakları izleyerek vurgu ve uyarı yapmaktadırlar.

İşleniş

- İletişimin amacı ve iletişim öğeleri sorularak açıklanır,
- Etkili bir iletişim için gerekli ilkeler kısaca açıklanır,
- Sözlü ve sözsüz iletişimin önemi tartışılarak kısaca açıklanır, ses tonunun mesajların algılanmasındaki önemi sorulur. Ses tonunun önemini algılanması için küçük bir oyun oynanır,
- Katılımcılardan kibar, mutlu, sinirli, inatçı, çekingen, üzüntülü ses tonu kullanarak *sıraya gir* ifadesini söylemeleri istenir ve aradaki farklar tartışılır ve ses tonunun önemi vurgulanır,
- Beden dilinin iletişimdeki önemi sorulur. Beden dilini kullanarak birkaç örnek verilir, hangi duyguyu ifade ettiğini bulmaları istenir. Sözlü ve sözsüz iletişim özellikleri kısaca vurgulanarak özetlenir. GAYE-TÖS açıklanarak önemi vurgulanır,
- Kişiler arası iletişimi kolaylaştıran 5 iletişim becerisi ve hatırlamayı kolaylaştıran öğeler kısaca açıklanır,
- İki katılımcıya körebe oyunu oynatılır ve duygular alınarak tartışılır,
- İletişimde empati önemi vurgulanarak tanımı yapılır. Etkin dinleme becerisinin önemi örneklerle açıklanır. Küçük bir role-play örneği sunularak tartışılır,
- İletişimde kullanılan soru çeşitleri kısaca açıklanır,
- İletişim öğrenim rehberi dağıtılarak bir katılımcıdan okuması istenir.

Yorum

Belirtilen bazı boyutlar ilk seferde, Tıp Birinci sınıfta gerekebilirken, daha sonra uygulamalarda gerektiği düşünülmemektedir.

Konu tartışmaya değil, sorular olup olmadığı sorularak, bunlar üzerinde durulabilir.

Felaket uygulamalarında kendi aralarında imdat diye bağırانlar sanal olarak olmakta, olmaz ise, eğiticiler yapmaktadır. Ortam benzer konumda olmalıdır.

ÖZET

Katılımcılara role-play yapılacağı söylenir. Eğitimciler tarafından önceden hazırlanan rolleri izlerken iletişim öğrenim rehberine göre izlemeleri istenir. Eğitimciler tarafından role-play gerçekleştirilir. Bitiminde kişiler rollerinden çıkarılarak duyguları alınır, daha sonra iletişim öğrenim rehberine göre katılımcıların düşünceleri öğrenilir. Önemli noktalar kısaca vurgulanarak konu özetlenir.

Doğrudan bir tiyatro oyunu icra edilir, rol play ötesidir.

Değerlendirme

- 1-İletişim nedir?
- 2-Sözsüz iletişim özellikleri nelerdir?
- 3- Empati nedir?

4- GAYE-TÖS açıklayınız?

Yorum

İletişim konusunda ilk planda anlatma veya soru sorma şeklinde bir yaklaşım düşünülmemelidir. Temelde DİNLEME ilk yaklaşım olmalıdır.

Konunun ortaya konularak, öğrencilerin cevaplarını almak iletişim başlangıcı için uygun olarak nitelendirilebilir. Ancak, cevabın sizin belirttikleriniz kalıp içinde olmaması, öğrencilerin ifade ettiklerinin de kabulü gerekir. İletişim kuruyorsanız ve ilişki oluşturmak istiyorsanız, ben hocayım, ben bilirim ve sen öğrencisin davranışından kaçınmak gerekir Öğrenci bilmediğin ifade etmedikçe ve öğrenmek istemedikçe bilgi sunulması öğrenme veya alımı, kabulü geciktirir. Unutmayın, öğrenci temelde bir şeyler almaya gelmiştir. Siz, uygun olarak vermezseniz almak istemez, iticilik ve ret gelişebilir.

Eğitici Notları (1, 2)

1. İletişim nedir?

Özellikle düşünce, görüş ve duyguların, yazı, resim, sözcük gibi sembollerle herkes tarafından aynı biçim ve değerle anlaşılır hale getirilmesi, paylaşılması ve karşılıklı etkinin sağlanmasıdır.

2. İletişimin amacı nedir?

- Kişide yeni bir tutum geliştirmek
- Var olan istendik tutumun şiddetini arttırmak
- Var olan yanlış tutumu değiştirmek
- Ortak bir anlayış oluşturmak

Yorum

Burada belirtilenlere katılmak mümkün değildir.

Başlıca noktalar: İletişim karşılıklı bir ilişki oluşturma amaçlı kurulmalıdır. Metinde tanımlanan “Özellikle düşünce, görüş ve duyguların, yazı, resim, sözcük gibi sembollerle herkes tarafından aynı biçim ve değerle anlaşılır hale getirilmesi, paylaşılması ve karşılıklı etkinin sağlanmasıdır” ifadesi nispeten uygundur. Düşünce, görüş ve duyguların paylaşılmasının gerektiği kanısında değilim. Bu tek tip bir bireye götürür. Farklı görüş, düşünce ve duyguların sunulması ve bunlara saygı duyulması, dinlenmesi yeterlidir. Bir etki yapması da beklenmeyebilir. Bir sonuca varmak da gerekmez. Bireyin kapasitesine göre anlattığınız konu anlaşılabilir. İletişim vardır ama ilişki kurulmayabilir.

Siz onu ikna etmek, ona sizden bir şey geçmesini istiyorsanız, onun da sizi ikna etmek ve ondan size bir şeylerin geçmesini isteyecektir. İletişim amacı olarak belirtilen “Kişide yeni bir tutum geliştirmek, Var olan istendik tutumun şiddetini arttırmak, Var olan yanlış tutumu değiştirmek, Ortak bir anlayış oluşturmak” yaklaşımına katılmak olanaksızdır. Tek taraflı geçiş, tek yönlü akım ve etkileşim, bir propaganda, bir otokrat/emir ve zorlayıcı ve yaptırımcı bir yaklaşımdır. Ortak anlayış oluşturulması içinde, iki tarafın müşterek bir karara varması, anlaşması gerekir. Niye bu gerekli veya şart olarak kabul edilmelidir. Her birey özgün ve özerk olduğuna göre katılmak zorunda değildir. Bunlar eski tanımlamada mutlaka demokrasinin oylama ve tek karar çıkmasına yöneliktir. Biri çay, biri kahve içemez mi? Bireyler farklı düşünce ve davranışlarda bulunamazlar mı? Bu saygıyı geliştirme işlemini doğuramaz ve adına da eğitim denilemez. Eski kültürel yapı içindeki eğitsel yaklaşımdır.

Felsefe mutlaka bireyler arasında bir ilişki ve bir etkileşim amacıyla oluşturulmaz. Düşünceler sadece bireyin kendini sıklıkla kendisine ifadesidir. Anlaşılma kaygılarının olması iletişimi engelleyebilir. Bu nedenle sıklıkla felsefe bilminde yazı ile iletişim kurulmaya çalışılmaktadır. Çünkü o çevrede iletişim kurulabilecek bireyler olmayabilir.

Eğitici Notları (3)

3. İletişim sürecinin öğeleri nelerdir?

Kaynak:

Her türlü iletişimin mutlaka bir kaynağı vardır. Bu kaynak bir şahıs, grup hatta bir kuruluş olabilir.

Kaynağın iletişimdeki başarısını etkileyen bazı faktörler şunlardır:

- Düşünme, yazma, çizme yeteneği
- Dinleyici ve konu hakkındaki tutumu
- Konusu ve dinleyici hakkındaki bilgisi
- Sosyo-kültürel durumu ve rolü

Mesaj (haber, bilgi):

İletişim sürecinde mesajlar iletilecek bilgi yada haberdur. Mesajın iletilmesinde kullanılacak şifrenin seçimi önemlidir. Bu şifre bir dil, müzik, jest, mimik, resim, karikatür yada sembol olabilir.

Kanal (yol):

Mesajı sunmak için kullanılan yoldur. Konuşma, görüşme, radyo televizyon, sinema, gösteri, pratik uygulama, gazete, mecmua vb. iletişimde kullanılan kanallardır.

Bir iletişim kanalı ne kadar çok duyuya hitap edebilirse (görme, işitme, dokunma, koklama, tatma) o kadar etkilidir. Bunun için özellikle eğitimde bir mesajı iletmede birden fazla iletişim kanalı kullanılmalıdır.

Alıcı:

İletişim sürecinde son bağlantı alıcıdır. Kaynak üzerinde etkili olan tüm etmenler alıcı üzerinde de etkilidir.

Geri bildirim (feed-back):

Alıcının mesaja karşı gösterdiği tepkilerin kaynak tarafından gözlenmesidir. Ne kadar kanaldan yararlanırsak yararlanalım iletişimde bulunduğumuz insanlardan istediğimiz tepkiyi elde etmedeki başarımız şüphelidir. Kendimizi sadece kaynak olarak kabul edersek başarı şansımız azalır. Geri bildirimleri değerlendirme bir bakıma kendimizi alıcı olarak kabul etmektir.

Geri bildirim yararları şunlardır:

- Mesajın doğru anlaşılıp anlaşılmadığı
- Söylenenlerin kabul edilip edilmediği tespit edilir.

Yorum

Geri bildirimde ektiğiniz ürünün değerlendirmesi yapılmalıdır. Ancak burada ölçme ve değerlendirmedeki faktörlere bakılmalıdır. Buğday ekilmiş ise, arpa ürününün durumu sorgulanamaz. Eğitimde verdiğiniz ile alınan ve üretilenler çok farklı boyutta olabilir. Kendi kendine eğitim yolu ile verileni birey aşabilir. Kanımca burada bireyin verileni ne kadar yorumladığı ve geliştirdiği boyuta bakılmalıdır. Aynı yerde duran eğitim, temelde eğitim değil, bir kalıbın öğretilmesidir. Bir bireye balık yemesini değil, balık tutması öğretilmelidir. Söylenen kabul etme ve aynen uygulaması kendi bireysel faktörleri katmadığı için, elde edilen sonuç, kanımca etkin ve iyi bir geri bildirim değildir. Bir şeyler katması ve geliştirmesi ve buna olanak vermek geri bildirim olarak uygundur. Ezberleme, aynen tekrar geri bildirim açısından kötü puanlama olmalıdır.

Eğitici Notları (4)

4. İletişimin ilkeleri nelerdir?

- Hizmetin verileceği rahat bir ortam
- Hizmet alan kişinin ilgi ve ihtiyacına odaklı
- Sadece gerekli bilgilerin verilmesi
- Anlaşılır sözcükler kullanma (basit ve sade bir dil)
- İki yönlü iletişim kurmadır.

Eğitici ve eğitilen, bir iletişim içine girmezlerse, zaten eğitimden söz edilemez. İlgi çekmek, öğrenmek isteği yaratmak, bir yaşam kurtarmanın yollarını öğrenmek, kısaca sevgi ile yaklaşmak ile başarı sağlanabilir.

Eğitici Notları (5)

5. Sözlü iletişim özellikleri nelerdir?

Sözlü iletişimde kullanılan dil, ses, tonlama ve iniş çıkışlar önemlidir. Sözlü iletişimde düşünceler daha kolay ifade edilir. Soru sorma ve dinleme önemlidir. Yüz yüze iletişimde hem sözlü hem sözsüz mesajlar aynı anda kullanılır.

Bizim geleneklerimize göre saygı oluşur, ama bu bir zorlama değil, içten olmaktadır. Bazı kişiler disiplin altında sert sözler kullanırlar, bu onları kaybetmesi demektir.

Eğitici Notları (6)

6. Sözsüz iletişim özellikleri nelerdir?

İletişimde sözsüz mesajlar sözlü mesajlardan %60 oranında daha fazla kullanılmaktadır. Sözsüz iletişimde *beden dili* olarak adlandırığımız duruş yâda oturuş şekli, el kol hareketleri, baş hareketleri, gözler, ağız kıvrımlarının hareketleri veya diğer mimik hareketleri kullanılan önemli mesajlardır.

Sözsüz iletişimin özellikleri şunlardır:

- Kişiler üzerinde direkt etkilidir,
- Duyguları daha kolay ifade eder,
- Doğru kullanıldığında anlamı pekiştirebilir,
- Bazen çift anlam içerebilir,
- Yanlış kullanıldığında grup içi iletişimi bölebilir.

Yorum

Beden dili, birçok şeyi aydınlatmaya yeterlidir. Sevgi ifadesi ile gülümseme önemlidir.

Eğitim verenin bir tiyatro, bir sinemada aktör gibi davranması etkinleşmesi açısından gereklidir. Tiyatroda önemli olanlar; a) senaryo, b) dekor, c) oyuncu kıyafeti, duruşu, sesi, tonu, d) senaryoyu yorumlaması şeklinde tanımlanabilir. Türkiye’de öğretim üyesi kravat, ceket şeklinde resmi kıyafet gerekirken, İngiltere’de Hoca cübbeli olması, Amerika’da ise serbest giyim tercih edilmektedir. Resmi takım elbiseleri tercih ederken, derslerde spor ve renkli, ceket, pantolon, gömlek ve kravatı tercih etmekteyim. Her derste farklı olmasına özen göstermekteyim. Öğrencilerin çok detaylı olarak kıyafetimi incelediklerine şahit olmuştumdur.

İletişimde hatalar, yanlışlıklar ve kazalar olması doğaldır. Burada iletişimi bozacak kast unsuru yok ise, karşılıklı etkin ve yerinde iletişim ile bozulanlar düzeltilebilir veya daha derinleşebilir. Anlaşmaya meyilli olmayan, karşı taraf olmak isteyenler için birliktelik olmamaktadır. İki farklı futbol takımı taraftarında iletişim ile birliktelik sağlanamaz. Burada dikkat edilecekler, her bireyin birbirlerine saygı duymasındır. Spor ahlakına uymayanı ortak tenkit etmelidirler. Atatürk’ün belirttiği gibi; “*Ben sporcunun ahlaklısı ve çalışkanını severim*” prensibinde ortak buluşmayı sağlamak önemlidir.

Eğitici Notları (7)

7. İletişimde empati neden önemlidir?

Empati, bir kişinin kendini diğerinin yerine koyarak ne hissettiğini anlamaya çalışmasıdır. Böylece karşıdaki kişinin duygu ve düşünceleri dikkate alınarak olaya onun açısından bakılabilir. Empati ile daha olumlu bir iletişim kurulabilir, diğer kişi yâda kişilerin hoşuna gidecek tipte mesajlar seçilebilir ve iletişimi olumsuz etkileyen kişisel faktörler ortadan kaldırılabilir. Bu nedenle, empati karşılıklı etki açısından geri bildirimden daha önemlidir.

Yorum

Eğitici, eğitim alanı kardeş, kendisi gibi algılaması önemlidir.

Tüm inanışlarda empati yaklaşımı bulunmaktadır. “Komşusu açken uyuyan kişi bizden değildir”. “Kendinin istemediğin bir şeyi başkasına yapma” gibi deyimler vardır.

Sempati yaklaşımında acıma duygusu da vardır. Hayvanlarda veya fakirlere uygulanan yaklaşımlarda sıklıkla empati değil, sempati uygulanmaktadır. Bu durumda da hayvanlar veya muhtaçlara minnet duymasına neden olunur ki, bu durumda empati ortadan kalkar.

“**Altın standart**” tanımı, felsefede kendine veya kendi çocuğuna öngördüğün şeyleri veya prensiplerin uygulanmasıdır. Kanıt veya verilerin en iyisi veya en üstünü anlamında değildir. Empatinin tanımlanmasıdır.

Eğitici Notları (8)

8. İletişimde beden dilini simgeleyen öğeler nelerdir (GAYE-TÖS)?

- G: Göz teması
- A: Anlaşılır ve ulaşılır olma
- Y: Yumuşak olma
- E: Eğilerek oturma
- T: Tebessüm
- Ö: Övgü
- S: Sıcaklık

Bunların tümü tek bir şeyle açıklanabilir, sevgi göstermek, gönülden gelen sevgi ile yaklaşmak.

Eğitici Notları (9)

9. İletişimde hatırlamayı kolaylaştıran öğeler nelerdir?

- Kısa ve basit mesajlar seçmek
- Gereksiz bilgiler vermemek
- Bilgiyi bir düzen içinde, açık seçik ve net olarak vermek
- Hatırlanması gereken noktayı belirlemek
- Dinlemeyi bilmek ve dinlediğini göstermek
- Önemli mesajları tekrar etmek
- Günlük olaylarla bağlantı kurmak
- Yazılı eğitim materyali vermek ve birlikte gözden geçirmek

İnsan sevdiği şeyleri, oluşturulan endojen mutluluk hormonları ile hatırlar. Adrenalin ve nor-adrenalin salgısı ile olan korku, endişe ile olanlar ve insanlar unutmak isterler. Burada Yaşam Hakkı söz konusu olduğu için, endişenin mutluluk yaratmak için olduğu söylenebilir.

Eğitici Notları (10)

10. Kişiler arası iletişimi kolaylaştıran beceriler nelerdir?

- Soru sormaya teşvik etmek
- Bilgilendirerek cevap vermek
- Beden dili ile cevap vermek
- Sıcak davranmak
- İyi bir dinleyici olmak

Kardeşlik, birbirine yardım etmek ve dayanmak gerekliliği öne çıkmaktadır.

Bir göz kırpmaya bile eylemin başlaması için bir neden olabilmektedir.

Eğitici Notları (11)

11. İyi bir dinleyici olmak nedir?

Kişinin duygularını ve ilgilerini anlamak, ne söylediği ve nasıl söylediğine dikkat etmek, gerçek bir konsantrasyon içinde gerçekten dinlemek ve vücut dilini kullanarak dinlediğini belli etmektir. Ancak, etkin dinleme bir beceridir ve sanıldığı kadar kolay değildir.

İyi bir dinleyici olmak için şu özellikleri taşımak gerekir:

- Tüm dikkat konuşan kişiye verilmelidir,
- Konuşan kişiye ismiyle hitap edilmelidir,
- Göz teması kurulmalıdır,
- Tebessüm edilmelidir,
- Beden dili olumlu kullanılmalıdır,
- "Devam et", "evet", "gerçekten", "sana katılıyorum", "doğru söylüyorsun" gibi yüreklendirici sözler söylenmelidir,
- Konuşan kişinin sözü kesinlikle kesilmemelidir,
- Konuşan kişi ile aynı fikirde olunmasa bile asla belirtilmemelidir,
- Yargılayıcı olmamalıdır,
- Söylediklerini tekrar ederek geri yansıtma kullanılmalıdır,
- Konuyu netleştirmek için sorular sormalıdır,
- Konuşanın söylediklerini onun kelimelerini kullanarak özetlemelidir.

Yorum

Dinlemek karşı cevap vermek ve itiraz etmek için yapılacak bir yaklaşım değildir. İletişimde "Konuşan kişi ile aynı fikirde olunmasa bile asla belirtilmemelidir," yaklaşımı, ilişki kurulmaması yanında iletişim kopmasına da neden olabilir. Onun fikrini, duygu ve düşüncelerini öğrenmek için iletişim kurmaktasınız. Onun dediklerini kabul etme veya onaylamak için konuşmuyorsunuz. O kahve ister, siz çay, o Fenerbahçeli, siz Galatasaraylı olabilirsiniz. Burada bilim, bireylerin özerkliği, özgüllüğü, farklılıklar yanında bilim ve bilimin boyutu konuşulmaktadır. Temelde saygı oluşturma çabası olmalıdır.

Eğitici Notları (12)

12. İletişimde soru sorma çeşitleri nelerdir?

Kapalı uçlu sorular:

- Kolaylıkla evet/hayır gibi kısa cevaplarla yada verilen şıklarla cevaplanır,
- Anlatılanların anlaşılıp anlaşılmadığını değerlendirmeye yardımcı olmaz,
- Geri bildirim atlanırsa etkili iletişime engel olabilir.

Açık uçlu sorular:

- Tam anlamıyla kendini ifade etmeye fırsat verir,
- Etkili iletişim sağlanmasına yardımcı olur,
- Anlatılanları anlayıp anlamadığını değerlendirme fırsatı verir,
- Geri bildirim izin veren sorulardır.

Sorular ve cevaplar evet, hayır ötesinde bir boyut olmalıdır.

Mezunların 10. Yıl kutlama toplantısında, nasılsınız, anlatın dedikten sonra, konuşalım dedim. Öğrenciler, biz bir konuyu açsak bile, siz vermek istediğiniz mesajları sunacaksınız, o açıdan biz dinleyelim, konuşma ortasında soralım dediler. 10 yıl geçmiş, bunun anlamını irdeleyelim, saha sonraki hedefler, eğitimin devamlılığı konusunu irdeledim. Vurgum her bireyin, öğrenci iken aşama olarak gelişmesini ve şimdi görünümüleri ile gelişim ve değişimlerinden söz ettim.

KLİNİK EĞİTİME YAKLAŞIM

Hekimlik mesleği, dize diz, kola kol ve bir arada öğrenim ve tartışma ile oluşmaktadır. Eğitici en önemli eğitim boyutunu derslerde yaparlardı.

Her derste, anlatıldıktan sonra bana soruların var mı derlerdi. Ben doğrudan İngilizce kitaptan okuduğum için, anlatılmayanları sorardım.

Değerlendirme:

Eğitim olması için, a) Davranışa ve tutum boyutuna taşınmalıdır, b) Gelişim üzere değişim olmalı, ilerleme sürecinde olunmalıdır, c) Bilgiyi ilgisi içinde olmalı, sevmeli ve yaptıkça, öğrendikçe mutlu olmalıdır.

Eğitim, eğitici olup, becerilerin nakledilmesi ile eğitim olduğu söylenebilir.

Ekonomide olduğu gibi, başlıca 4 etkileşim söylenmelidir. 1) Etkin olmalıdır. Bir faciaya doğrudan TV ekranında görmek ile, gazeteden okumak farklı etkileşim yapmaktadır. Burada da sanal hasta ve kurtarıcı olarak doğrudan etkin yaklaşım gereklidir. 2) Verimli olmalıdır. Üç boyutlu verimlilik gereklidir, a) zaman sürecinde, acil etkileşimi yapmalı, b) sırasına göre yaklaşım gereklidir, c) amaca yönelik yaklaşımın sonucu alınmalıdır. 3) Yapılabilirlik gerekir. Bir acil gerekince, kıdemlimi çağırırım demek gibi, bizzat kendisi yapmaya başlamalı, danışmanlık ve 112 desteğini almalıdır. 4) Mutluluk yaratmalıdır, kaliteli, insanlık boyutunda ve kişi yaptığı ile onur duymalıdır.

Amaç

Klinik eğitim (Beceri eğitimi) yaklaşımı tanımlama.

Beceri eğitimi farklı yaklaşım gerekir. Teorik ders anlatımından çok farklıdır. Yapamayan katılmamalıdır.

Öğrenim Hedefleri

- Klinik eğitimin amacını söyleyebilme
- Beceri eğitiminin ilkelerini söyleyebilme
- Klinik eğitim yaklaşımının ana özelliklerini sayabilme
- Yeterliliğe dayalı eğitimi (YDE) söyleyebilme
- Yeterliliğe dayalı eğitimin başarılı olması için yapılması gerekenleri sayabilme
- Beceri eğitiminde öğrenmeye hâkim olma yaklaşımını anlatabilme
- Öğrenmeye hâkim olmak için yapılacak değerlendirmeyi söyleyebilme
- Hümanistik eğitim tekniğini açıklayabilme
- Yeterliliğe dayalı eğitimde performans düzeylerini sayabilme
- Eğitimci ve katılımcıların sorumluluklarını sayabilme
- Eğitimci olma sürecini söyleyebilme

Teorik belirtilenler, uygulamada ne kadar başarılı yapılacaktır? Bu açıdan eylem olmadan netice belli olmaz.

Yöntem

- Soru-cevap
- Anlatma

Teorik yaklaşım yerine, bizzat yapması gereklidir.

Araç, Gereç ve Materyal

- Flipchart
- Tepegöz

Uygulama öncesi bilgi verilmesi, verimliliği arttıracaktır, teorik faydası minimaldir.

Isınma

Fıkra anlatılır.

Eğitimci öğrencileri rahatlatmalıdır. Boş bekleme süresi, stres faktörüdür. Bu aralar doldurulmalıdır. Sıklıkla fıkra denilir ama Tıp Fakültesinde gerek hasta ve gerek öğretim üyelerinin oluşları daha çok ilgi çeker. Elbet, etik ilkeler içinde kalınmalıdır.

Klinik Eğitime Giriş

Konunun amaçları açıklanır,
Katılımcılara meslekleri ile ilgili beceri gerektiren bir kursa katılıp katılmadıkları ya da meslekleri ile ilgili beceri gerektiren işleri nasıl öğrendikleri sorularak deneyimleri paylaşılır.

Sınıfta kalmış öğrenciler bir bakıma mentor olarak rol oynarlar. Bilen denetçilik yapması daha uygun nitelikte olacaktır.

Klinik Eğitimin İşlenişi

- Beceri eğitiminin amacı tartışılır ve eksiklikler tamamlanır.
- Beceri eğitiminin ilkeleri ve ana özellikleri örnekler verilerek açıklanır.
- Katılımcılara *yeterlilik* ve *performans* sözcüklerinden ne anladıklarını ikili gruplar halinde tartışmaları istenir. Bir gruba açıklattırılır, diğerlerine ilave etmek istedikleri ya da farklı bir ifade kullanmak isteyip istemedikleri sorulur. Yeterliliğe dayalı eğitim ile ilgili gerekli açıklamalar yapılır.
- Katılımcılardan geçen bir haftalık eğitim sürecinde kendi öğrenmelerini nasıl takip ettikleri, buna fırsat bulup bulamadıkları ve nedenleri sorulur. Öğrenmeye hâkim olmayı açıklamaları istenir. Yapılan açıklamalarda eksiklikler giderilir. Doğrular vurgulanarak öğrenmeye hâkim olma yaklaşımını netleştirilir.
- Katılımcılardan ikili gruplar halinde çalışarak boş bir kâğıda *hümanistlik* kelimesini ifade eden birkaç ifade yazmaları istenir. Hümanistlik yaklaşımının eğitimdeki yerinin ne olabileceği sorulur ve anlamı açıklanır.
- Anatomik modellerle çalışmanın yararları ve beceri kazanma aşamaları açıklanır.
- Grup ikiye ayrılır. Bir gruba beceri eğitiminde *eğitmenin sorumlulukları* diğer gruba da *katılımcıların sorumlulukları* sorularak düşünmeleri istenir. Cevaplar flipcharta yazılır, eksiklikler tamamlanarak konu tekrarlanır.
- Eğitmen olma süreci kısaca açıklanır.

Teorik değil, modeller, arkadaşlarının hasta veya kazazede olmaları ile daha etkin olunacaktır. Sevgi ve yaklaşım boyutu önemlidir.

Uygulamanın sorgulanması yapılacağı için, önce yap, sonra sorgula denilmelidir.

Klinik Eğitim: ÖZET

Meyve resimlerinin yarısına sorular yazılır, diğer yarısına cevaplar yazılarak katılımcılara karışık olarak dağıtılır. Soru okunduğunda cevap kimdeyse cevabı okur ve konu özetlenir.

Yazılı yapıyorsa, sınıf en az iki gruba ayrılır, sonra A grubun kâğıtlarını B grup, B grubun kâğıtlarını da A grup okur ve not verir, sorgu yaparlar.

Klinik Eğitimin Değerlendirmesi

DEĞERLENDİRME:

1. Klinik eğitimin amacı nedir?
2. Beceri eğitiminin ilkeleri nelerdir?
3. Yeterliliğe dayalı eğitim nedir?
4. Eğitmen ve katılımcıların sorumlulukları nelerdir?

Yaparak, sorgulanmalıdır.

Yorum

Burada amaç bir becerinin kazandırılmasıdır. Bunun yapılması başarılı olduğunuzu gösterir. Bir kişi bisiklete binmesinin öğretilmesi bu aracı kullanması ile mümkündür. Kabaca bakıldığında düşmeden kullanabiliyor ve sürebiliyorsa öğrenmiş demektir. Ancak, trafiğe çıkabilmesi için, temel trafik kurallarını bilmesi ve uygulaması gerekir. Bu açıdan bir bilgi ile beceriyi bütünleştirmelidir. Bilginin ilk aşaması zararın dokunmamasıdır. Bunu da ancak

bilimsel olduğunda sağlayabileceği öngörülmelidir. Zarar veya fayda bilimsel olarak ortaya konulabilir. Bireysel ve kişisel görüşlerle oluşmaz.

Ekonomide olduğu gibi, başlıca 4 etkileşim söylenmelidir.

Etkinlik uyguladığımız birey, modelden elde edilen sonuca göredir. Kalp masajı için en azından nabız oluşturup oluşturmadığına bakılmalıdır. CPR modellerinde bu uygulanabilir. Bebeklerde ise, bir arkadaş sanal nabza bakar.

Verimlilik bir sefer yapmak ötesinde, solunum ve kalp masajı ile oksijenlenme sağlanması, verimlilik boyutudur. Bu ikinin olması yeterlilik denilir.

Yeterlilik düzeye bağlıdır. İkinci düzeyde becerinin düzeyi olmalıdır. Bizde uygulamalarda ilk aşamada sağlık elemanında ortak-partner olması istenmektedir. Diğer aşamalar daha sonra öngörülmektedir. Yeterlilik faktörü sizin hedeflemenize göre farklıdır. Bu tanımlamalar sübjektif parametreler taşıdığı için, tanımlanmamış hedefler için uygun değildir. “*Ben öğrencilerimde yeterlilik ve performans isterim*” yaklaşımı, eğiticinin eğitsel boyutu olmadığı anlamındadır.

Performans yaklaşımı da bireyin kendi düzeyini geliştirmesi anlamında ele alınmalıdır. Toplumda veya grupta en iyi yapan kişi performansı yüksek olarak ele alınması, bireyin gelişimini engelleyebilir. **Yeterli ve etkin** sağlama parametrelerinin ilk aşamalarda istenmesi, o işin öğrenilmemesi ve becerinin kazanılmaması anlamındadır. Yeni öğrenen kişi hiçbir zaman eğiticiye göre yeterli ve etkin yapamayacağı için baştan başarısız kabul edilmesi anlamındadır. Bu açıdan da eğitim temelde olarak tanımlanmaktadır. Bunlar:

- *Eğitim bireyin; kişiliğinin, becerilerinin, zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesini hedefleyecektir...*
- *Eğitim bireyi; özgür bir toplumda, faal bir yetişkin yaşam için hazırlayacak, kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirecektir...*

Hümanistlik, insancıl yaklaşım ise olmazsa olmaz koşuldur. Bu olmadan ve gözetilmeden yapılacak yaklaşımların hiçbiri eğitim hatta öğretim kapsamında olamaz ve bu şekilde değerlendirilemez. “Dayak Cennetten Çıkmadır”, “eti senin, kemiği benim” felsefeleri tarihsel sayfalarda gömülü ve kötü örnek olarak belirtilenlerdendir. Dayak, kelime anlamı olarak destek, yardım demektir, yanlış boyuta getirilmektedir. Sevgi içinde insancıl yaklaşım gerekir.

İnsan modelleri, plastik bebekler, mankenler veya tıbbi insan modülleri temelde hümanistlik model olarak uygun olarak gözlenebilir. Ancak, bu modellerle çalışan ve beceri kazanan kişiler, yaklaşımı eşya veya modele yaptığı için, uygulamasında da insana yine eşya veya model yaklaşımında bulunabilirler. Bu açıdan bireyler plastik modellere insanmış gibi yaklaşımları zorunlu tutulmalıdır. Nitekim Mesleki Beceriler Uygulama Prensiplerimizde aynen “*Yaklaşımların plastik insanlara değil, gerçek canlılara yapılır gibi insanca yaklaşımın öğretilmesi*” ifadesi bulunmaktadır. Bu yapılmaz ise hümanistlik model değil, kişiliksiz, eşya haline sokulmuş yaklaşım modeli öğretilmiş olur.

Mesleki Beceri Kazandırma Uygulama Biriminde öngörülenler aşağıda her öğrenciye verilmektedir.

- Her yıla göre öngörülenler farklı, uygulama basamakları aynıdır.
- Her yılda öngörülen eğitimsel metot ve yaklaşımlar farklıdır. Uygulama şeması aynıdır.
- Temel olarak kabul edilen 7 prensip, mutlaka her uygulamada uygulanmalıdır.

MESLEKİ BECERİLER BÖLÜMÜNDE UYGULAMA PRENSİPLERİ ŞUNLARDIR.

Acil Yardım kurslarına başla ve bitir yaklaşımı varken, Tıp Fakültesinde ise ilk aşamada, bir partner olması, takiben uzmanlara sertifika eğitimi boyutuna çıkmalıdır.

DRAMANIN GENEL YAPILANDIRILMASI (Öğretimin basamakları)

1. BASAMAK (Tıp 1. dönem): Sağlık ekibinde bir eleman (partner) olabilmeyi öğrenme
2. BASAMAK (Tıp 2. dönem): Bilginin kullanılmasını sağlamak, modelleme
3. BASAMAK (Tıp 3. dönem): Detaylı teknik yaklaşımlar, malzeme kullanmayı öğrenme
4. BASAMAK (Tıp 4. dönem, Staj): Olguyu değerlendirebilme (Rutin bakım, ikinci düzey bakım, kritik bakım, destekleyici veya tedavi edici yaklaşımlar)
5. BASAMAK (Tıp 6. dönem, İntörn ve/veya asistanlara): Olgu hakkında bilgi vererek yaklaşımları gerekçelendirebilmek
6. BASAMAK (Asistanlara yönelik ve ayrıca sertifika eğitimi tarzında da anne sütü eğitimi ve Neonatoloji Canlandırma Kursu gibi uzmanlara yapılan eğitimler örnekler gibi olabilir): Eğitim verecek düzeye çıkma, olguyu yorumlamak gerekir.

Yaklaşımlar aynı liste olarak ele alınsa da işlevler farklıdır. Etkinlik ve verimlilik farklı olmaktadır. Bu açıdan ilk iki sene için, yetersiz boyut denilmektedir.

Örnek olarak:

Bilinçsiz yetersizlik: Aşama 1 (Birinci Dönem (yıl)): Sağlık ekibinde bir partner (yardımcı eleman) olması, beceri ile ilgili eksikliklerinin farkında değildirler.)

Aşama 2 (İkinci Dönem (yıl)): Öğrendikleri sağlık bilgilerinin, uygulamaya yönlendirilmesi (**Bilinçsiz yetersizlik:** Beceri ile ilgili eksikliklerinin farkında değildirler.)

Bilinçli yetersizlik: Aşama 3 (Üçüncü Dönem (yıl)): Detaylı uygulamaya yönelik, teknik bilgileri bilmeli ve yapmalı. Becerideki yetersizliklerini fark ederler, ama henüz beceriyi öğrenememişlerdir.)

Bilinçli yeterlilik: Aşama 4 (Stajyer hekim): Hastanın değerlendirilmesi, bakım yapısını oluşturma (rutin bakım, ikincil (destek & tedavi) bakım, yoğun bakım bu grupta eğitsel değildir) Yeni beceriyi öğrenmişlerdir, ancak doğru olarak uygulayabilmek için tüm dikkatlerini vermeleri gerekir.)

Aşama 5 (İntörn hekim): Eğitim ve öğretim yardımcılığı, detaylı uygulamaları bizzat yapma (**Bilinçli yeterlilik:** Pek çok pratikten sonra beceriyi tüm dikkatlerini vermeden de rahatlıkla doğru olarak uygular hale gelirler.)

Uzmanlaşma yeterlilik: Aşama 6 (Asistan/Öğretim Görelisi): Uzmanlık konusunda uygulamaları bizzat yaparak öğrenme

Aşama 7 (Devamlı Eğitim): Beceri kazanma, sertifikasyon eğitimleri (Neonatal Resusitasyon Sertifikası gibi)

DRAMADA EĞİTSEL METODOLOJİ

1. BASAMAK (Tıp 1. dönem): Drama tecrübeli bir eğitmen (yönetmen, senarist, yardımcılarından oluşan ekip) tarafından yaptırılmalıdır.
2. BASAMAK (Tıp 2. dönem): Yaklaşımlar tıbbi etik ve sanatsal olmalıdır.
3. BASAMAK (Tıp 3. dönem): Kendi kendine eğitim, sebep, sonuç ve gerekçelerle yapılmalıdır.
4. BASAMAK (Tıp 4. dönem, Staj): Olgu bazında akademik yaklaşım ile uygulamalar ve malzemeler arasından en etkin olan seçilmelidir.

5. BASAMAK (Tıp 6. dönem, İntörn ve/veya asistan): Olgu temelinde, problem çözücü yaklaşım yapılmalıdır.
6. BASAMAK (Asistanlara, yönelik ve ayrıca uzmanlara sertifika eğitimi tarzında da olabilir): Olgu temelinde literatür ışığında, yorumsal yaklaşım ve gerekçelendirmelidir. Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa yürütülen Neonatal Resusitasyon/Canlandırma Programı, Bebek Dostu Hastane kapsamında anne sütünü yaygınlaştırma kursları bu çerçeveye içine alınabilir.

Uygulama yaklaşımları sunulmaktadır.

DRAMADA TEMEL PRENSİPLER

1. KURAL: Her bir olgu ve durum için özgün yaklaşım yapılmalıdır.
2. KURAL: Öncelikle zararımız dokunmamalıdır.
3. KURAL: Tedavinin önünde koruma ve tedbir gelmektedir.
4. KURAL: Her bir yaklaşımda gerekçe olmalıdır (Veriye dayalı gerçekçilik)
5. KURAL: Her yaklaşıma uygun araç, gereç ve metot seçilmelidir.
6. KURAL: Empati (kendinizi başkasının yerine koyma) yapmalıdır. (Sempatide acıma duygusu vardır)
7. KURAL: Hastalık yok, hasta vardır. Bulguyu değil, hasta tedavi edilmelidir.

Genel prensipler etik ilkeler içindedir.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Hekimlikte, eğitim sonunda hemen uygulama yapması beklenir. Yaparken eğitilmektedir. Eğitimde, tüm hastaları görmek olanaklı olmayacağına göre, sanal olgular olmalıdır, eğitilen kişi, öğrenci hasta gibi rol oynaması ile etkinlik sağlanabilecektir.

Eğitici Notları (1)

1. Klinik eğitimin (Beceri eğitimi) amacı nedir?

Klinik eğitimin amacı, sağlık çalışanlarının mesleki performanslarını geliştirerek başvuran ya da hizmeti alan kişilere güvenli ve yüksek kalitede hizmet vermektir.

Eğitimin amacı: temel yaşam desteği, koma pozisyonu, kanamanın durdurulması, danışmanlık verme gibi belli bir işlem veya etkinlik için gerekli olan bilgi, tutum ve beceriyi kazandırmaktır. Eğitimde kazanılan becerilerin eğitimden hemen sonra kullanılacağı kabul edilir.

Öğretim ise sıklıkla gelecekteki hedefler bağlamında kullanılır. Örneğin kişiler gelecekte hemşire veya doktor olmak için üniversiteye giderler, öğretim kişiyi bu rolleri yapacak şekilde bilgi ve beceri ile donatır, kişi rolü üstlendiğinde ise kendisine öğretilmiş olanlardan belli bir durum için gerekenleri seçer.

Bilgi aktarmada veya tutum değiştirmede ne kadar etkili olunursa olunsun, katılımcılar beceri veya etkinliği yeterli şekilde uygulayamıyorlarsa eğitim başarısız kabul edilir, eğitmenler katılımcıların kurstan sonra mesleklerinde daha verimli olabilmeleri için gereken temel bilgi, tutum ve beceriyi verme yönünde gayret göstermelidir.

Uygulanması gerekmez, sanal uygulamalar yapılabilir.

Eğitici Notları (2)

2. Beceri eğitiminin ilkeleri nelerdir?

- Katılımcı öğrenmeye hazır hale getirilmelidir. Katılımcılar öğrenmeye hazır hale geldiklerinde en verimli öğrenme gerçekleşir. Güdülenme içsel bir dinamik olmasına rağmen, katılımcıların güdülerini besleyecek bir atmosfer yaratmak eğitmenin elindedir.

- Yetişkinlere daha önceden bildikleri ya da yaşadıkları bilgilere dayanarak öğretmelidir. Çünkü yetişkinler öğrenirken daha önceden bildikleri veya deneyimleri olan konulara daha kolay uyum sağlarlar ve bunların üzerine daha kolay bilgi inşa ederler.
- Katılımcılara neleri öğrenmeleri gerektiği anlatılmalıdır. Bu nedenle konu hedefleri konunun başında net bir şekilde açıklanmalıdır.
- Çeşitli eğitim teknikleri ve yöntemleri kullanarak öğrenme kolaylaştırılmalıdır.
- Bir eğitmen denetiminde, gerçeğe benzer ortamlarda bir beceriyi kazandırmak ve beceride yeterli hale getirmek önemlidir. Gerçeğe benzer ortamlar vaka sunumlarına dayalı oyunlar, role-play'ler, canlandırmalar ya da anatomik modeller ile uygulama yaptırarak sağlanabilir. Öğrenme ortamı gerçeğe ne kadar yakın olursa, öğrenmede o kadar etkili olur.
- Beceride yeterli seviyeye ulaşmak için tekrar yapmak gereklidir.
- Kurallarına uygun geri bildirim verilmelidir:
  - Uygulamadan hemen sonra yapılmalıdır,
  - Olumlu olmalıdır,
  - Yargılayıcı olmamalıdır.

İnsanlar sevdiği, algıladığı, daha önce bildiklerine ekleme yapmayı isteyerek daha ilerlemeye yönelirler.

Eğitici Notları (3)

3.Klinik eğitim yaklaşımının ana özellikleri nelerdir?

- Yeterliğe dayalıdır,
- Öğrenmeye hâkim olma kavramından yola çıkar,
- Yeni beceriler öğrenmede hümanistlik eğitim teknikleri kullanılır,

Öğretim üyesi olmak yeterlilik anlamını taşımaz, Mesleki Beceriler Konusunda eğitim almış olmalı veya uygulamasına katılmış olmalıdır. Yapmak istemek, öğrenciler ile bir nevi arkadaşlık yapmak ve onlarla mutlu olmak gerekir. İnsanlık boyutunda olmayı, eğitici ile öğrenen arasında mesafenin kalkması olarak gören için, yapması olamaz.

Eğitici Notları (4)

4.Yeterliğe dayalı eğitim (YDE) nedir?

Geleneksel eğitim sürecinden farklı olan yeterliliğe dayalı eğitim modelinin esası *yaparak öğrenmedir*. YDE, temelde sosyal öğrenme teorisine dayanır. Bu teoriye göre, ideal şartlar oluşturulduğunda en hızlı ve etkili öğrenme bir beceri veya etkinliği ustaca yapan bir kişiyi gözlemleyerek gerçekleşir.

YDE, mesleki performansta başarılı olmak için mutlaka gerekli olan becerileri kazandırır ve katılımcıların bildiklerinden çok performanslarını (bilgi, tutum ve becerilerini) dikkate alır. YDE'de, klinik eğitmen geleneksel öğretmen rolünden çıkmıştır ve öğrenmeyi kolaylaştıran, rehber olan ve destekleyen bir yetiştirici rolüne girmiştir.

Yaparak öğrenme yaklaşımında özellikler olmaktadır, basamaklı olmalı, daha önce düzeyi yağan için bir üst düzey daha kolay anlaşılır ve yapılabilir olacaktır.

Eğitici Notları (5)

5.Sunum tipine göre hatırlama yeteneği ilişkisi nedir?

YDE bilimsel temele dayanmaktadır. Tabloda da gösterildiği gibi, kişilerin katılımcı yöntemlerle öğrendiklerinde, hatırlama yetenekleri dinleme ve okuma gibi pasif yöntemlere göre çok daha fazla artmaktadır.

Sunum Tipine Göre Hatırlama Yeteneği		
Sunum Tipi	Hatırlama Yeteneği	
	3 saat sonra	3 gün sonra
Sözlü, tek yönlü ders (konferans)	%25	%10-20
Yazılı (okuma)	%72	%10

Görsel/sözel (görsel araçların kullanıldığı anlatım)	%80	%65
Katılımcı (oyunlar, vaka çalışmaları)	%90	%70

Kaynak: Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı Yayınları, Eğitim Becerileri Rehberi, 1999

Olaya ters taraftan bakacak olursak, unutma oranı %10 ve uzun sürede %30 olduğu belirtilmektedir. Ancak diğer yaklaşımlar ile desteklendiği için bu oran ortadan kalkmaktadır.

Eğitici Notları (6)

6.Yeterliliğe dayalı eğitimin (YDE) başarılı olması için yapılması gerekenler nelerdir?

- Öğretilen beceri ve etkinlik ana basamaklara bölünür,
- Basamaklar çözümlenerek nasıl öğretilebileceği ve nasıl öğrenilebileceği araştırılır. Bu süreç standardizasyon olarak adlandırılır,
- Uygulama standart hale getirildikten sonra basamak ve işlemlerin öğrenilmesini kolaylaştırmak ve performansı ölçmek için öğrenim rehberleri ve değerlendirme rehberleri kullanılır.

Aşama ve aşama olması yanında kurslar şeklinde 100 adet üstüne bölünmesi ile yeterlilik önemli ölçüde giderilmiş olacaktır.

Eğitici Notları (7)

7.Beceri eğitiminde öğrenmeye hâkim olma yaklaşımı nedir?

Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımına göre, yeterli zaman ayrıldığı ve uygun eğitim yöntemleri kullanıldığı takdirde her katılımcı kendisine verilenleri alabilir. Bu yaklaşımda hedef, katılımcıların %100'ünün öğretilen bilgi ve beceriyi hâkim olmalarını sağlamaktır.

Hekimlik mesleğinde acil yaklaşımlar yanında Mesleki Becerilere sahip olmak önemli olduğu için, hiçbir öğrenci bunu öğrenmeden geçmek istemez. Zaten etkin, verimli ve zaman çizelgesine göre yapılmaz ise tekrarlanacaktır.

Eğitici Notları (8)

8.Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında hangi eğitim yöntemleri kullanılır?

Katılımcıların bir kısmı yeni bilgi ve becerilere çok kısa sürede hâkim olurken, bir kısmının daha uzun süreye ya da farklı eğitim tekniklerine ihtiyacı olacaktır. Kişilerin öğrenme biçimleri de farklılık gösterir. Kimileri okuyarak ya da yazarak öğrenirken, kimileri de görerek öğrenirler. Etkili öğrenme stratejilerinde bu farklılıklar göz önüne alınır ve çeşitli eğitim yöntemleri bir arada kullanılır.

Eğitim yöntemleri şunlardır:

- Düz anlatım
- Gösterim (Demonstrasyon)
- Koçluk yapma
- Beyin fırtınası
- Canlandırma (Simülasyon)
- Rol-play
- Tartışma
- Vaka çalışması
- Soru-cevap
- Oyun
- Grup çalışması

Eğitmen bir beceri veya etkinliği anlatır, anatomik model üzerinde ya da slayt seti veya video gibi başka bir eğitim aracı kullanarak beceriyi gösterir. Uygulama gösterildikten ve tartışıldıktan sonra katılımcılar uygulama yapmaya başlarlar. Katılımcılar uygulama yaptıkları dönemde klinik eğitmen, yetiştirici (koç) rolüne girer.

Eğitiminin koçluk yapmasının yararları şunlardır:

- Uygulama yaparken katılımcıların gözlemler,
- Yol gösterir,
- Gelişmelerini takip eder,

- Sorunları çözmelerine yardımcı olur,
- Geri bildirim verir,
- Katılımcıların yönlendirdikleri öğrenim deneyimlerini paylaşır,
- Kolaylaştırıcı rol oynar.

Koçluk, bilen kişinin performansını arttırmak için yapılır. Burada söz edilenlerin temel yaklaşım modeli Mentorluk olmaktadır. Koç, daha hızlı ve daha etkin olmasını bilene öğretir. Mentorluk, rehberlik yapan, destek veren kişidir.

Eğitici Notları (9)

9.Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında değerlendirme nasıl yapılır?

Geleneksel sınav yönteminde kurstan önce ön test, kurstan sonra da son test yapılır. Bu sınavlar katılımcıların bilgi artışını belgelemek için yapılırdı ve bilgi düzeyindeki değişikliğin mesleki performansı nasıl etkileyeceği bu nedenle göz ardı edilirdi. Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında ise katılımcıların öğrenme düzeylerinin sürekli olarak değerlendirilmesi felsefesi yatar. Bu yaklaşımda eğitmen katılımcıların gösterdikleri gelişmeleri bir sır gibi kendisine saklamaz, bu gelişmeler hakkında düzenli olarak katılımcılara bilgi verir.

Öğrenmeye hâkim olma yaklaşımında değerlendirmenin özellikleri şunlardır:

- Yeterliliğe dayalıdır. Kursun hedeflerine yönelik değerlendirme yapılarak, katılımcıların sadece yeni bilgi edinmeleri değil, mesleklerine uygulayabilecekleri temel bilgi ve tutumları kazanmalarını sağlar.
- Dinamiktir. Eğitmenlere sürekli ve karşılıklı geri bildirim sayesinde katılımcıların kursun (bilgi) amaçlarına ulaşmada hangi seviyede olduklarını iletme olanağı verir. Bazı kurslarda kurs öncesi/ sonrası test yöntemlerinde eğitmenler genellikle doğru yanıtları birlikte gözden geçirmezler. Bunun sonucunda katılımcılar önemli bilgilerden mahrum olarak kurstan ayrılırlar.
- Daha az stres yaratır. Katılımcılar bireysel ve grup olarak kendilerinden ne öğrenmeleri beklendiğini, bilgilere nasıl ulaşabileceklerini bilirler. Eğitmenleri ile tartışma imkânları vardır.

Kurs öncesi değerlendirmede, kursa başlarken katılımcıların bilgi düzeyi değerlendirilir. Eğitmen; hangi konulara daha çok değinmesi gerektiği, hangi konuları ise daha kısa sürede işleyebileceği konusunda fikir sahibi olur. Katılımcılar, sonuçlarına göre güçlü ve eksik yanlarını öğrenir, eksiklerini gidermeye çalışır.

Kurs ortası değerlendirmede, katılımcıların eğitim ortamından, eğitimcilerden, konuların işleniş şekline olan memnuniyet ya da memnuniyetsizlikleri değerlendirilir. Katılımcıların yeni bilgileri edinmede gösterdikleri gelişme değerlendirilir. Sonuçlar katılımcılar ile paylaşılır.

Öğrencilerin heveslenmesi, isteğinin artırılması gerektiğinde, bir olaydan bahsedilir, genellikle kendi tecrübe veya sanal yakın akrabada olmuş gibi anlatılarak, benimsemesi söylenir.

Eğitici Notları (10)

10.Hümanistik eğitim tekniği nedir?

Bu teknikte, insan vücuduna çok benzeyen anatomik modeller kullanılır. Bunun yanında öğrenmeyi kolaylaştıran slaytlar ve videobantları da kullanılabilir. Klinik eğitimi yürütürken hümanistik eğitim teknikleri kullanmak zorunludur.

Anatomik modellerle çalışmanın yararları şunlardır:

- Öğrenmeyi kolaylaştırır,
- Eğitim zamanını kısaltır,
- Hastanın maruz kalacağı riski minimuma indirir,
- Beceride yeterlik seviyesine ulaşmak için gereken vaka sayısını azaltmakta hastaya zarar verebilecek hataları düzeltme olanağı verir.

Anatomik modellerde insanlar daha robot gibi ve insancıl duygulardan uzak kalmaktadırlar. Bu açıdan kendi arkadaşları ile sanki tanıymıyormuş gibi yaklaşarak, insancıl olmaya daha yakın eylemler içinde olmaktadır.

Bir eylemde yardım edecek adı ile hitap edince, ben senin tanıdığın kişi değilim, beni başkası gibi ele almalısın diyerek uyarmıştır.

Yorum

Beceri kazanmada birey temelde kendisi yapması gerekir. Başkasının yaptığını görmek ile beceri kazanılmaz. Konferanslarda izlenenlerde hedef akılda %20 kalmasıdır. Beceride ise akılda kalma oranı %70 gibi görünse de birey bunu geliştirme ve düşünme boyutunda olur ise, becerinin pekişmesi oluşur. Bisiklete binmez görünse bile gezme dileği nedeniyle bisiklete biner gibi zihinsel pekişme olur. Aralıklı uygulamalar, en az 8 saat aralıklı veya tercihan 3 günden sonra yapılacak uygulamalar daha etkin ve verimli olacaktır.

Eğiticinin temel amacı, Performans yükseltmek için ise KOÇLUK olmalıdır.

MENTOR: birlikte olan danışman, öneri sunan, bilge kişidir.

Kendi ekibinden birileri de koça yardımcı olabilir. Eğiticiler her türlü eğitim modeli ve tekniklerini eğitime göre kullanmalı, bir bakıma TUNNING işlevini (eğitime göre UYARLAMALI EĞİTİM), sıklıkla Mentor işi olmakta ve uygun şekilde yapmalıdır. Mentor danışman ve yol gösterici rolü eğitimde daha katkılı olabilmektedir.

Başlıca: Düz anlatım, Gösterim (Demonstrasyon), Koçluk yapma, Beyin fırtınası, Canlandırma (Simülasyon), Rol-play, Tartışma, Vaka çalışması, Soru-cevap, Oyun ve Grup çalışması tümü uygulanmalıdır. Kabaca tiyatro çalışmalarında bunların tümü uygulanır. Eğitmen bir yönetmen, belirli senaryoyu yorumlayan, suflör, oyuncu gibi birçok rolü yapan kişidir. Oyuncular, aktörler sadece oyunu oynarken, yönetmen çok yönlü olmalıdır. Bir orkestra şefi hiçbir müzik aletini tem başarılı çalamayabilir, ama tüm aletleri çalabilmeli veya yorumlayabilmelidir. Piyanoyu yorumlayamayan maestro olamaz. Eğitici de eğer drama, oyun veya tiyatro şeklinde yaparak, oynayarak eğitim metodunu seçmiş ise, aynı şekilde olmalıdır.

Eğitici Notları (11)

11.Yeterliliğe dayalı eğitimde performans düzeyleri nelerdir?

Katılımcılar, hasta üzerinde çalışmaya başlamadan önce anatomik modeller, slaytlar, videobantlar ve diğer eğitim gereçlerini kullanarak kolaylıkla beceri kazanabilir ve beceride yeterlik düzeyine gelebilir.

Becerinin öğrenilmesinde gözlenen performans düzeyleri şunlardır:

Beceri kazanma: Uygulanması gereken beceri ve etkinliğin basamaklarını ve gerekiyorsa basamakların sırasını bilir, ancak yardıma ihtiyacı vardır.

Beceride yeterlik: Uygulanması gereken beceri veya etkinliğin basamaklarını ve gerekiyorsa basamakların sırasını bilir ve tek başına yapabilir.

Beceride ustalaşma: Uygulanması gereken beceri veya etkinliğin basamaklarını ve gerekiyorsa basamakların sırasını bilir ve yetkin bir şekilde yapabilir.

Üçü birden olamaz, sırası ile öngörülmelidir. Bu açıdan Tıbbiye birinci sınıftan başlaması önemlidir.

OLUMSUZLUKLAR

NOTLAR: Burada belirtilenler Mesleki Beceriler Uygulamalarında vurgulananların aynısıdır.

UYGULAMADAKİ OLUMSUZLUKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- A) Uygun olmayan davranış veya işlemlerde sırasına uymama, atlama,
B) İşlemleri yaparken uygun olmayan sırada yapma,
C) Uygun yaklaşımı, uygun zaman, uygun araçla/metotla yapmama

Kabul edilemez yaklaşımlar; a) Sırasına uymama, b) Yapış hatası, c) zaman hatası belirtebilir.

Yorum

Ekonomide olduğu gibi, 1) Etkinlik, 2) Verimlilik, 3) Uygulanabilir olmalı, 4) Mutluluk nedeni olması ile yetkinlik kazanmış olabilecektir.

Yetkinlik tanımlaması bireylere göre farklı anlaşılmaktadır. Bu durum Mesleki Beceriler Kitapçığında açık olarak ifade edilmektedir. Beceride ustalaşma 6. Basamak olarak ele alınmalıdır. Ayrıca estetik veya sanatsal şekilde yapılanlar tamamen farklıdır. Sanatsal yapım bireye özgü ve genel toplumdaki veya kişilerden istenemez. Her birey resim yapabilir. Ama resmin sanat olarak yorumlanması nadirdir. Bunu yapan kişi de grupta veya belirli bir standart ile yorumlanıp, ölçme ve değerlendirmeye alınmaz. Mesleki Becerilerde belirtilen uygulamalarda sanatsal olma tanımı, insana saygı ve empati yaparak yaklaşım anlamındadır. Zorlamadan uzak, hastanın onayını bilgilendirerek alan kişi anlamındadır. Bu düzeyde zaten sanatkâr anlamında bir ölçme ve değerlendirme öngörülemez. Önce yapmayı öğrensin yaklaşımı geçerlidir.

YETKİNLİKTEN KAST EDİLENLER

1. BASAMAK: Sağlık ekibinde bir eleman (partner) olabilmeyi öğrenme durumudur. Drama tecrübeli bir eğitmen (yönetmen, senarist, yardımcılarından oluşan ekip) tarafından yaptırılmalıdır. Mutlak bir tecrübeli bir deneticinin gözetiminde yapılmasının öğretilmesi, (Genel Acil Yardım yaklaşımından farklı olduğu işlenmelidir)
2. BASAMAK: Bilginin kullanılmasını sağlamak, modelleme yaklaşımıdır. Öğrendikleri sağlık bilgilerinin, uygulamaya yönlendirilmesidir. Yaklaşımlar tıbbi etik ve sanatsal olmalıdır. Hekimlik Mesleğinin sanatsal uygulaması, işlemlerin *Etik Kurallara* uygunluğu, kendi kendine eğitim ve öğrenmeyi yaparak uygulamaktır.
3. BASAMAK: Detaylı teknik yaklaşımlar, malzeme kullanmayı öğrenmektir. Detaylı uygulamaya yönelik, teknik bilgileri bilmeli ve yapmalıdır. Kendi kendine eğitim, sebep, sonuç ve gerekçelerle yapılmalıdır. Ekip oluşturarak, öğrenme ve uygulamanın ekip tarafından kendilerince kontrolü, not alınması, belgelendirilmesi ve bilginin çizelgelerle takibi.
4. BASAMAK: Olguyu değerlendirebilme (Rutin bakım, ikinci düzey bakım, kritik bakımdır., destekleyici veya tedavi edici yaklaşımlar) Olgu bazında akademik yaklaşım ile uygulamalar ve malzemeler arasından en etkin olan seçilmelidir.
5. BASAMAK: Olgu hakkında bilgi vererek yaklaşımları gerekçelendirebilmektir. Olgu temelinde, problem çözücü yaklaşım yapılmalıdır.
6. BASAMAK: Sertifika eğitimi tarzında da anne sütü eğitimi ve Neonatoloji Canlandırma Kursu gibi uzmanlara yapılan eğitimler örnekler gibi olabilir. Eğitim verecek düzeye çıkma, olguyu yorumlamak gerekir. Olgu temelinde literatür ışığında, yorumsal yaklaşım ve gerekçelendirmelidir. Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa yürütülen Neonatal Resusitasyon/Canlandırma Programı, Bebek Dostu Hastane kapsamında anne sütünü yaygınlaştırma kursları bu çerçevede içine alınabilir.

Yetkinlik düzeye göre, bu birden olacak değil, zaman içinde yaparak, eğitilerek kazanılır.

Eğitici Notları (12)

12. Katılımcılar hasta üzerinde çalışmaya başlamadan önce eğitmen ve katılımcıların gerçekleştirmesi gerekenler nelerdir?

Eğitmen, anatomik modeller, eğitim slaytları, video filmleri kullanarak kazanılması gereken becerileri hasta ile olan ilişkileri *defalarca tekrarlayarak göstermelidir*.

Katılımcılar, gözetim altında gerçek duruma benzer ortamda anatomik modeller üzerinde hem becerilerini hem de hasta ilişkileri uygulamalarını *defalarca tekrarlayarak yapmalıdır*. Katılımcılar, ancak model üzerinde çalışmalarla beceri kazandıktan ve beceride yeterlilik seviyesine geldikten sonra gerçek hasta ile çalışabilirler.

Yorum

Bir tiyatrodaki yönetmen, yönetmen yardımcısı, kurgucu, oyuncular, suflör gibi tüm ekip birlikte çalışır. Hiçbir kişi birbirinden üstün olamaz. Bunun gibi tarafların birlikte çalışması ile eser icra edilebilir. Mesleki Becerilerdeki suflör, kitaptaki uygulama basamaklarını öğrenciler ezberlemeleri beklenmediği için, uygulamanın düzenli ve sıralı olması için bunları kitaptan okuyan kişidir.

Eğitici Notları (13)

13. Eğitmen ve katılımcıların sorumlulukları nelerdir?

Eğitmen, katılımcının yeterliliğe ulaşamadığı durumlarda şunları yapmalıdır:

- Eğitim yöntemlerini gözden geçirmelidir,
- Yöntemlerini geliştirmelidir,
- Daha çok pratik yapma olanağı sağlamalıdır.

Eğitmenin sorumlulukları şunlardır:

- Gruptaki kişiler arasında sağlıklı bir iletişim ortamını oluşturmak,
- Grubu öğrenmeye istekli hale getirmek,
- Öğrenmeyi kolaylaştırmak,
- Yeni bilgi ve becerinin kazanılmasında rehberlik etmek,
- Örnek tutumlar sergilemek,
- Grubu olumlu olarak yönlendirmek ve koçluk yaptırmak,
- Eğitim sonunda eğitim hedeflerine ulaşmayı sağlamak.

Katılımcıların sorumlulukları şunlardır:

- Olumlu eğitim ortamının yaratılmasına katkıda bulunmak,
- Bilgi ve deneyimlerini paylaşmak,
- Etkin katılımında bulunmak,
- Örnek tutumları uygulamak

Klinik eğitimde öğrenim hedeflerine ulaşma sorumluluğu, eğitmen ve katılımcılar arasında paylaşıldır. Eğitmenin sorumluluğu, sadece katılımcıların sınavda yüksek puan almalarını sağlamak değil, beceri ve etkinliklerde de tam bir yeterliliğe ulaşmalarını sağlamaktır.

Kısaca sevgi içinde istek ve insanlık boyutu ile etik ilkelerin güdüsü ile yapmak amaçtır.

Yorum

Eğitmen ve eğiticinin sorumluluğu eşittir. Alınan sonuç, en az %50'si eğiticiye aittir. Eğitim almak istemeyene eğitim yapılamaz. Eğitime kapalı olana da eğitim yapılamaz. Dinlemenin olmadığı ve devamlı konuşmanın olduğu yerde de eğitim yapılamaz. Eğitim bir alışveriştir. Eğitici bir şey almıyor ise ortada eğitim yoktur. Eğitici de bir eğitsel tecrübe kazanmalıdır. Bu nedenle eğiticinin eğitsel çalışmada mutlaka bir şeyler öğretmesi de gerekmez. Bilinenleri vurgulamak ve ortaya koymak bile yeterli olabilir.

Eğitmen bilen kişilere de koçluk yapmalıdır. Ressam olmayan birisi, ressama, sanatçıya eserlerini değerlendirebilir, önerilerde bulunabilir veya yön gösterebilir. Ressam olması şart değildir, ama o konuyu bilmesi ve eleştirisel düzeyde olması gerekir. Mentor olarak, kişisel gelişim ve kariyerinde rehberlik yapar. Koç ödül almasına çalışır.

Eğitici Notları (14)

14. Eğitmenlerin seçimi ve eğitimi nasıl olmalıdır?

Başarılı bir eğitimin anahtarı *bilgi ve deneyimleri aktarabilmektir*. Her biri kendi alanında uzman olan sağlık çalışanları, eğitmen olduklarında bilgi ve becerileri başkalarına nasıl aktaracaklarını öğrenirler.

Klinik beceri kursu düzenlenirken belki de en çok dikkat edilmesi gereken nokta *eğitmenlerin seçimidir*. Geçmişte akademik olarak başarılı ve klinik becerilerde ustalaşmış olan herkesin iyi eğitmen olacağı sanılıyordu. Oysa günümüzde, dünyanın çeşitli ülkelerinde klinik bir beceriyi bilmek ve uygulamak ile o bilgi ya da beceriyi öğretmenin birbirinden tamamen farklı şeyler olduğu bilinmektedir.

Eğitmen adaylarını seçerken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır:

- **Beceride ustalık:** Klinikte eğitim verecek olan eğitmen öncelikle öğretilcek klinik beceride uzman bir hizmet sunucu olmalıdır.
- **Eğitime ilgi duymak:** Çoğu klinisyen başkalarını eğitmektense mesleklerini icra etmeyi tercih eder. Eğitime gerçek alanda ilgilenen bir sağlık çalışanı, eğitim becerilerini öğrenmek ve uygulamak için gereken zamanı ayırmaya istekli olmalıdır.
- **Alçak gönüllülük:** Hatalarını kabul edebilen, katılımcılarla iyi iletişim kurabilen ve onları yüreklendiren kişiler iyi eğitmen olabilirler. Katılımcılara, kendilerinin en iyi olduğunu, kendi seviyelerine ulaşmanın zor olduğunu ispatlamaya çalışan ve katılımcıların istek ve özgüvenlerini yıkan kişiler eğitmen olamazlar.

Yorum

Mesleki Beceriler uygulamaları için eğitmenlerin “Eğitimde Etik İlkeleri” kabul edip, onaylamaları beklenmektedir. Bu dönemde zorunlu tutulmamaktadır, önerilmektedir.

Eğitici Notları (15)

15. Eğitmen olma süreci nasıl olmalıdır?

- İlk olarak klinisyen hizmet becerilerini kazanarak *beceride uzmanlaşmak (ustalaşmak)* gerekir.
- Uzmanlık konusunu başkalarına etkili bir şekilde aktarabilmek için *“Eğitim Becerileri Kursu’na katılmak* gerekir. Bu kurs ile temelinde yetişkin öğrenme prensipleri yatan yetiştiricilik, humanistlik eğitim teknikleri ve klinik işlemin uygulanmasında standart yaklaşım kazanılmış olur. Ayrıca, katılımcıların performansını değerlendirmede yeterliliğe dayalı öğrenim ve değerlendirme rehberlerini kullanma, yeni bilgiyi aktarmada etkili sunum yapabilmek için sınıf dersleri, gösterim, oyunlaştırma, vaka çalışmaları ve grup tartışmalarını da öğrenirler.
- Bu kursta, görsel-işitsel araçlar ve diğer eğitim materyallerini kullanmayı öğrendikten sonra, uzman eğitmenin yanında *yardımcı eğitmen olarak çalışmak* gerekir. Yeni eğitmen, daha sonraki kurslarda deneyim kazandıktan sonra, ihtiyaç duydukça kendi isteği ile uzman eğitmene başvurur.

Yorum

Beceride uzmanlaşmak değil, beceriyi zarar oluşturmadan, sırasına göre ve uygun yapmak yeterli bulunmalıdır.

100 üzerinden 50 puan yazılıda yeterli iken, sözlülerde yukarıda şekilde tamamlayanlara **100 üzerinden 85 puan** almayı hak etmektedirler.

EĞİTİMDE ETİK İLKELER³

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Mesleki Beceriler yaklaşımında doğrudan uygulama olacağı için, geniş bilgi derslerde sunulması öngörülmekte, etik ilkeler ise, uygulama öngörüleri.

Eğitimde de etik ilkeler genellikle Eğitim Fakültesinde meslek olarak yetişenler için oluşturulmuş ise de Hekimler içinde eğitimde etik ilkeler oluşturulması, bir yol gösterici olmaktadır.

ÖĞRETMENLERİN BEYANI

BEYAN:

İmza, yasalarımıza göre, el yazısı ile ad ve soyadın yazılmasıdır.

Yukarıda adı geçen "Mesleki Beceriler Eğitim Uğraşısına" katılan aşağıdaki imzaları olan öğretim elemanı ve öğretim üyesi olarak, Çocuk Hakları Sözleşmesi temelinde EsOGÜ TF Etik Kurulu bünyesinde geliştirilmiş olan "Eğitimde Etik İlkeleri" okuduğumu beyan eder ve Eğitim Bilimince kabul edilen etik vurguların tümüne tam ve en üst

düzeyde uyacağımı taahhüt ederim.

SORUMLU EĞİTİMCİLER: Ad, Soyadı, İmzalar ve tarih.

EĞİTİMDE ETİK İLKELER

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu tarafından aşağıda eğitimde etik ilkeler hazırlanmış ve Eğiticilerin bunu okuyup imzalaması istenmektedir, bu metin aşağıda sunulmaktadır.

TANIMLAMALAR.

Etik

Felsefe Biliminden temel alan ve onun bir alt dalı olan bu bilim dalı, "doğru nedir" ve "ne yapmalıyım" sorularını irdelemektedir. Etik hukuksal gerekçelendirmenin ötesinde, bilimsel sorgulamayı gerekli kılmakta ve kalıplara dayalı olmayıp, çeşitli yol gösterici ilkeleşme temelli yaklaşımını öngörmektedir. Etik, ahlak felsefesi karşılığı olarak kullanılacaktır. Etik, eğitimde özel bir önem taşır. Öğretmen, Eğitim alan ve yöneticiler ahlaki sorularla kuşatılmışlardır. Ahlaki kararlar almak bir seçim yapmayı beraberinde getirmektedir. Kuşkusuz ahlaki seçimde daha iyi bir alternatif ortaya koymak için verilen karardır.

İlke

Felsefede bütün nedenler zincirinin zorunlu başlangıcı, Eski Yunan düşüncelerinin arkhe (başlangıç, ilk) terimi ile dile getirdiği bir kavramdır. Sözlük anlamı olarak ilke, "ilk madde, öge, temel fikir, temel bilgi, her türlü münakaşanın dışında sayılan öncül davranış kuralı" olarak tanımlanabildiği gibi, bilgi etkinliğini de olanaklı kılar.

Eğitim

Uluslararası tanımlama (Çocuk Hakları Sözleşmesi) ile eğitimin amacının*;

- Eğitim alanının kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi;
- İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi;
- Eğitim alanının ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, Eğitim alanı yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi;
- Eğitim alanının, anlayışı, banş, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik ister ulusal ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması;
- Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi" şeklinde olmasını öngörür.
- Hastaneye yatırılan çocuklar Güney Afrika Bildirgesi de çocuğun eğitimine devam edebilmesi konusuna vurgu yapar. Dünya Tıp Birliği (WMA) çocukların eğitimlerinin kesintiye uğramaması için uzman öğretmenlerin hastane okullarında görevlendirilmesi önerisini yapmaktadır.

*Not: Çocuk yerine Eğitim alan terminolojisi benimsenmiştir.

Eğitimin amacının T.C. Anayasası'nın 42. Maddesinde "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz" şeklinde ifadesini bulmakta ve 130. Madde de "milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amaç ile" yaklaşımı ile M. Kemal Atatürk'ün belirttiği "muasır medeniyet ötesi" hedefi vurgulamaktadır. Kısaca geleceğin bireyini yetiştirmek amaçlanmalıdır. 1988 Edinburgh Dünya Konferansında belirtilen "Öğrenmenin hayat boyu devamlı olduğu gerçeği ile pasif öğrenmeden, aktif öğrenmeye, kendini yönlendirebilen, bağımsız ve

eşgüdüm çalışma metotlarını almalıdırlar. Konu ve sınavları meslek yeterlilik ve sosyal değerler üzerine olmalı, bilginin birikimi ve çağırılması üzerine olmamalıdırlar” prensipleri de açıkça metotları ortaya koymaktadır. Hayvan Hakları temelinde bile, hayvan eğitiminin zorlayıcı ve cezalandırıcı olamayacağını, destek ve ödüllendirme temeline dayalı olmasını öngörmektedir.

Kültür

Bir bireyin toplumda paylaştıkları her şeyi kapsayan karakterler olup, genetik olarak geçmeyen, öğrenilerek kazanılan faktörlerdir. Sosyal Antropoloji Bilimi temelde kültürü inceleyerek; aile, kaynaklar, çevre, din/devlet, insan ve eğitimi, sanat ve teknolojisini belirli gruplandırmalar içinde irdeler. Kültürleme (enculturation = eğitim/sosyalizasyon), kültürlenme (culturation = etkileşim sonunda yeni yapılanma) tanımlarının temelde eğitimle sağlanabildiği gözlenmektedir.

Kültürel değişimler belirli teknolojik devrimsel boyutlarla etkileşerek oluşmakta, bu değişim doğal olgu olması yanında sürekli ve önüne geçilemez niteliktedir. Avcılık ve toplayıcılık kültüründen, tarım ve hayvancılığa, endüstri devriminden bilişim çağı veya küreselleşmeye doğru bir süreç yaşanmaktadır. İnsanlar geçmişe değil, geleceğe, geleceğin yapılanmasına, kültürüne göre yetiştirilmesi gerekir.

Canlıların yaşam süresi sınırlıdır. Varlığın devamlılığı, özellikle hayvanlarda yeni nesle genetik karakterlerin aktarılması türündedir. İnsanlarda ise bunun ötesinde, temelde kültürel gelişmeyi sağlayacak nesil oluşturmaktır. Bunun tek yöntemi eğitimidir. Mevcut kültürel yapının ötesinde, gelişimsel yapıyı hedefleyerek olmalıdır.

Medeniyetin oluşması ve geliştirilmesinde en önemli ve tartışılmaz ve ölçülemeyecek boyuttaki değer insan olduğu kabulü ile eğitime bakılmalıdır. Değişimin değerle birlikte tanımlanmasında, değerlerin ilkeleşmesinde olumlu yönde rol oynayan etik irdelemedir ve bu süreç kaçınılmaz olarak görülmeli ve küreselleşen dünya da giderek artan bir şekilde gelişim gösterecek boyuta eğitimle çekilmelidir. Eğitim konusunda etik yapılanma bu boyutta ve süreçte değerlendirilmelidir. Tüm toplumsal yapılarda eğitimler (öğretmenler) ayrı ve önemli konumda tutulmuş ve birçok kültürde altüstistik (fedakârlık) davranışın bir örneği olarak gösterilmektedirler.

Geleceğin yapılanması açısından bilişim çağına doğru bir eğitim, birey yaşamsal boyutu yanında toplumsal varlık açıdan da mutlak gereklilik taşımaktadır. Bu gereklilik gelişim ve gelişim üzerine olmalıdır.

GENEL BAKIŞ

Eğitim, verilebilen bir işlem ve buna bağlı bir süreç olmayıp; bireyin tutum ve davranışlarını olumlu olarak geliştirmesidir. Öğretim ve beceri kazandırmanın ötesinde bir eğitim biliminin bileşkesidir. Öğretici ile öğrenen arasında, bireyin tutum ve davranışını olumlu olarak gelişime taşımasıdır.

Eğitim, insan temelli her işlevde olduğu gibi, hukukun üstünlüğü (bireyin haklarının önceliği) temelinde, etik ilkeler yumağı içinde, bireyin özerkliği ve özgüllüğü temelinde olmalıdır.

Eğitimde etik yaklaşımlar, öğrenen ve öğretmenin ortak sorumluluğu ile birlikte doğru ve uygun yaklaşımların irdelenmesini gerekli kılar. İlişki ve iletişimlerin tümünde eğitsel etik ilkesel temeller olmalıdır. Eğitim en iyi bilimsel eğitim metodu ile eğitimden amaçladığı boyutu öngörmelidir. Bunu eğitim alacak olanla paylaşmalı ve onamını almalıdır. Eğitilenin istemediği veya arzulamadığı bir eğitimin verilemeyeceği dikkatlerden kaçmamalıdır. Eğitimsel araştırma ve çalışmalarda hiçbir şekilde bireyin haklarını zedeleyecek ve onu zorlayacak bir eğitsel yaklaşım öngörülmemelidir. Bireyin kabulü olmadan girişimler yapılmamalıdır. Eğitsel süreçte, eğitimi alan, veren kadar işleve ortaktır. Eğitimi alanın, eğitimi vereni irdelemesi beklenilmelidir. Sınav sonuçlarının bir bakıma eğiticinin de aldığı puan olduğu unutulmamalıdır.

Bireyin özü, kısıtlılığı, yeteneksizliği veya herhangi bir eğitsel engeli bulunuyorsa, eğitici insan onuru temelinde, bireye en azından zarar vermeyen, onun yararına oluşacak ve düzeyine uygun bilimsel eğitici hedeflere yönelmelidir. Bireye her türlü yardım açısından tıbbi ve diğer yaklaşımlar açısından ekip çalışması öngörülmelidir. Bireylere verilecek eğitimin Çocuk Hakları Sözleşmesindekine uygun olması gerekir.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ (Eskişehir Osmangazi Üniv. Tıp Fakültesi Etik Kurul tarafından hazırlanan metindir)

Eğitim bilimi sadece eğitimi alan ve verenin bireysel özellikleri yanında, toplumsal, siyasal ve ekonomik işlevleri de bulunan bir olgudur. Eğitimi alan kişi sadece kendisi için değil, toplumsal amaç içinde eğitilmektedir. Ancak hiçbir eğitsel yapılandırma bireylerin haklarını, özellikle özerklik ve özgüllüğüne etkileme şeklinde bile olsa bir yaptırıma onam vermemelidir. Normları oluştururken, temel olarak “bize yapılmasını istemediğimiz şeyi başkalarına yapmamalıyız” altın kuralı (empati yapmak) yaklaşımı öngörülmelidir.

Etik normları eyleme dönük bir ahlak felsefesi olup, bu işlevle özerk bir bilim olmaktadır. Etik felsefesi; neyin iyi, neyin kötü, neyin faydalı, neyin zararlı, neyin kabul edilebilir veya kabul edilemez olduğunu irdelemeye çalışan, bilimsel sorguları oluşturan bir bilim dalıdır. Eğitimde etik ilkeler, genel etik kurallarının eğitim işlevine uyarlanması olarak kabul edilmelidir.

Başlıca dört grupta toplanabilir;

- A. **Haklar Yaklaşımı:** insan olmanın doğal hak ve özgürlükleri temelinde (İnsan Hakları, Çocuk Hakları Sözleşmeleri gibi) yapılandırılır.
- B. **Hukuka Uygunluk Yaklaşımı:** Adalet, karşılıklı hakların dengelenmesi, hukukun üstünlüğü (bireyin özerkliğinin öncelikle ele alınması ve korunması temelinde hukuksal yapı) kollamak ve gözetmek yaklaşımı esas unsurdur. Yasalara ve usullere uygun, uygulanması olası, ahlaka veya genel ya da bireysel etik kurallara uygun nitelikte olanlar ancak kabul edilmelidir.
- C. **Faydacı Yaklaşım:** Kararlar ve yaklaşımlar öncelikle zarar vermeme temelinde olmalı ancak faydaya yönelik olmalıdır. Bireyin yararına olmayan ve bunun zorlayıcı olmadan, bireyin otonomisi ile yapılması dikkate alınmalıdır.
- D. **Bireysel Yaklaşım:** Tüm yapılanma birey temelli olmalıdır. Toplumsal fayda için birey feda edilemez, hakları hiçbir şekilde zedelenemez.

Zenginliğin varlıklı olmanın ötesinde, değer yaratmak olduğu ve en büyük değer de insan olduğu dikkate alınarak, eğitim işlevi yapılandırılmalıdır. Bu temel üzerine öğretmenlik meslek etiği ilkeleri aşağıda oluşturulmuştur.

Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

1. **Profesyonellik:** Eğitici olabilmek için yetkinlik ve yeterlilik koşullarının ikisi de bulunmalıdır. Akademisyen olmak tek başına yeterli olarak görülemez.
2. **Hizmette Sorumluluk:** Sorumluluk genel anlamda, belirli bir görevin istenilen nitelikte ve nicelikte yerine getirilmesidir. Eğitim işlevi, bireyin yaşamı ve toplumun gelişimi ve geleceğini doğrudan etkileyen meslek olduğundan dolayı, eğitimcilerin doğrudan sorumlu oldukları bilinci ile kendi davranışları ve toplumsal etkileşimleri açısından da sorumluluk taşımaktadırlar.
3. **Adalet:** Eğitici, bireylerin hakkına tam uymalı, doğru ve dürüstlük örneği olmalı, eğitilen bireylere hak edişe göre eşit, ilişki ve iletişimlerde saygın, barış ve düzeni gözetken, gereksinimlerin karşılanması ötesinde yaklaşımlarda bulunan, kişi hak ve özgürlüklerini ile özerkliklerine sevgi ve saygı geliştiren, hukukun üstünlüğü temelinde, birey yanında kamuyu da dikkate alan, barışı koruyan ve herhangi bir suç işlemesini önleyen tutum ve davranışlarda bulunmalıdır. Anayasa ve yasaların (T.C.K 1. Maddesi gibi) tanımladığı yapıda olmalıdır.
4. **Eşitlik:** Eşitlik kavramı; yararların, hizmetin olduğu kadar sıkıntıların dağıtılmasında uygulanacak sınırların belirlenmesini içerir. Eşitlik, bireysel eşitlik, kısmi eşitlik ve toplumların ve toplulukların eşitliğini de kapsamaktadır.
5. **Sağlıklı ve güvenli ortamın sağlanması:** Eğitim verilen ortamın düzenli ve güvenli olması yanında, sağlıklı olması da mutlak gereklidir.
6. **Yasa ve Usullere Uyum:** Yolsuzluk olarak tanımlanabilecek, bir çıkar karşısında yetkilerin yasa ve hukuk usulleri dışında kullanılmaması gerekir ve maddi ve manevi kazanç teminine de yönelik yaklaşımlar yapılmaması etik ilkeler olarak gereklidir.
7. **Dürüstlük, Doğruluk ve Güven:** Etik davranışlarda, iletişim ve ilişkilerde doğru, dürüst ve içten olmayı gerekli kılar. Eğitimde temel ilişkiler güvene dayalı olup, bununda öncelikle doğru ve dürüst olmakla başladığı unutulmamalıdır.
8. **Tarafsızlık:** Tarafsızlık ve nesnellik, insanın hiçbir temel fikri ve düşüncesinin olmaması olarak algılanmamalıdır, insanın bireyleri ve nesnelere oldukları gibi görebilmesi, kavraması, kendi istek, korku veya benzeri etmenlerden ayırabilmesi ile tarafsızlık oluşabilir. Burada temel unsur aklın bilimsel olarak kullanılmasıdır.
9. **Mesleki Bağlılık ve Sürekli Gelişim:** Mesleğe bağlılık, gelişim ve gereksinimlere göre, kısaca ilerlemeye bağlı olarak yerinde ve zamanında kullanımını, ortak etkileşimi, basın ve yayını izlemeyi, katkıda bulunmayı gerekli kılar. Eğitim, beşikten mezara kadar devamlı bir süreç olduğu unutulmamalıdır.
10. **Saygı:** Eğitim, temelde bireye ve topluma insanlık değerlerine ve bunun bütünlüğüne saygı duyulması ve bunun geliştirilmesini gerekli kılar. Hakaret yanında aşağılanmanın da bir suç kavramı içine alındığı dikkate alınarak, bunun bizzat gösterilerek kazandırılması eğitimcinin temel görevidir.
11. **Kaynakların Etkili Kullanımı:** En kıt ve değerli kaynağın zaman olduğu gerçeği temelinde, eğitsel sürecin etkin ve verimli kullanılması ve bireylerin yararına sürecin oluşturulması gerekir. Bu amaçla eğitsel yaklaşımdan önce; eğitimden güdülen amaç, gerekli görülen iletişim ve eğitim plan ve projeler, eğitim kaynağı, ortam ve geri dönüşümü, algılanma, eğitsel hatırlama, beceri kazanma vurgusu gibi etmenler özenle düzenlenmelidir.

EĞİTİMDE ETİKSEL GEREKLİLİK

Eğitcinin yaptığı işlevi yücelterek, eğitim alan bireyi zorlaması söz konusu olabileceği dikkate alınıp etik değerlere özen gösterilmesi vurgulanmalıdır. Sosyal ve kültürel temelde eğitime etik olmayan birçok etmenin bir hakmış

gibi gösterilmesi de etik ilkelerin zedelenmesi sonucunu doğurabilecektir. Hakların hiçbir şekilde yok sayılmayacağı ilkesiyle, azaltılması, engellenmesi, kısıtlanmasının bile hangi gerekçeler ileri sürüle bile kabul edilemeyeceği vurgulanmalıdır. Eğitim alan bireyin özellikle korunması bu açıdan da önemlilik arz etmektedir. Eğitim alanın sadakat ve saygısının oluşması ve geliştirilmesi de başlıca hedeflenenler içinde olmalıdır. Eğitimde temel etik vurgular, Deontolojinin ilkeleri temel alınarak oluşturulabilir. Bunlar; a) adalet, b) öncelikle zarar vermemek, c) yararlılık, d) özerkliğe saygı (bireyin otonomisi) olup, uygulamalarda da a) güven oluşturma, b) sadakat ve c) gizlilik olarak tanımlanabilir.

İLKELELER

- **Haklar:** İnsan Haklarının Evrensel Beyannameyi temelinde, tüm bireylerin hakları olup, bunlardan vazgeçilmesi, ertelenmesi, daraltılması ve ortadan kaldırılması kabul edilmediği gibi, eğitimin de bu kapsamda olduğu dikkate alınmalıdır.
- **Birey Hakları:** Avrupa Sosyal Anlaşma ve İnsan Hakları Mahkemesinin ilk maddeleri olan; a) bireyin haklarının önceliği, bireyin özerkliği ve özgürlüğünün hukukun üstünlüğü çerçevesinde alınmasının gerektiği ve b) bireyin toplum ve yönetim tarafından haklarının mahrum edilmesinin engellenmesi prensipleri çerçevesinde, eğitiminde en temel haklar içinde olduğunun kabul edildiği vurgulanmaktadır. Bireyi göz ardı eden ve sevgi ile saygıyı oluşturmayan, kısaca etik değer taşımayan hiçbir sistem, hangi şartlarda geçerli olduğu varsayılabilir veya gerekçe tutulsa bile, kabul edilemez olarak kabul edilmelidir. Bu etkileşim her açıdan ve eğitim işlevindeki tüm bireyler (eğitimi veren ve alan) için de geçerlidir. Eğitim alanın eğiticiyi seçmesi ve değerlendirmesi konusu giderek etkinlik kazanmaktadır. Eğitimin verdiği notların kendi başarısının da birer simgesi olduğu dikkate alınmalıdır. Eğitim, insana yapılan bir yatırım olup, bilişim çağında en büyük zenginliğin etkin yetişmiş insan gücü olduğu gerçeği öğreticilerce algılanmalıdır ve bireye buna göre yaklaşımlar yapılmalıdır. Eğitimin yoğun toplumsal veya basın, yayın yolu ve yöntemleri ile yapılırsa bile, bireye yönelik olmalı ve bireyin gelişimi ve yüceltilmesini amaçlamalıdır. Uzaktan eğitim, sadece metot açısından ayrıcalıklı kabul edilmelidir.
- **Eğitim tanımı ve amacı:** Çocuk Hakları Sözleşmesinde eğitim konusunda vurgulanan; "Eğitim alanın (Öğrencinin) kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi; İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi; Öğrencinin ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, Öğrencinin yaşadığı veya geldiği menşee ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi; Öğrencinin, anlayışı, banış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması; Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi". Şeklinde ele alınmasının sorunluluk taşıdığı kabul edilmelidir. Öğretim değil, eğitimin hedeflenmesi, tutum ve davranışın çağın ötesinde geleceğe yönelik değişiminin temel alınmasının gerektiği önemsenmelidir. Eğitim bir etkileşimdir, olumlu yönde, kültürel bir değişim olarak görülmelidir. Beceri kazanma, özellikle üniversite yapısında, bir standart uygulamayı öğrenme olarak algılanmamalı, yorumlama, bir üst düzeye çıkarma becerisini kazanma olarak hedeflenmelidir. Her eğitsel çabanın, eğitim işlevini oluşturması hedeflenmelidir. Toplumsal kalıpların, örf, adet ve geleneklerin, kültürel yapıların öğretilmesi özellikle eğitsel değil, öğrenme tanımı kapsamında alınmalı, Çocuk Hakları Sözleşmesinde belirtildiği gibi, tutum ve davranışları gelişimsel etik boyutunda irdelemeyi, bireysel özerk ve özgür yapıda, gerçekleşmiş oluşumlara dayanma değil, bunları yorumlayan ve irdeleyen nitelikte yaklaşımlar hedeflenmelidir.
- **Eğitim Bilimi Fakülte düzeyindedir:** Eğitimin bir bilimsel boyut olarak ele alınmasını ve bu konudaki akademik yaklaşımlara uyulması ve onların görüş, katkı ve değerlendirmesinin gerekliliği unutulmamalıdır. Her öğretim üyesinin veya öğretim elemanının, eğitim bilimi çerçevesinde yaklaşım yapması zorunluluktur. Akademisyen olmak öğretim için tek başına yeterli olarak görülmemeli, yetkin olan kişilerce eğitim verilmelidir. Diploma yetkinlik verse de yeterlilik kazandıramadığı dikkate getirilmelidir.
- **Düzye ve Süreç:** Her bireyin kendi yeteneğine uygun eğitimi alması gerektiği kabulü ile buna göre yaklaşımın yapılması gerektiği. Düzyenin üstünde zorlamaların kabul edilemeyeceği, konununun değiştirilebileceği, hakaretin ve aşağılamanın birer suç unsuru olarak T.C.K kapsamında olduğu vurgulanmaktadır. Başarısız kabul edilme yerine, düzyeyine uygun eğitime alınmasının benimsenmesi gerekir. Özürlü olanların bile düzyeylerine göre eğitilebileceği öngörülmalıdır. Eğitimin bir süreç olduğu dikkate alınarak, eğitimin beşikden mezara kadar tüm yaşantı boyunca süreceği ve gerekli olduğu anımsanmalıdır. Bu açıdan birey devamlı eğitilebilir düzyeyde olmasına özen gösterilmelidir.

- **Gizlilik:** Eğitim alan ile ilgili hiçbir verinin onun aleyhine kullanılmayacağı ve tümünün onun gelişimi amacını gütmemesinin gerektiği önemsenmelidir.
- **Eğitici (Öğretmen):** Başarı ve başarısızlığının değerlendirmesinin bilimsel esaslara uygun olarak yapılması, yazılı ve benzer değerlendirmenin yetersizliğinin öncelikle kabul edilmesinin gerekli olduğu, becerilerin irdelenmesinin öncelikli olduğu vurgulanmaktadır. Başarı ve başarısızlıkta eğiticinin aynı düzeyde etkin ve sorumlu olduğu dikkate alınmalıdır. Eğitici bireye uygun yaklaşımları öngörmeli ve uygulamalıdır. Eğitici, eğitimin bilgi ve beceriye dayalı, bilim temelli sanatsal bir işlev olduğu temelinden yaklaşmalıdır. Zarar oluşturmama temelinden hareketle, yarara yönelik, etkin ve doğrusal iletişim ve ilişki kurulması, uygun ve dengeli basamaklama ile eğitsel plan ve projelendirme yapılmalıdır. Tüm eğitsel ortamın ve sürecin oluşması ve oluşturulmasının yetki, görev ve sorumluluğu başta öğreticinin olduğu unutulmamalıdır. Eğitimin bir amacı da bireye yetkinlik kazandırmaktır. Diplomalardan bunun belgesidir. Yetkinlik belgesi olanların bilimsel ve/veya hukuksal gerekçeler olmadan tartışılması bile sakıncalı görülmelidir.
- **Eğitim saygıyı oluşturma ve geliştirme olmalıdır:** Tüm bireylerle ilgili çalışmalar ve sosyolojik veriler, bireye duyulan saygıyı etkilememeli, bozmamalıdır. Cahil olmanın bir aşağılama veya rahatsız edici bir konumda görülmemesi ve vurgulanmaması gerekir. Zorla eğitim olmayacağı gibi, saygı ve sevgi temelinde olmayan ve bunu zedeleyen hiçbir unsurun eğitimle alakalı olmayacağı unutulmamalıdır.
- **Verilerin analizi ve yorumlanması:** Hiçbir sosyolojik veri, bireyi ve toplumu yargılayan ve onun değerleri veya özelliklerine yönelik, onu kötüleyici özellikle aşağılayıcı olmamalıdır. Hakaret unsurunun ise ceza gerektiren bir durum olduğu vurgulanmalıdır.
- **Tüm etik değerlere tam uyum:** Tüm işlevlerde genel ve özel etik prensipler yanında, genel etik ilkelere de uyum gereklidir.
- **Eğitsel Araştırma ve Çalışmalar:** Tüm eğitim konusundaki yaklaşımlara, eğitimin etik ilkelere uygun olarak yapılması öncelik kabul edilerek başlanılmalıdır ve aynı şekilde sürdürülmelidir. Bilimsel olmayan çalışma ve yaklaşımlar etik kabul edilemez. Etik ilkelere uymayan hiçbir çalışma da onay almamalıdır. Etik dışı olan ve etik dışı elde edilen verilerin yayınlanması kabul edilemez ve gerektiğinde hukuksal yaklaşımlara başvurulmalıdır.
- **Etik ilkeler danışma niteliğindedir:** Tüm eğitsel yaklaşımlar öncelikle eğitmenin sorumluluğunda olup, yetki, görev ve sorumluluk çerçevesinde irdelenmelidir. Etik ilkeler ve temeller yol gösterici ve danışma niteliğindedir.
- **Bir amaç olarak eğitim alanının iyiliği ön planda olmalıdır.** Eğitimin amacı belli bir yaşam biçimini haklı çıkarmaktır. Toplumsal değerler geliştikçe o yaşam biçimi de gelişecektir.

EĞİTİMDE ETİK İLKELERİN DAYANAK ALINAN BAŞLICA BİLDİRGE ve SÖZLEŞMELER

- İnsan Haklarının Evrensel Bildirgesi (Universal Declaration of Human Rights; WHO), 10 Aralık 1948
- Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüğün Koruma Sözleşmesi (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms); 4 Kasım 1950, ve ek 11 protokolü, Eylül 1953
- Avrupa Sosyal Anlaşma (European Social Agreement), Ekim 1961, 19 Aralık 1966, 23 Mart 1976 Sivil ve Politik Hakların Uluslararası Sözleşmesi (The International Covenant on Civil and Political Rights and its Optional Protocols)
- Çocuk Hakları Sözleşmesi (Child Rights, WHO General Assembly, Kasım 1989)
- HASTANEYE YATIRILAN HASTA ÇOCUK HAKLARI (Dünya Tabipler Birliği Güney Afrika Bildirgesi, 22 Ekim 1996)
- Madrid Psikiyatri Uygulama Bildirgesi (Madrid Declaration on Ethical Standards for Psychiatric Practice; 25 Ağustos 1996, Almanya 8 Ağustos 1999, Yokohama, Japonya 26 Ağustos 2002 ve 12 Eylül 2005 Kahire (Mısır)
- Helsinki Bildirgesi ve son 2008 Seul yazımı (Helsinki Declaration, 2008 Seul)
- Meslek Etik Prensiplere genel anlamda kabul gerekir.

Yorum

Eğitim için Hakların ilkeleştirilmesi boyutunda, genellikle Üniversite düzeyi altında olduğu için, ayrıca oluşturulması önem kazanmaktadır. Öğretim üyesi, bir profesör istediğimi yaparım yaklaşımında olmadığını bilmesi, öğrenciler de haklarını bilmeleri bir sosyal boyut, adalet kavramı olarak bilinmeli, buna göre rıza ve kabul olarak, öğrencide, sorumluluk paylaşmalıdır.

YETİŞKİN EĞİTİMİ

Tıp Fakültesinde okuyanlar erişkin olduğu için bunlara yaklaşım, öğrenci değil, erişkin olarak ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Amaç

AMAÇ:

Yetişkin eğitimi özelliklerini uygun eğitim verme.

Eğitim hakları Çocuk Hakları bildirgesinde net ortaya konulmakta, bu açıdan da erişkin tanımı önemlidir.

Öğrenim Hedefleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

- Yetişkinin tanımlayıcı özelliklerini söyleyebilme
- Öğrenmede çocuk ve yetişkin arasındaki farkları söyleyebilme
- Yönlendirilmiş (Bankacı tip) eğitimin özelliklerini söyleyebilme
- Yetişkin öğrenme prensiplerini söyleyebilme
- Yetişkin eğitiminin tanımını söyleyebilme
- Yetişkin eğitiminin amacını söyleyebilme
- Yetişkin eğitiminin 4 ana özelliğini sayabilme
- Yetişkinin eğitimden beklentilerini söyleyebilme
- Yetişkin eğitimi (katılımlı) ve yönlendirilmiş (bankacı tip) eğitim arasındaki farkları sayabilme
- Eğitim etkinliklerinde yetişkin eğitimi özelliklerini uygulayabilme

Temel olarak Yazar çocuklara da erişkin gibi yaklaşım yapmaktadır. Bilgilendirme ve rıza önemlidir.

Yöntem

YÖNTEM:

- Düz anlatım
- Soru-cevap
- Beyin fırtınası
- Oyun

Yöntem karşılıklı ilişki kurulması ve bunun sevgi temelinde, insanlık boyutu olmalıdır. Prensiplerde etik ilkeler olarak tanımlanmalıdır.

Araç, Gereç

ARAÇ GEREÇ MATERYAL:

- Tepegöz
- Flipchart
- Eğitim özelliklerinin yazılı olduğu renkli kâğıtlar

Yazılı yaklaşım için bir ortada kâğıttan, Flipchart yerine her bireyin elinde ufak not tutması yanında ellerindeki kitapçıktan faydalanabilmektedirler. Her olgu ve yaklaşım her durum ve bireye göre farklı olacağı için, özel ve özgün notlar da eklenebilmelidir.

Isınma Davranışları

ISINMA:

Katılımcılardan ikili grup olmaları ve arkadaşlarında olmasını düşündükleri 5 özelliği göstermeden yazmaları istenir. Daha sonra, gruplarda bu özelliklerle arkadaşlarının söyledikleri özellikleri karşılaştırmaları istenir ve konu ile ilişkisi kurulur.

Her sınıf 5-7 kişi den oluşan gruplardan oluşması, bir iki grup olarak sınıfı bölmek yerine, tümünün katılması eğitimde daha etkin olmaktadır.

Başlarken

GİRİŞ:

Katılımcılara bir yavru, bir yetişkin zürafanın çizili olduğu resim gösterilerek ormanda yaşayan bu iki zürafanın ne gibi farkları olabileceği sorulur.

Sağlık uygulamalarında, örnekler yaşanmış felaketlerden sunulması, algılama ve ona benzer durumda kendilerinin ne yapacağını düşünmeli ve sağlıkçı olarak algılamalıdır.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Yetişkin ben biliyorum demesi ile eğitim almayı kabul etmemesi, en büyük açmazı olmaktadır. Bildikleri sadece bilgi olup, eskimiş olması kuvvetle mümkündür.

Eğitici Notları (1)

1.Yetişkinin tanımlayıcı özellikleri nelerdir?

- Çocuklara göre daha büyük vücutlara sahip olmak,
- Çok miktarda deneyime sahip olmak,
- Yerleşmiş alışkanlıklara sahip olmak,
- Otoriteye karşı bir direnç ve refleks geliştirmek,
- Verilecek kararlara ve çözülecek sorunlara sahip olmak,
- Öğrenen bir kişi olma dışında sorumluluklar sahip olmak,
- Tutum, değer ve eğilimlerden oluşan duygusal bir çerçeve geliştirmiş olmak,
- Değişik seçeneklere sahip olmak,
- Kuvvetli desteğe ve yardıma cevap vermek
- İhtiyaçlarına yönelik davranışlara sahip olmak,
- Kendini kontrol edebilmek ve kısıtlı duygusal cevap vermek,
- Bir geçmişe sahip olmak ancak şartlara göre değişebilmek,
- Öğrenme ile ilgili kuvvetli istek geliştirebilmek,
- Katabilecek fikirlere sahip olmak,
- Geri kalmaktan korkmak,
- Gururlu olmak.

Yetişkin eğitimi, çocuk ve genç eğitiminden farklı özellikler taşır. Yetişkinlerin özellikleri nedeniyle eğitim atmosferi ve öğrenme ortamı da buna bağlı olarak değişiklikler göstermektedir. Böyle bir eğitimde eğitmenlerin, katılımcıların farklı bir grup olan yetişkinler olduğunu, bu kişilerin artık okul sıralarındaki öğrenciler gibi düşünmediklerini, yetişkinlerin değişik öğrenme biçimleri ve ihtiyaçlara sahip olduklarını bilmeleri gerekmektedir.

Temelde erişkin için eğitimi kabul etmek, algılamak, ilgi duyma boyutu önemlidir. Hevesle, istekle insanlık yaratacağı algısı ile uygulamaya katılmalıdır.

Bu durum çocuklarda da kanımca önemlidir, bunları bileceksin değil, neden ve niçin olduğu da belirtilmelidir.

Eğitici Notları (2)

2.Yetişkin ve çocuk öğrenmesi arasındaki farklar nelerdir?

- Yetişkinler sık tekrar gerektirmeden öğrenirler, oysa çocuklar öğrenirken sık tekrara gereksinim duyarlar,
- Yetişkinler örnek yaşantılara dayalı genellemeler yapabilecek yeterli tecrübeye sahiptirler, oysa çocuklar öğrenirken genellemeler yapmakta güçlük çekerler ve deneyimleri arttıkça öğrenmeleri kolaylaşır,
- Yetişkinlerde benlik kavramı oldukça gelişmiştir, oysa çocuklarda benlik kavramı fazla gelişmemiştir,
- Yetişkinler çevrelerine bağımlı değildirler, oysa çocuklar büyüklerine ve çevrelerine bağımlıdır,
- Yetişkinler kendilerini yönlendirebilirler ve ne öğrenmek istediklerini tanımlayıp ifade edebilirler, oysa çocuklar büyükler tarafından yönlendirilmeye ihtiyaç duyarlar, ne öğrenmek istediklerini bilemezler ve büyükler tarafından öğrenmeleri gerekenler söylenince öğrenirler,

- Soyut düşünebilir ve öğrenebilirler, oysa çocukların yetişkinlere göre kavramları ve deneyimleri daha az olduğu için öğrenirken daha çok somut kavram ve örneklerle öğrenirler.
- Yetişkinler öğrendiklerini hemen uygulamak isterler, oysa çocuklar öğrendiklerinin birçoğunu hemen uygulamazlar ve ilerideki yaşantılarına ertelerler.
- Yetişkinler eğitime gönüllü olarak katılırlar ve beklentilerini karşılamayan eğitimden uzaklaşırlar, oysa çocuklar eğitime zorunlu katılırlar ve uzaklaşma şansları yoktur.
- Yetişkinlerin eğitimden beklentileri genellikle oldukça yüksektir, oysa çocukların beklentileri sadece sınıflarını geçmektir.

Yetiştirmede fark olarak sunulanlar

1-Erişkin daha önce bildiğine ekleme yapar	1-Çocuk ilk sefer olunca, tekrarlanmalıdır
2-Genelleme yaparlar	2-Genelleme yapacak tecrübeleri yoktur
3-Benlik ve kişilik kavramı belirgindir	3-Arkadaşlık ve birlikte oyuna uyumludurlar
4-Bağımsızlık isterler, zayıf kişi bağımlıdır	4-Çevrenin bağımlılığı, etkisine açıktırlar
5-Kendilerini yönlendirmek isterler	5-Daha kolay yönlendirilebilirler
6-Kendi kendine eğitebilir, soyut düşünürler	6-Somut düşünce hâkim, somutla açıklamalı
7-Hemen işe yararsa öğrenmek ister	7-Eğitimin sonra gerekeceğini düşünürler
8-İstiyorsa, talep ederse katılmak isterler	8-Eğitimden sorun çıkacak diye çekinirler
9-Eğitimde sertifikasyon gibi beklenti olur	9-Beklenti minimal, uygulama bitsin derler

Temel olarak farklılıklar, erişkin eğitimi işine yarayacaksa ister, çocuklar ise erişkin olmak için öğrenmek isterler.

Eğitici Notları (3)

3.Yönlendirilmiş (bankacı) eğitimin özellikleri nelerdir?

- Eğitimci öğretir, eğitilen öğretmeni alır,
- Eğitimci her şeyi bilir, eğitilen hiçbir şey bilmez,
- Eğitimci düşünür, eğitilen hakkında düşünülen kişidir,
- Eğitimci konuşur, eğitilen dinler,
- Eğitimci terbiye eder, eğitilen terbiye edilir,
- Eğitimci seçimi yapar, eğitilen itaat eder,
- Eğitimci faaldir, eğitilen hayal kurar,
- Eğitimci içeriği belirler, eğitilen uyum sağlar,
- Eğitimci öznedir, eğitilen nesnedir.

Bu eğitim anlayışı öğrenen ve öğretmeni birbirinin karşısı olarak görür. Öğretmen konumundaki kişi, bilgiyi hiçbir şey bilmediğini varsaydığı kişiye bankaya yatırmış gibi verir.

Belirtilen hususların tam olması beklenilmemelidir.

- Ø Eğitimci ancak birey ilgi duyar ve almak, duymak isterse alıcı pozisyonunda olur
- Ø Eğitimci aldığı bilgi kadar bilir, eğitilen ise katkı ve itiraz etme hakkı vardır
- Ø Eğitimci bilgi sunar, düşünmesi belirtenin tam tersi minimaldir, uygulayıcı nerede işime yarar der
- Ø Eğitimci soru sorulmasını bekler, sorular ile daha netliğe kavuşur, soru sormayı teşvik eder
- Ø Eğitilen fail olmalı, uygularken öğrenmelidir, eğiten denetleyici olmalıdır.
- Ø Eğitilenin istediği öğrenmek istediği temel olmalıdır, ilgi oluşturulmalıdır.
- Ø Eğitime ve eğitilen öznedir, uygulama objedir.

Görüldüğü gibi, yaklaşımlar tersine dönmüş, eğitilen eğiten olmuştur.

Eğitici Notları (4)

4.Yetişkin öğrenme prensipleri nelerdir?

- Eğitimin konusuna ilgi duyma,

- Bilgi ve becerilerini geliştirmek suretiyle mesleki performanslarını geliştirme,
- Eğitimdeki çalışmalara etkin olarak katılma.

Bu prensipler, yetişkinin öğrenme ihtiyaçlarına dayalıdır, mesleki sorumluluklarıyla bağlantılıdır ve pratiktir.

Temel olan bilgi ve becerinin öğrenilmesi, daha sonra geliştirilmesi, en sonunda performans boyutu gündeme gelir. Bu açıdan basamaklı eğitim öngörülmelidir.

Etkin, verimli ve yeterlilik boyutu zaman içinde oluşur, tekrarlamak gereklidir.

Eğitici Notları (5)

5. Yetişkin eğitimi nedir?

Yetişkinlerin bilgi ve deneyimlerinden olumlu bir şekilde yararlanılarak yapılan eğitimidir. Yetişkin eğitimi, eğitmenden öğrenene doğru giden pasif bir iletişim değildir. Yetişkin eğitiminde baskın ve otoriter eğiticinin hiç yeri yoktur. İlişki karşılıklı saygıya dayanır. Eğitmen, bir öğretmen değil bir yetiştirici ve kolaylaştırıcı rolündedir. Yetişkinler öğrenme sürecine faal olarak katıldıkları zaman daha iyi öğrenirler. Masa ya da sıraların arkasında pasif oturarak ders görmek yetişkinlerin yapılarına uygun değildir.

Tüm çocuklarda artık uygulama içinde, modelleme, oyun tarzında olmalıdır.

Amerika Disney Land parkında, en önemli görev, girmek isteyenleri sırada tutma faaliyeti olduğunu gördüm. Bir bakıma çocuklara düzen öğretme yaklaşımı dedim. Hiçbir erişkin beklemem diyor, sadece çocuklar sırada bekliyor, onları meşgul etmek için ise, birçok kişi tiyatro veya benzeri oyunlarla dikkat dağıtıyorlardı.

Eğitici Notları (6)

6. Yetişkin eğitiminin amacı nedir?

- Katılımı sağlamak
- İş ile ilgili performansı artırarak mesleki yeterlilik sağlamak
- İşin ve hizmetin kalitesini arttırmak

Neonatoloji Sertifikasyon Programlarına katılma oranı, doğuma girebilmek, aynı zamanda Pediatriyen olarak karşılaştıkları sorunlara çözüm için katılırlar. Bu tarzda yaklaşım içinde olmayan için ise, zorlansa bile katılmak istemezler.

Tıp Eğitimi sırasında belirli düzeyde eğitim almalı, 5-7 basamaklar ise Uzmanlara bırakılmalıdır.

Eğitici Notları (7)

7. Yetişkin eğitiminin 4 ana özelliği nedir?

- Eğitim, yetişkinin deneyimlerine dayalı olarak yapılmalıdır. Çünkü yetişkinlerin yaşam süresince geliştirilmiş zengin bir *deneyimleri* vardır.
- **Öğrendiklerini uygulama** ve öğrendikleri ile yaşantısı arasındaki ilişkiyi görme fırsatı verilmelidir.
- **Kişisel katılım** göz önünde tutulmalıdır. Bunun için değişik katılımcı eğitim yöntemleri kullanılmalıdır
- Programdan değerlendirmeye kadar bütün **öğrenme sürecine faal olarak** katılmalıdırlar.

Yetişkin eğitim özellikleri olumlu ve olumsuz olarak bakılabilir:

OLUMLU	OLUMSUZ
Bilgisin daha ileri taşımak için katkı sunar Karşılıklı etkileşim ile, eğitici, eğitim verici Deneyimler ile bakış açısı geliştirebilirler Öğrendiklerini uygulamak ister Uygulamalarda, öğrendiklerini geliştirirler Kişisel katılım sağlar Eğitimin gelişip, etkin olmasını sağlar	Deneyimli, ben biliyorum diyerek yeni almaz Bilgisini göstermek için eğitici rolü oynar Deneyimlerini katkı yerine, reddedici olur Öğrendiklerini nerede uygulayacağım der Teorik farklıdır diyerek pratiği reddedebilir Kişisel katılım ile tüm eğitimi bozabilir Eğitim sürecini bozar, gereksiz der

Eğitici Notları (8)**8. Yetişkinlerin eğitimden beklentileri nelerdir?**

Eğitimin kendi konuları ve işleri ile bağlantılı olmasını isterler,

- Eğitim kendi konuları ile ilgili ise motive olurlar,
- Eğitimde aktif katılımında bulunmak isterler,
- Eğitimde çeşitlilik arzularlar,
- Olumlu geri bildirim isterler,
- Kişisel kaygıları vardır,
- Güvenli eğitim ortamı isterler,
- Eğitim sırasında özgün birer birey olarak görülmek ve sık sık önemli olduklarını hissetmek isterler,
- Özgüvenlerini korumak isterler,
- Kişisel ihtiyaçlarının göz önüne alınmasını isterler

Yetişkin olanlar; işine yarayacak olanı öğrenmek ister, aktif bildikleri ile alışveriş yapmak isterler, alternatif bilgi sorgular, internetten sorgularlar, sonuca ve neticeye bakarlar, kişisel özel, özgün yaklaşım isterler, kendi dediğinin olmasını isterler, bireyselliğini korumak isterler ve eğitimin ihtiyaçlarını karşılamak isterler.

Eğitici Notları (9)**9. Yetişkin eğitimi (katılımlı) ve yönlendirilmiş eğitim (bankacı tip) eğitim arasındaki farklar nelerdir?**

- Yetişkin eğitiminde amaçlar, katılımcıların bireysel ihtiyaçları göz önüne alınarak isteğine göre düzenlenir. Yönlendirilmiş eğitimde ise önceden belirlenmiş amaçlar değiştirilmez.
- Yetişkin eğitiminde eğitim yöntemleri konusunda katılımcıların görüşleri alınır. Yönlendirilmiş eğitimde ise eğitmen uygun eğitim yöntemine karar verir ve bu karar değiştirilmez.
- Yetişkin eğitiminde problem çözümüne, kaynak ve materyal kullanımına, tartışma ve yaşayarak öğrenmeye önem verilir. Yönlendirilmiş eğitimde ise, konferans, okuma ve ezber yoluyla öğrenme beklenir.
- Yetişkin eğitimi, eğitilenleri karar verme sürecine katarak düşünce, öneri ve eleştirilerini söylemelerine izin verir. Yönlendirilmiş eğitimde ise, eğitilenlerin eleştirileri ve önerileri sorulmaz.
- Yetişkin eğitimi, eğitim sırasında ortaya çıkan problemlerin çözülmesine izin verir. Yönlendirilmiş eğitimde ise programın uygulanmasını kesintiye uğratabilecek sorunların ortaya çıkmasından kaçınılır.
- Yetişkin eğitimi, eğitilenler arasında iş birliğini teşvik eder, açıklık ve güven sağlar. Yönlendirilmiş eğitim ise, eğitilenler arasında rekabeti teşvik eder.
- Yetişkin eğitimi, eğitilenlerin kendi kendilerini değerlendirmelerini teşvik eder ve fırsat verir. Yönlendirilmiş eğitim ise, başarı ve gelişmeleri kişisel olarak ve formel testler aracılığı ile değerlendirir.
- Yetişkin eğitimi, eğitilenlerin eğitimle ilgili son değerlendirmeye katılmalarını sağlar. Yönlendirilmiş eğitimde ise eğitmen son değerlendirmeyi kendisi yapar ve gerekli değişikliklere kendisi karar verir.

Teorik yaklaşımlar, artık bilgi olarak alınmakta, birey buna göre düzenleme yapar. Ancak tek olmadığı için, iş birliği geliştirmek zorundadır.

TEORİK YAKLAŞIMLI EĞİTİM	KATILIMCI EĞİTİM
İstek değil, bildiğini verir	Talebe göre uyarlama yaparlar
Listede olanı verir, kalıp değiştirilmez	Katılımcıların görüşlerini alır, düzenler
Tartışmaya kapalıdır, bilgi doğru, geçerlidir	Tartışma ile eğitim genişler, ilerleyebilir
Eleştirmek kimsenin haddine değildir	Eleştirilmek zenginleştirir
Problem çözümü standart kalıba uygundur	Problemlerin eğitime katkı sağlar
Gelişime kapalıdır	Değişim esastır, gelişim ve ilerleme olmalıdır
Hoca karar verir ve uygular, uyulmalıdır	Uygulamayı yapacaklar değişiklik yapabilir

Profesör olanlar, eski hocaların yeni katılımcı sistemde, kendilerine saygı olmayacağı kanıtı ile yaşanamamaktadırlar. Eğitimin sorumluluğunu eğitime bırakırsanız bu şekilde düzenleme olamaz.

Yorum

Yetişkin eğitimi en zor kısımdır, yeni değişim ve gelişmeye uygun değillerdir.

HAKLAR ÜZERİNE NOTLAR

Eğitim verme durumunda eğitilenlerin çocuk olarak görülmesi sıklıkla rastlanırken, erişkinlerde yapılacak eğitimlerin farklı olacağı öngörülmemelidir. Çocuklara yapılacak tutum ve davranışlarla çocuklara uygulanacak tutum ve davranışlar aynıdır.

Eğitimde temel olarak geçerli olan Bildirge Çocuk Haklarıdır. Çocuk Hakları özet olarak aşağıda sunulmakta, eğitim ile ilgili olanlar tam metin olarak sunulmuştur.

Anayasa'nın 42. Maddesi eğitim ile ilgilidir.

II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi

Madde 42 – Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. ... Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

... Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.

Milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.

Milletlerarası antlaşmalarda temel olan Çocuk Hakları olmaktadır. Çocuk Hakları genel anlamda aşağıda özet olarak sunulmaktadır. Eğitim ile ilgili Maddeler tam olarak sunulmuştur.

ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME⁴

ÖNSÖZ

Önsöz bölümü, Birleşmiş Milletler 'in temel ilkeleri ile insan hakları anlaşmalarının ve bildirgelerinin bazı özel hükümlerine atıfta bulunmaktadır. Bu bölüm, savunmasız konumları nedeniyle çocukların özel bir duyarlılığa ve korunmaya muhtaç olduklarını teyit etmekte, çocuğa ilk elde bakım ve koruma sağlayacak olan ailenin bu konudaki sorumluluğunu vurgulamaktadır. Çocuğun gerek dünyaya gelmeden önce gerekse sonrasında yasal açıdan ve diğer açılardan korunması gerektiği, çocuğun içinde yaşadığı toplumun kültürel değerlerine saygının önemi ve çocuk haklarının güvenceye alınmasında uluslararası iş birliğinin belirleyici rolü, gene aynı bölümde değinilen hususlar arasındadır.

I. KISIM

MADDE 1: Çocuğun tanımı 18 yaşın altındaki her insan çocuk sayılır.

MADDE 2: Ayırım gözetmeme

MADDE 3: Çocuğun yüksek yararı Çocukla ilgili bütün girişimlerde, çocuğun yüksek yararı tam olarak gözetilecektir.

MADDE 4: Hakların uygulanması Her çocuk temel yaşam hakkına sahiptir Devlet, bütün imkânları kullanmalıdır.

MADDE 5: Ana-babanın yönlendiriciliği ve çocuğun yeteneklerinin gelişimi

MADDE 6: 1. Taraf Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler. 2. Taraf Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler.

MADDE 7: Her çocuk isin ve vatandaşlık hakkına sahiptir.

MADDE 8: Kimliğin korunması Devlet, gerekiyorsa kimliğin temel öğelerini yeniden oluşturmakla da yükümlüdür.

MADDE 9: Ana-babadan ayırma Çocuğun yüksek yararına aykırılığı belirlenmediği sürece aileyle birlikte yaşama hakkına sahiptir.

MADDE 10: Ailenin yeniden birleşmesi Çocuk ile ana-babası, yeniden birleşme ya da çocuk/ana-baba ilişkisinin tesisi amacıyla herhangi bir ülkeyi terk edip kendi ülkelerine dönme hakkına sahiptirler.

MADDE 11: Yasa dışı yollarla ülke dışına çıkarma ve geri döndürmeme mücadelesi

MADDE 12: Çocuğun görüşü Çocuk, görüşlerini serbestçe ifade etme hakkına sahiptir.

MADDE 13: İfade özgürlüğü Çocuk, sahip olduğu görüşleri ve edindiği bilgileri başkalarına aktarma hakkına sahiptir.

MADDE 14: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü Devlet, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne saygı gösterecektir.

MADDE 15: Dernek kurma özgürlüğü Çocuklar, dernek kurma ve kurulu derneklere katılma hakkına sahiptirler.

MADDE 16: Özel yaşantının korunması

MADDE 17: Gerekli bilgilere ulaşma ve zararlı yayınlardan koruma.

MADDE 18: Sorumluluklar Devlet, çocuk yetiştirme alanında gerekli desteği ana-babaya sağlayacaktır.

MADDE 19: Suiistimal ve ihmalden korunma Devlet, ayrıca bu tür davranışlara maruz kalan çocukların tedavisini amaçlayan sosyal programlar hazırlayacaktır.

MADDE 20: Ailesiz çocuğun korunması Devlet, bu çabalarda çocuğun kültürel kimliğine gerekli dikkati gösterecektir.

MADDE 21: Evlat edinme Bu uygulama, yalnızca çocuğun yüksek yararına olacak şekilde, konunun uzmanı yetkililerin izniyle ve çocuk için gerekli güvenceler sağlandıktan sonra gerçekleştirilebilecektir.

MADDE 22: Mülteci çocuklar Devlet, çocuklara bu anlamda koruma ve yardım sağlayan yetkili kuruluşlarla iş birliği yapmakla yükümlüdür.

MADDE 23: Özürlü çocuklar Özürlü çocuk, saygınlık içinde eksiksiz ve onurlu bir yaşantı sürdürmek için özel bakım, eğitim ve kurs görme; mümkün olan en üst düzeyde özgüvene ve sosyal bütünleşmeye kavuşma hakkına sahiptir.

MADDE 24: Sağlık ve sağlık hizmetleri Çocuk, mümkün olan en üst düzeyde sağlık ve tıbbi bakım standardına ulaşma hakkına sahiptir. Devletler, temel ve koruyucu sağlık bakımı, halk sağlığı eğitimi ve bebek ölümlerinin azaltılması konularına önem verecek, bu amaca yönelik uluslararası iş birliğini teşvik edecek ve etkin sağlık hizmetlerinden yoksun tek bir çocuk kalmaması için çaba göstereceklerdir.

MADDE 25: Yerleştirme uygulamasının denetimi

MADDE 26: Sosyal güvenlik

MADDE 27: 1. Taraf Devletler, her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ve toplumsal gelişmesini sağlayacak yeterli bir hayat seviyesine hakkı olduğunu kabul ederler. **2.** Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanması sorumluluğu;

Yaşam standardı

Her çocuk, fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişmesi açısından yeterli yaşam standardına ulaşma hakkına sahiptir.

sahip oldukları imkânlar ve mali güçleri çerçevesinde öncelikle çocuğun ana-babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere düşer. **3.** Taraf Devletler, ulusal durumlarına göre ve olanakları ölçüsünde, ana-babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme, giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar. **4.** Taraf Devletler, Taraf

Devlet ülkesinde veya başka ülkede bulunsun; ana-babası veya çocuğa karşı mali sorumluluğu bulunan diğer kişiler tarafından, çocuğun bakım giderlerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla her türlü uygun önlem alırlar. Özellikle çocuğa karşı mali sorumluluğu olan kişinin, çocuğun ülkesinden başka bir ülkede yaşaması halinde, Taraf Devletler bu konuya ilişkin uluslararası anlaşmalara katılmayı veya bu tür anlaşmalar akdinin yanı sıra başkaca uygun düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederler.

MADDE 28: 1. Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle: **a)** İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler; **b)** Orta öğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi

Eğitim

Çocuk, eğitim hakkına sahiptir.

parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar; **c)** Uygun bütün araçları kullanarak, yükseköğretimi yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler; **d)** Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler; **e)** Okullarda düzenli biçimde devaminin sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar. **2.** Taraf Devletler, okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu Sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli olan tüm önlemleri alırlar. **3.** Taraf Devletler eğitim alanında, özellikle cehaletin ve okuma yazma bilmemenin dünya dan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve çağdaş eğitim yöntemlerine ve bilimsel ve teknik bilgilere sahip olunmasını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası iş birliğini güçlendirir ve teşvik ederler. Bu konuda, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle göz önünde tutulur.

MADDE 29: 1. Taraf Devletler çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul ederler; **a)** Çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi; **b)** İnsan haklarına ve temel özgürlüklere,

Eğitim hedefleri

Eğitim, çocuğun kişiliğinin, becerilerinin, zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesini hedefleyecektir. Eğitim, çocuğu, özgür bir toplumda faal bir yetişkin yaşam için hazırlayacak; kendi ve başkalarının kültürel kimliklerine ve değerlerine saygıyı geliştirecektir.

Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi; **c)** Çocuğun ana-babasına, kültüre) kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği menşee ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi; **d)** Çocuğun, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması; **e)** Doğal çevreye saygısının

geliştirilmesi, **2.** Bu maddenin veya 28 inci maddenin hiçbir hükmü gerçek ve tüzel kişilerin öğretim kurumları kurmak ve yönetmek özgürlüğüne, bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ilkelere saygı gösterilmesi ve bu kurumlarda yapılan eğitimin Devlet tarafından konulmuş olan asgari kurallara uygun olması koşuluyla, aykırı sayılacak biçimde yorumlanmayacaktır.

MADDE 30: Azınlıklara ve yerli halklara mensup çocuklar

MADDE 31: Boş zamanı değerlendirme ve kültürel etkinlikler

MADDE 32: Çocuk işçiler Devlet, yaş sınırı tespit etmek ve çalışma koşullarını düzenlemek zorundadır.

MADDE 33: Uyuşturucu kullanımı

MADDE 34: Cinsel Sömürü

MADDE 35: Çocukların pazarlanması

MADDE 36: Sömürünün her çeşidi

MADDE 37: İşkence ve özgürlükten yoksun bırakma: Hiçbir çocuk, işkenceye, zalimce davranışlara ya da cezaya, yasa dışı tutuklamaya tabi tutulmayacak ve keyfi biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır.

MADDE 38: Silahlı çatışma Taraf Devletler, 15 yaşından küçük çocukların çatışmalara katılmalarını sağlamak için mümkün olan her tür önlem alacaklardır.

MADDE 39: Yeniden topluma uyum

MADDE 40: Çocukların yargılanmaları: Yasalara aykırı iş yapan çocuk, saygınlık ve değer anlayışını geliştiren, yaş durumunu gözeten ve toplumla yeniden bütünleşmesini hedefleyen tarzda muamele görme hakkına sahiptir.

MADDE 41: Üstün standartlara uyma

II. KISIM: *Uygulama ve Yürürlüğe giriş.*

III. KISIM: *"İtirazı Kayıt*

Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17, 29 ve 30. maddeleri hükümlerini T.C. Anayasası ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Anlaşması hükümlerine ve ruhuna uygun olarak yorumlama hakkını saklı tutmaktadır."

Eğitimin Amacı

Bir insan bir yere gitmek isterse, yolun tarifi ötesinde, nasıl ve ne zaman ulaşacağı gibi birçok boyutu da öğrenmelidir. Bu açıdan eğitim bir değişim ve gelişim öngörmektedir.

Eğitim açıkça:

- 1) Gelişimi: a) Fiziksel, b) Zihinsel, c) Ruhsal ve d) Sosyal gelişim için yeterli yaşam hakkına ulaşmak
- 2) Geliştirilmesi: a) Kişilik, b) Yetenek, c) Zihinsel ve d) Bedensel yeteneklerin geliştirilmesi
- 3) Saygı geliştirmek: a) İnsan Hakları, b) Temel Özgürlükler, c) İnsan Haklarına saygı geliştirmesi
- 4) Kendi değerleri ve farklı uygarlıkları saygı geliştirmesi: a) Kendi ailesi, b) Kültürel kimliği, c) Dil ve değerleri, d) Ulusal değerlere ve farklı uygarlıklara saygı geliştirmesi
- 5) Sorumluluğu üstlenecek şekilde hazırlanmak: a) Anlayışı, b) Barış, c) Hoşgörü, d) Eşitlik, e) Özgür toplumda, yaşantıyı sorumluluk ile üstlenmesi
- 6) Doğal çevreye saygının geliştirilmesi
- 7) Hasta ve engelli, sorunlu olsa bile eğitim haklarıdır

Her bireyin eğitim hakkı vardır. Eğitim almasa bile bilgilendirme verilmeli, rıza kendisine aittir.

Eğitimin ÖZETİ

TEMEL ANLAMDA EĞİTİM TANIMININ ÖZETİ

Uluslararası tanımlama (Çocuk Hakları Sözleşmesi) ile eğitimin amacının*;

- a) Her çocuk, fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişmesi açısından yeterli yaşam standardına ulaşma hakkına sahiptir.
- b) Öğrencinin kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi;
- c) İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi;
- d) Öğrencinin ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, Öğrencinin yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi;
- e) Öğrencinin, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik ister ulusal ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla, özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması;
- f) Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi" şeklinde olmasını öngörür.
- g) Hastaneye yatırılan çocuklar Güney Afrika Bildirgesi de çocuğun eğitimine devam edebilmesi konusuna vurgu yapar. Dünya Tıp Birliği (WMA) çocukların eğitimlerinin kesintiye uğramaması için uzman öğretmenlerin hastane okullarında görevlendirilmesi önerisini yapmaktadır.

*Not: Çocuk yerine öğrenci terminolojisi benimsenmiştir.

Yorum

Eğitim işlevinde eğiten ile eğitilen aynı düzeyde olması ve eğitilenlerin çocuk gibi görülmeden, sanki bir yetişkin gibi davranılması gerekmektedir. Bu açıdan eğitim hedefi veya metodu değiştirilmemelidir.

Tüm bunlara karşın, erişkin olanlar aldıkları eğitime daha kalıba bağlı oldukları, özellikle profesör düzeyinde olanlarda daha belirgin olduğu için, bir bakıma edindikleri kalıbı veya bilgiyi değiştirmek istememektedirler. Bu nedenle kısaca "eğitilemez" olarak kabul edilmelidirler. Değerlendirmelerde de tutum ve davranışını değiştirmeyen ve almak istemeyene

zorla verilemez. Çay ve kahve içmek istemeyen ve hiçbir şey almak istemeyene uğraşı gereksizdir.

Eğitim talep edene ve almak isteyene verilir. Temel olarak dinlemeyen kişi alamaz. Örnek olarak televizyonlarda olan tartışma programlarında her birey konuşmakta, birbirlerini sadece açık bulmak için dinlemekte, hırçın, kavgacı rol ile ilgi çekerek bir olay yaratmaktadırlar. Bunun yanında da bir bilen çıkıp, kendine göre bir bilgiyi sunmaktadır. Temel olarak tıpta “hastalık yok, hasta var” kalıbı yerine, tüm olgular benim sunduğum kalıba uymalıdır şeklinde olmaktadır.

Yukarıda tanımlanan durumlar topluma ters eğitim verdirir. Sakın bunları yapmayın anlamındadır.

OLUMLU EĞİTİM ATMOSFERİ

Eğitimin olumsuz atmosferde olması, eğitim denilemez, zorlama denilebilir. Bunun da öğrenme değil, bir bakıma nefret etme şeklinde olur. Salgılanan hormonlar mutluluk olumluda, adrenalin, nor-adrenalin ise istenmeyen durumlarda salınır. İnsanlar unutmak isterler, halbuki eğitim hatırlanma ve kullanmak için gereklidir.

Amaç

AMAÇ:

Olumlu eğitim atmosferi oluşturma.

Eğitim zaten olumlu hava gerektirir.

Öğrenim Hedefleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

- Olumlu eğitim atmosferi oluşturma prensiplerini söyleyebilme
- Olumlu bir eğitim ortamı için kurs öncesi yapılacak hazırlıkları söyleyebilme
- Kurs sırasında olumlu bir eğitim atmosferi oluşturmak için yapılması gerekenleri söyleyebilme
- Kurs süresince olumlu eğitim atmosferini sürdürebilme
- Kurstan sonra olumlu eğitim atmosferinin sürdürülmesi için yapılması gerekenleri sayabilme

Sizin için olumlu olması ötesi, eğitim alan için olumlu olmasıdır. Bu açıdan eğitim alacak olanlara göre olumlu olanlar saptanmalıdır. Yazar, derste çay, kahve ve sınavda da öğle yemeği ikramları yapmaktadır. Tüm her öğrenci sınavda birlikte olmakta, bu şekilde puan dengesi birlikte oluşturulmaktadır.

Yöntem

YÖNTEM:

- Soru-cevap
- Beyin fırtınası
- Düz anlatım

Eğitim alan kişi, soru sormayı, tartışmayı doğal karşılayan bir eğitimde olmayı diler. Bu anlamayı kolaylaştıran bir boyuttur. Tam aksinin ortaya konması, bir beyin fırtınası oluşturmak, kavramayı arttırıcıdır.

Araç ve Gereç

ARAÇ-GEREÇ-MATERYAL:

- Tepegöz
- Flipchart

Modern eğitimde, eğiticinin belirli senaryo olarak, rol yapması, bazı taklitler ile anlaşma önemlidir.

Isınma

ISINMA:

Katılımcılara bir dakika boyunca oda içinde dolaşmaları ve birbiri ile tokalaşmaları söylenir. Tokalaşırken karşısındaki kişiye olumlu bir şey söylemeleri istenir. Bu sözlerin onlarda ne etki yaptığı sorularak konu ile ilişkisi kurulur.

Birbirini tanımayanlar için faydalı olurken, birbirini tanıyanlar için, örneğin sınav konusu işlenebilir.

Yorum

Olumsuz ortamda eğitim işlevi olamaz. Benimsenmeyen, sevilmeyen şeyler daha çok akılda kalır, ama nefret ve tikslenme ile olur. Nefret kendi kendini götürür, yok ederken, sevgi ise üzüm salkımı gibi çoğalarak artar. Sevdiğiniz şeyi daha çok olur ve geliştirirsiniz. Başarılı olduklarınızla daha çok uğraşmak, zaman harcamak istersiniz. Sevdiğiniz müziği dinlemek isterken, sevmediğiniz müziği kapatmak istersiniz.

Bu örnekler çoğaltılabilir. Ancak sevileni bilebilmek için kişinin serbest ve özgün kararı ve ifadesi gereklidir. Eğiticinin beğendiğini söylemek daha çok tercih edilen olabilir.

Başlarken

GİRİŞ:

- Konunun amaçları açıklanır,
- Katılımcılardan eğitime gelmeden önce neler hissettikleri, şu anda neler hissettikleri ve kendilerini bu konuda nelerin etkilediği sorulur. Cevaplar flipcharta yazılır.

Ders almaya, kısaca eğitim almaya gelen kişi, kendi açısından ideal ders ve uygulama nasıl olmalı dersenez, kendisine göre bir yaklaşım planlanır. Bu gerçekleşmeye çalışılır. Sadece öğrenmeden not verilme talebi, uygun olmadığı için kabul göremez.

İşleniş

İŞLENİŞ:

- Katılımcılara olumlu bir eğitim atmosferi yaratmanın eğitime ne gibi katkısı olabileceği sorulur. Yanıtlar flipcharta yazılır, eksikler tamamlanarak yararları tekrarlanır.
- Katılımcılar 4 gruba ayrılır her gruba flipchart kâğıdı verilerek olumlu eğitim atmosferi yaratmak için neler yapabileceklerini yazmaları istenir. Bir grup lideri seçmeleri ve söylenenleri yazması istenir. Fikirler yazılırken doğru, yanlış ya da mantıklı olup olmaması konusunda tartışmalarını, her söylenenin olduğu gibi yazılması istenir. Gruplara 10 dakika süre verilir.
- Süre bitiminde ilk grubun hazırladığı flipchart hiç yorum yapılmadan okunur. Diğer gruplardan farklı düşünceler varsa ilave edilir. Daha sonra her madde tek tek okunarak olumlu eğitim atmosferi oluşturmada yapılması gereken doğru öneriler belirlenir. Hangilerinin eğitim öncesi, hangilerinin eğitim sırasında ve sonrasında yapılacağı sorulur.
- Olumlu eğitim atmosferi oluşturmak için, kurs öncesi, kurs sırası ve kurstan sonra yapılacaklar transparan ya da flipcharttan gösterilerek açıklanır. Açıklama sırasında katılımcıların buldukları ile ilişkisi kurulur.

Önce eğitim alacakların istedikleri tanımlanır. İstekler gerçekleştirilebilen ve etik ilkelerde olmalıdır. 4 grup değil, tüm girenlere sorularak, kendi seçimlerine bırakabilir veya birlikte kullanılabilir.

Özet

ÖZET:

Katılımcılara konu ile ilgili sorular sorularak yapılır.

Katılımcıların katılması için, soru sormazlarsa soru sorarak katılmaları sağlanır.

Değerlendirme

DEĞERLENDİRME:

1. Olumlu bir eğitim atmosferinin prensiplerini sayınız?
2. Olumlu bir eğitim ortamı sağlamak için kurs öncesi ne yapılır?
3. Olumlu bir eğitim ortamı sağlamak için kurs sırasında ne yapılır?
4. Isınma egzersizleri hangi amaçla yapılır?

Olumlu eğitim için gerekli olabilecekler daha önceden ayarlanmalıdır. Bir yerde çay ikramı olmadığı için, çikolata alınıp, paylaşılmıştır.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Eğitim, için gerekenler, bir madde olarak aşağıda sunulmaktadır.

Eğitici Notları (1)

1. Olumlu bir eğitim atmosferi prensipleri nelerdir?

- Yetişkinlerin nasıl ve hangi ortamlarda öğrendiklerini esas alır,
- Öğrenmeyi destekler ve öğrenmeye aracı olur,
- Katılımcıların soru sormalarına, düşünce ve fikirlerini ifade etmelerine izin veren güvenli bir ortam sağlar,
- Kursta belirlenen amaçlara ulaşma ve başarı sorumluluğunu eğitmen ve katılımcıların paylaşmasına olanak verir.

Eğitim amacına ulaşması ve bireylerin tatmin olması, mutlu olmasını temin edilmesi de en olumlu boyuttur.

Eğitici Notları (2)

2. Olumlu bir eğitim atmosferi için kurs öncesi hangi hazırlıklar yapılmalıdır?

Olumlu bir eğitim atmosferi oluşturmak için eğitmenin kurs öncesi dikkatli bir planlama yapması, bunun için zaman ayırması ve hazırlık yapması gerekir. Genellikle kurs modeli uzman eğitmenler tarafından hazırlanmıştır. Bununla beraber eğitimi yürütme rolü eğitmenindir. Her eğitim için eğitmenin kurs öncesinde yapması gereken önemli çalışmalar vardır.

Katılımcılar hakkında bilgi toplanmalıdır:

- *Katılımcı sayısı*, oturma düzeni, kursta kullanılacak araç-gereç, eğitim yöntemleri, sınıf ya da uygulamaların planlanabilmesi için katılımcı sayısının önceden bilinmesi önemlidir. Yeterliğe dayalı eğitim için en uygun katılımcı sayısı 12-15 arasındadır.
- *Katılımcıların kursa katılma nedenleri*, istekli olup olmadıkları, daha önce katıldığı benzer kurslar ve deneyimleri soru formları ya da yüz yüze tartışarak paylaşılır.
- *Kursun katılımcıların işleri ile bağlantılı olup olmadığı bilinmelidir.* Katılımcılar, kursta öğrendiklerini kurstan sonra uygulayamayacaklarsa kursa olan ilgileri azalır. Ayrıca, eğitim sırasında yapılacak uygulama ve verilecek örneklerin iş ve sorumlulukları ile ilgili olması önemlidir.
- *Katılımcıların sosyo-kültürel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak*, eğitimde verilecek mesajların kabul edilirliliğini ve iletişimi kolaylaştırır.

Kurs araç ve gereçleri önceden hazırlanmalıdır:

- Eğitim öncesi katılımcılara verilecek başvuru kitabı, rehber kitap, kurs programı, yazılı vaka, rol-play'ler, değerlendirme formları ve öğrenim rehberleri gibi yazılı materyaller belirlenmelidir. Bu tür materyaller vermek, öğretilenlerin önemi, kullanım yerleri ve nasıl kullanılacakları konusunda yardımcı olur.

- Eğitim paketi içinde yer alacak araç ve gereçlerin daha önceden belirlenmesi ve kurs sonunda katılımcılara verilmesi, katılımcıların ileride yapacakları eğitimlerde bu araç ve gereçleri etkin bir biçimde kullanmalarına yardımcı olacaktır.
- Kurs sırasında kullanılacak tepegöz, flipchart, slayt makinesi gibi eğitim araçlarının kurs öncesi hazırlanarak kontrol edilmesi, kurs sırasında ortaya çıkabilecek sorunları önleme açısından önerilir.
- Eğitim paketinde eğitim etkinlikleri ve yöntemlerini önceden belirlenmiş olsa bile bunların zamanlaması, sırasına ve gelişimine karar vermek için iyi planlanması gerekir.

Fiziksel koşullar düzenlenmelidir:

Eğitmenler eğitimin yapılacağı yerdeki fiziksel koşulları göz önünde bulundurarak önceden eğitim yerini görmeli ve gerekli hazırlıkları yapmalıdırlar. Planlama yapılırken eğitim yerinin fiziksel koşulları değerlendirilmelidir.

Katılımcı sayısına göre eğitim yerinin büyüklüğü ve uygunluğu nasıl?

Grup çalışmaları, uygulamalar ve eğitim sırasında verilecek çay-kahve araları için yeterli alan var mı?

Katılımcı sayısına göre masa, sandalye ve gerekli diğer mobilya uygun mu?

Odanın sıcaklığı, havalandırması ve aydınlığı uygun mu?

Tepegöz, perde, video, slayt makinesinin konacağı alan ve konumu, uzatma kabloları, priz vb. var mı?

Manken anatomik modellerin konabileceği uygun yer mevcut mu?

Katılımcıların oturma düzeni uygun mu?

Eğitim için en uygun düzen U düzenidir. Bu şekildeki düzenleme eğitmenin sınıf içinde rahat hareket etmesini, katılımcılarla göz teması kurabilmesini ve görsel araçların rahat kullanılmasını sağlar. Ayrıca grubun durumuna ve konunun gelişmesine göre grup tartışmaları ve grup çalışmaları için dikdörtgen, daire ya da küçük gruplar şeklinde oturma düzenleri de sağlanabilir.

Katılımcıların ihtiyaçlarına yönelik hazırlıklar yapılmalıdır:

Katılımcıların ihtiyaçları ile ilgili planlama yapılırken göz önünde tutulması gerekenler şunlardır:

Katılımcıların görüş alanlarını engelleyen sütun, eşya gibi unsurlar var mı?

Kurs sırasında elektrik ile ilgili bir sorun yaşanabilir mi?

Yemek, çay araları ve su servisi ile ilgili düzenlemeler tamam mı?

Eğitim alanlarında sigara içilmeyeceği için sigara içenler için nasıl bir düzenleme yapılacak?

Acil mesaj almak ya da göndermek için telefon, faks, internet gibi iletişim araçlarından biri ya da birkaçına nasıl ulaşılabilir?

Tuvalet ihtiyaçları ile ilgili düzenlemeler uygun mu?

Kaza ya da ani rahatsızlıklar için düzenleme var mı?

Eğitimci kendini eğitime hazırlamalıdır:

Eğitmenin kendini kursa hazırlaması için yapması gereken çalışmalar şunlardır:

Geçmişteki başarılı eğitimlerden yararlanarak iyi bir eğitim planı yapmak,

Kendisini eğitime zihinsel olarak hazırlamak,

Beklentilerinde gerçekçi olmak,

Standartlara uygun bilgiler hazırlamak ve kurs konuları ile ilgili bilgilerini güncellemek,

Eğitim notlarını ve öğrenim rehberlerini kurstan en az 10 gün önce katılımcı sayısına göre hazır etmek,

Eğitim araç-gereç ve materyallerini yeterli düzeyde kullanabilmek,

Eğitim araç-gereç ve materyallerini kurstan en az 10 gün önce hazır etmek,

İçeriği sunarken sunum becerilerini yeterli düzeyde kullanabilmek,

Anlatacağı konular hakkında kendine özel küçük notlar, anahtar sorular ve örnekler hazırlamak,

Belli bir oranda kaygı ve stresin olacağını kabul etmek,

Kendi gerginliğinin farkında olarak aynı durumda olan katılımcılar ile iletişim kurmak ve gerilimin ortadan kalkmasına yardımcı olmak.

Olumlu boyutların oluşması için:

- 1) Katılanların: a) İsteddiği konu olmalı, b) İşleri ile ilintili olmalı, c) Sosyal ve boyutuna uygun olmalı, d) Konuda aktif olabilecek sayıda olunmalıdır, kalabalık olmamalıdır.
- 2) Kurs kitabı bile istenen olmaktadır, çünkü piyasada satılmazlar.
- 3) Ortam karşılıklı etkileşime uygun olmalıdır, öğretim elemanı tüm bireylere ile aynı uzaklıkta olmalı, ortada veya u şeklinde masada olmalıdır.
- 4) Katılanların ihtiyaçları karşılanabilir olmalıdır.
- 5) Katılımcıların mutlu olacağı diğer şartlar olmalıdır. Bunun için daha önceden istenebilir.

Eğitim sevgi ve insanlık ile boyutu ile ancak oluşabilir.

Eğitici Notları (3)

3.Kurs sırasında olumlu bir eğitim atmosferi nasıl oluşturulur?

- Katılımcı ve eğitimcilerin birbirleri ile tanışması
- Kurs amaçları ve öğrenim hedeflerinin gözden geçirilmesi
- Katılımcıların eğitimden beklentilerinin alınması
- Eğitmenlerin katılımcılardan beklentilerinin alınması
- Kurs programı ve etkinliklerinin açıklanması
- Kursta kullanılacaklar araç, gereç ve materyallerin açıklanması
- İletişim ve diğer hizmetlerin açıklanması
- Katılımcıların sorularının yanıtlanması

İyi bir sunuş ile kurs öncesi hazırlıklarla oluşturulan olumlu eğitim atmosferinin kurs sırasında da oluşturularak sürdürülmesi mümkündür.

Isınma oyunları:

Grup alışmaları süresince katılımcılar çeşitli duyu durum aşamalarından geçerler. Bazen grup içerisinde farklı düşünce nedeniyile grup duygusu oluşmamış ya da dağılmış olabilir. Bazen de kişiler yorucu bir görevin ya da yolculuğın ardından eğitime gelmiş ya da bazı özel sorunları nedeniyle kendilerini yorgun ve eğitime konsantre olmamış hissedebilirler. Böyle zamanlarda ısınma oyunları eğitimi kurtarıcı rol oynayabilir.

Eğitime başlarken, bir etkinlik başlarken, güne yeni başlarken, yemeklerden sonra, çay-kahve arasından sonra katılımcıların yorgun ve ilgisinin dağıldığı bir anda ilgiyi toplamak için yapılır.

Isınma oyunlarının özellikleri şunlardır:

- Kısa süreli etkinliklerdir,
- Katılımcıların eğitime etkin olarak katılmalarını, karşılıklı etkileşime girmelerini ve endişelerini gidermeyi sağlarlar,
- Aktiftirler,
- Kolay uygulanırlar,
- Bütün grubun eğlenceli ve canlı bir şekilde katılımını sağlarlar,
- Kişilerin hareket etmesini sağlayarak kan dolaşımını destekler ve kasların gevşemesine yardım ederler,
- Katılımcıların daha neşeli olmasını ve sonraki etkinliklere daha olumlu başlamalarını sağlarlar,
- Kişilerin kendilerini bir grup ya da bir ekip olarak görmelerine yardımcı olurlar,
- Birlikte daha verimli çalışmayı sağlarlar.

İletişim:

Olumlu eğitim atmosferinin sürdürülmesinde iletişimin önemi büyüktür. Eğitmen ve katılımcılar arasında iyi ilişkilerin kurulabilmesi için, konuya ilginin çekilmesi, mesajların algılanması ve kabul edilmesi, sözlü ve sözsüz iletişim yöntemlerinin kullanılması gereklidir.

Mizah:

Eğitmen sunumları sırasında birlik duygusunu güçlendirmek ve ortamı yumuşlatmak için uygun dozda ve yerinde mizah kullanmalıdır.

- Konuyla ilgili karikatürler
- Konuyla ilgili fıkralar
- Eğitim gereçleri arasına konulmuş karikatürler

Sosyal etkinlikler:

- Sınıf dışındaki etkinliklerdir. Eğitimciler ve katılımcıların birbirlerini yakından tanımalarını, sıcak ve samimi ilişkiler kurmalarını sağlar. ay araları ve yemeklerdeki sohbetler bunun için uygun ortamlardır.

- Ancak eğitimci, bu sohbetlerde profesyonel standartları korumalı, kişilerin mahremiyetine saygı duymalı, katılımcılar ve diğer eğitimler hakkında yorum ya da dedikodu yapmamalı ve yapılmasına fırsat vermemelidir.
- Eğitimci katılımcılara resmi olmayan ortamlarda fotokopi çekirmek, birisiyle tanıştırmak gibi bir şey için söz veriyse, eğitim sırasında verdiği sözler kadar geçerlidir. Katılımcıya yerine getirilemeyecek sözler verilmemeli, verilen sözler de mutlaka tutulmalıdır.

Katılan kişiler, belirli bir konuda uygulama öğrenmek istedikleri için, ortak bir hedefleri, amaçları vardır. Bazıları sadece sertifikasyon almak istemeleri bile bir güdüdür. Bu açıdan birliktelik, birbirine destek olmalarının gerekliliğini kavratılması ile ilişki sağlanması olasıdır. Çay sohbet anlamındadır, sorunlarını iletmeleri ile daha etkinlik kurulabilir. Bu nedenle sorunlar kişisel olabileceği için, iletişim dostane bir ortam ile olasıdır.

İlk planda taşıma ve nakletme uygulaması ile ısınma sağlanabilir.

İletişim ve ilişkilerde elbette etik prensipler geçerli olmalıdır, insanların birbiri aleyhine, lehine bile olsa konuşmaları uygulamayı ters etkileyecektir.

Eğitici Notları (4)

4.Kurstan sonra olumlu eğitim atmosferi nasıl sürdürülür?

- Eğitimden sonra katılımcıları işyerlerinde görüş destek olmak amacıyla izlem ziyaretleri yapılmalıdır.
- İzlem ziyaretlerinde işe bağlı sorunları ve engelleri belirlemek, çözüme yardımcı olmak olumlu eğitim atmosferinin sürdürülmesine yardımcı olur.
- Yapıcı ve destekleyici geri bildirim vermek çok önemlidir.
- Bu ziyaretler yardımı ile eğitimde yaratılan olumlu atmosferin devamı sağlanabilir.
- İzlem yapılmadığı zaman katılımcıların relaps olabilecekleri, yani işleri kurs öncesi yaptıkları gibi yapmaya devam edebilecekleri (%90'a kadar çıkabilir) göz önünde bulundurulmalıdır.
- İzlem, eğitimci ve katılımcı arasında, katılımcının öğrendiklerini daha etkili kullanmasına yardımcı olabilecek bir ilişkidir. Yoğun ve sıkı yapıldığında, öğrenilenlerin aktarımı o kadar iyi olacaktır.

İzlem için şu yollar kullanılabilir:

- Eğitimden sonra katılımcılara ilgili makaleler göndermek
- Başarılar ve sorunlar hakkında yazışmak
- Katılımcıların bir ağ kurmalarını ve birbirlerini desteklemelerini sağlamak
- Malzeme ve kaynak desteği sağlamak
- Problemler hakkında konuşmak için kişisel ziyaretler düzenlemek
- Becerileri yenilemek ve genişletmek için tazeleme eğitimi vermek
- Deneyimleri paylaşmak ve ortak sorunları tartışmak için eğitim grubuyla izlem toplantıları düzenlemek.

Eğitim ömür boyu süreceğine göre, hekimlerin de devamlı eğitim modeline göre yaklaşım yapmaları bir yapı olduğuna göre daha sonra eğitimci ilişkiler kurulması gelişim için gerekli olacaktır.

GÖRSEL İŞİTSEL ARAÇLARI HAZIRLAMA VE KULLANMA

Eğitimde görmek uygulama ile belli olduğu için, görsel ve duygusal olmak üzere tüm duylulara ve algılara eğitilen açık olmalıdır. Kabul etmeli, benimsemeli ve yaparak öğrenmelidir.

Amaç

AMAÇ:

Eğitimde görsel ve işitsel araçları tekniğine uygun kullanma.

Tüm çaba kişilerin gönlünü kazanmak üzere yapılmalıdır.

Öğrenim Hedefleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

- Eğitim araçlarının tanımını söyleyebilme
- Eğitim araçlarının yararlarını sayabilme
- Kurallarına uygun saydam hazırlayabilme
- Tepegözü kuralına uygun kullanabilme
- Slayt kullanmanın kurallarını söyleyebilme
- Slayt makinesini kuralına uygun kullanabilme
- Video kullanım özelliklerini söyleyebilme
- Videobantlarını tekniğine uygun olarak kullanabilme
- Kâğıt ve yazı tahtalarını kurallarına uygun olarak kullanabilme

Kurallar katılımcıların gönlünü almak üzere yapılmayı sağlamaktır, bunun da standart değil, katılımcıların yapısına göre değişim göstermelidir. Onların istekleri dikkate alınmalıdır.

Yöntem

YÖNTEM:

- Soru-cevap
- Anlatma
- Gösterim (Demonstrasyon)
- Oyun

Bir toplulukta soru ve cevap katkı sağlamak olarak ele alınmalıdır.

Araç ve Gereç

ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL:

- Flipchart (kâğıt tahta)
- Yazı tahtası
- Video ve bant
- Slaytlar
- Dosya kâğıdı ve kalem

Araç ve gereçler, temelde iletişimin artması ve yüksek olması için, çay ve kahve gibi ikramların etkisi çok belirgindir.

Isınma

ISINMA:

Küçük bir obje (top, balon, bebek) elden ele alırken basit bir soru sorulur ve objeyi atan cevabı verip bir soruyu da objeyi attığı kimseye sorar ve obje elden ele dolaştırılır. Daha sonra soru sorma işi objesiz tekrarlanır ve aradaki fark buldurulur. Eğitim aracının önemi vurgulanır.

Hekimler, iş birliği ve eş güdümler konusunda tecrübeli, yaşam boyu meslek olarak yaptıkları için, bu konuda tecrübelidirler.

Giriş

GİRİŞ:

- Dersin konusu ve amaçları açıklanır.
- Katılımcılara fil oyunu yaptırılarak eğitim araçlarının önemi vurgulanır.

Hekimlere meslek değil, bir araya geldiklerinde eğitimin bir sertifikasyon programı olduğu, beceri kazanma amacını güttüğü ve aktif kullanımının önemi belirtilmelidir. Çekingenlik, katılmama gibi durumda, hatta geç gelme durumunda bile kurs programından çıkarılacağı açık ifade edilmelidir.

İşleniş

İŞLENİŞ:

- Şimdiye kadar katıldıkları eğitimlerde hangi eğitim araçlarını kullandıkları sorularak flipcharta yazılır. Hangisinde deneyimleri olduğu sorulur.
- Eğitim araçlarının tanımı, yararları ve eğitime katkıları sorularak açıklanır.
- Katılımcılar renkli küçük şekerlerle kura çektilerle 4 gruba ayrılır, grup çalışması yapılacağı söylenir ve kuralları açıklanır. Gruplara, saydam hazırlama ve tepegöz kullanma kuralları, slayt kullanma, videokaset kullanma, kâğıt tahtası (flipchart) ve yazı tahtası kullanma kuralları ile ilgili konular verilir. 15 dakika süre verilerek gruplardan hazırlıklarını yapmaları istenir. Süre sonunda her gruptan uygun araç gereç kullanarak sunum yapmaları sağlanır. Tartışılarak önemli noktalar vurgulanır.

Konunun işletim farklı olacağı için, gruplar mesleklere göre ayrılmalıdır. Anestezi, pediatri ve diğer uzmanlıklar ile sağlık elemanlığı olmak ayrılmalıdır.

ÖZET

ÖZET:

Küçük kâğıtlara hazırlanan sorular ve cevaplar gruba dağıtılır. Sorular okutularak cevapları tamamlamaları istenir.

Eğitimin temel düzeyi açısından ilk planda sınav yapılarak, bilgi sorgulaması yapılır ve ona göre eğitim ile katkı planlanır. Daha sonra ise, tekrar test yapılarak,

Değerlendirme

DEĞERLENDİRME:

1. Eğitim araçlarının eğitime katkıları nelerdir?
2. Tepegöz kullanmanın olumlu yanları nelerdir?
3. Slayt makinesi kullanım önerileri nelerdir?
4. Videobantları kullanım önerileri nelerdir?
5. Kâğıt tahtası ve yazı tahtasının olumlu yanları nelerdir?

Eğitimde model uygulama ile bilgi sunma farklı olması doğaldır. Ancak uygulama bizzat kişisel olması, manken veya bebek gibi plastik oyuncuğa yaklaşım yapmak önemli katkı sağlamaktadır. Yazar bizzat kendisi tarafından yurtdışı bebekler ile uygulama yaptırmıştır. Bebeklerin elbiseleri ve giydirilmiş olmaları, gereğe yakın olması açısından önemli olmaktadır.

Örnek Oyun

ÖRNEK OYUN:

Katılımcılara oyun oynamak için kâğıt ve kalem dağıtılır ve kendilerine sözlü tanımlamaya dayanılarak bir hayvan resmi çizmeleri isteneceği söylenir. Tanımın yalnızca bir kez okunacağı, çizim süresinin 3 dakika olacağı ve resim çizme becerilerinin değerlendirilmeyeceği açıklanarak bir hayvan tanımlaması okunur. Süre sonunda katılımcılar çizdikleri resimleri birbirlerine gösterirler. Sonra aynı tanım saydamda gösterilerek bir kez daha okunur ve yapılan oyunun konu ile bağlantısı kurulur.

Hekimlikte, oyun yerine, aynı uygulamaları yapması istenerek, daha gelişim ve değişim boyutunu yakalamaları planlanması amacı ile test uygulaması yapılır.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Eğitim araçları ısrarlı olarak her bir alışverişte akla gelmelidir. Biberonlar, emzikler gibi araçlar ve çeşitleri farklı dükkanlarda görülürse alınmalı ve örnek olarak gösterilmeli, hatta uygulamada araç olarak ele alınmalıdır.

Eğitici Notları (1)

1. Eğitim araçları nedir?

Eğitim araçları mesaj içeren, amaca göre üretilmiş materyal cihaz ve iletişim kanalları ile kullanılan malzemedir.

Eğitim araçları olarak bilgi verenlerden söz edilmektedir. Kanımca modeller, bebekler daha uygun nitelikte olmaktadır.

Eğitici Notları (2)

2. Eğitim araçlarının eğitime katkıları nelerdir?

- Eğitime katılanlar arasında etkileşim artar,
- İlgi duymayı ve ilgi süresinin uzamasını sağlar,
- Eğitim için gereken zaman kısalar ve etkisi artar,
- Eğitimde standardı sağlar,
- Eğitim ortamının istenmeyen etkilerini azaltabilir,
- Eğiticinin rolü olumlu yönde değişir,
- Katılım isteğini yüksek düzeyde tutmayı sağlar,
- Konu üzerinde unutma süresi kısalar, düşünme süresi uzar.

Eğitim aracı, etkin ve verimli oluşması için gereklidir. İnsanın kendi bedeni, hareketleri, tiyatro şeklinde davranışların daha etkili olduğu, kişisel faaliyet olarak tanımlanabilir.

Eğitici Notları (3)

3. Niçin eğitim aracı kullanılır?

- Eğitim araçları değişik duyu organlarını etkileyerek öğrenmeyi sağlar,
- Etkilenen duyu organlarının çokluğu öğrenme ve davranış değiştirme ile doğru orantılıdır. Ne kadar çok duyu organı harekete geçirilirse öğrenme o kadar etkili olur,
- Aracın etkinliği ses, sembol sözcük ve görüntünün uygun bileşimine bağlıdır,
- Araçlar katılımcılara bilginin değişik perspektiflerden verilmesine olanak tanır.

Eğitim araçları olarak, her bireyin algısı farklı olduğu için, buna göre bir anlamı olmalıdır. Bireysel, bire bir, tek başına olan yaklaşımlarda ise, değişim, bireye göre farklı yaklaşım yapılabilir, etkinlik artırılabilir.

Eğitici Notları (4)

4. Saydam hazırlama kuralları nelerdir?

- Her saydam tek bir konuyu içermeli, 5-8 satırdan fazla olmamalıdır,
- Harfler iri (en az 5 mm, bilgisayarda hazırlanmışsa 18 punto veya daha büyük) herkesin okuyabileceği büyüklükte olmalıdır,
- Basılı metin kullanılmalıdır. Bilgisayarda ve daktiloda hazırlanmış yazıları okumak el yazısını okumaktan daha kolaydır,
- Saydamların karışmasını önlemek için numaralandırılmalıdır,

Sunu hazırlama için, Microsoft belirli önerileri, hazır programları olmaktadır. Birçok bilgi içerenler, sadece sunucuya, taktim edici için, bilgi niteliğindedir.

Eğitici Notları (5)

5. Videokasetlerin olumlu yanları nelerdir?

- Gözle görülemeyecek olayları yakalarlar; örneğin safra kesesi cerrahisi ekranda izlenebilir,
- Klinik ve teknik işlem basamakları durdurularak ya da ağır çekime alınarak daha iyi olarak izlenebilir,
- Renkli ve ayrıntılı gösterir,
- Yöresel şartları göstermek amacıyla kullanılabilir,

- Kiralanabilir ya da satın alınabilir,
- Animasyonlar içerdiği için soyut bir kavramı somut bir şekilde gösterebilmek için kullanılabilir,
- Voltaj değişikliklerine dayanıklıdır,
- Video göstericileri slayt makinelerinden daha ucuz ve dayanıklıdır.

Bir resim sunulsa bile, bunun ne görüntüsü olduğu, niçin konduğu, anlamı gibi birçok bilgi verilmelidir. Görülür ama algılanmaz, anlamı karmaşa yaratarak daha sorunlu ortam oluşturur. Birçok söz bile anlamsız görünebilir, neden söylendi karmaşası yaşanabilir.

Bazı sözler, önemlidir, ciddidir ve doğrudur demek faydasız eklerdir. Ancak bunun doldurulması gerekir.

Eğitici Notları (6)

6. Videokasetlerin olumsuz yanları nelerdir?

- Piyasada satılan bantlar genellikle güncelliğini kaybetmiştir,
- Bazen montajlama esnasında basamaklar karışmış ya da atlanmış olabilir,
- Aynı bantlar farklı ülkelerde ya da kültürlerde farklı anlaşılabilir. Katılımcılar konuyla ilgilenmek yerine aksan, görünüş, iletişim gelenekleri gibi kültürel farklarla ilgilenebilirler,
- Güncelliğini kaybetmiş bantların kullanılması mutlaka gerekliyse bu bölümlerle ilgili açıklama mutlaka önceden yapılmalıdır. Eğer çok uyumsuzluk varsa gösterilmekten vazgeçilmelidir. Bunun yerine anatomik model, slayt göstericisi gibi uygun materyal seçilmelidir.

Video gösterilmesinin bir görünür, bir de gizli amacı olabilir. Bu nedenle bazen aralık verilmesi, bir ferahlık oluşması için arada ekleme yapılır. Bunun 6-12 saniyeden fazla olmalıdır.

Eğitici Notları (7)

7. Video kullanım kuralları nelerdir?

- Kullanmadan önce kendiniz seyredin,
- Bandı programın başladığı yere sarın,
- Odayı herkesin görebileceği şekilde düzenleyin,
- Katılımcıları hazırlayın,
- Amaçları açıklayın,
- Gösterilecekleri özetleyin,
- İşlerken nelere dikkat etmelerini istediğinizi açıklayın,
- Gösterimden sonra tartışın,
- Uygunsa test hazırlayın, değerlendirme yapın.

Zamanımızda TV gösterim amacı ile oluşan olaylar, kazalar cep telefonları ile kaydedildiği için, birçok kişi tarafından da görülmüş olmaktadır. Tekrar göstermek değil, detaylarını sunmak, açıklamak neden ve nasıl oluştuğunu açıklamak, ayrıca önlemleri sunmak yararlı olacaktır. Sorular neden ile durdurarak vurgulamak önemli bir kazanç sağlamaktadır.

Eğitici Notları (8)

8. Yazı tahtası nedir?

Üzerinde yazılı bilgiler sunulabilen beyaz ya da siyah tahtalardır. Daha etkili yöntemler bulunmasına karşın, yine de yazı tahtaları en yaygın kullanılan görsel araçlardır. Hazırlıksız ortaya çıkan tartışmalarda kullanışlıdır.

Yazı tahtası yerine, el ile kendilerinin not tutması, detayları ve zaman olarak işaretlemek, savcılık ve hukuk açısından da önemli olmaktadır. Teorik ötesi, her boyut akıldan silinmeden bir not olarak tutulması önemlidir.

Eğitici Notları (9)

9. Yazı tahtasının olumlu yanları nelerdir?

- Sınıfların çoğunda bulunur, elektriğe bağımlı değildir,
- Ucuzdur, kullanışlıdır,
- Hem eğitmen hem katılımcı kullanabilir,
- Beyin fırtınası, problem çözme, liste çıkarma ve diğer katılımcı etkinliklerde kullanmak için uygundur.

Not tutmak, süreç olarak önemlidir. Bu açıdan yazı tahtası olmasa da not alınmalıdır.

Eğitici Notları (10)

10. Yazı tahtasının olumsuz yanları nelerdir?

- Üzerine fazla şey yazılamaz,
- Üzerine yazmak zaman alıcıdır,
- Hem yazmak hem konuşmak güçtür,
- Yazılar düzensiz ve karışık olabilir,
- Verilen bilgiye ait bir kayıt yoktur, bilgiler silinip gider.

Olumsuz yanları, her hekimin yanında olması gereken not tutma defteri açısından önemlidir.

Eğitici Notları (11)

11. Yazı tahtası kullanım önerileri nelerdir?

- Temiz tutulmalıdır,
- Kontrast renkler kullanılmalıdır, böylece katılımcılar yazılanları daha rahat görebilirler,
- Yazılar görülebilecek büyüklükte ve okunaklı yazılmalıdır,
- Çizimler önceden yapılmalıdır,
- Vurgulanacak yerlerin altı çizilmelidir,
- Yüz öğrenciye dönük olmalıdır,
- Görüş alanı kapatılmamalıdır,
- Katılımcılara not tutmaları için süre tanınmalıdır.

Her bireyin elinde not defteri olursa, bu konu daha etkin çözümlenmiş olur, çünkü her bireyin kendisine göre not tutma özelliği vardır.

Eğitici Notları (12)

12. Kâğıt tahtası (flipchart) nedir?

- Üçayak veya tahta ayaklık üzerine yerleştirilmiş bir tomar kâğıttan ibarettir,
- Beyin fırtınası veya hazırlıksız ortaya çıkmış çalışmalarda sık kullanılır,
- Önceden hazırlanmış notlar ve çizimlerin gösteriminde de kullanılır.

Belirli sistemde, sıraya uygun olması için, hatırlatma açısından önemlidir.

Eğitici Notları (13)

13. Kâğıt tahtası (flipchart) olumlu yanları nelerdir?

- Kolay bulunur, bir odadan diğerine kolayca taşınabilir,
- Elektriğe bağımlı değildir,
- Aynı anda birden fazlası kullanılabilir,
- Kullanışlı ve ucuzdur,
- Eğitmen ve katılımcılar tarafından kullanıma uygundur,
- Sayfalar daha önceden hazırlanabilir,
- Sayfalar sınıfın duvarına asılabilir, katılımcılar istedikleri zaman tekrar bakabilirler.

Mevcut olursa ancak kullanılabilir, birçok yerde bulunmamaktadır.

Eğitici Notları (14)

14. Kâğıt tahtası (flipchart) olumsuz yanları nelerdir?

Yazı tahtasının dezavantajları ile aynıdır, tek fark verilen bilgiye ait kayıt bulunmasıdır.

Her olgu farklıdır, şartlarda farklılıklar gösterir, bu açıdan bir buluş, bir yeni innovasyon, yeni bir karar oluşturmaktır. Bilgi genel ama terzilik yapmadan uyumaz.

Eğitici Notları (15)

15. Kâğıt tahtası (flipchart) kullanım önerileri nelerdir?

- Özel geniş uçlu kalem kullanılmalıdır,
- Arkadan görülebilecek şekilde büyük, okunaklı ve aralıklı yazılmalıdır,
- Kontrast renkler kullanılmalıdır, bu şekilde sayfaların görsel çekiciliği artırılmış ve daha kolay okunması sağlanmış olur,
- Güzelleştirmek için başlıklar kutular içine alınmalı, çizimler ve çerçeveler yapılmalıdır. Her maddeyi belirginleştirmek için madde başına nokta kullanılmalıdır,
- Bir sayfaya çok fazla şey yazmaktan kaçınmak gerekir. Kalabalık ve kötü düzenlenmiş sayfa okumayı zorlaştırır ve dikkati dağıtır,
- Aralara boş sayfa bırakılmalıdır. Kâğıt şeffaf olduğundan sayfada yazanlar arka sayfadakilere bulaşabilir,
- Sayfaları asmak için bant bulundurulmalıdır,
- Sayfanın bir kısmı kapamak istenirse kâğıt katlanıp bantla yapıştırılır, gerektiğinde bant söküp sayfanın tümünü gösterebilirsiniz,
- Konuşurken eğitmenin yüzü tahtaya değil katılımcılara dönük olmalıdır.

Her kişinin not tutmasının sağlanması daha etkili olmaktadır. Her birey kendisine göre tuttuğu notları birlikte götürüp kullanabilecektir.

SUNUM BECERİSİ

Etkili sunum bir bakıma bir tiyatro yaklaşımıdır. Sunu arkasına saklanılmamalıdır, sahnede olmalı, toplum sizin gözetiminizde olmalıdır, gizli bir ses duyması olmamalıdır.

Amaç

AMAÇ:

Etkili bir sunum yapma.

Her toplum kendisine göre özelliği olduğuna göre, standart değil, topluma göre uyarlama yapmak önemlidir.

Öğrenim Hedefleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

- Etkili bir sunum yapmanın amacını söyleyebilme
- Etkili bir sunumun hangi bölümlerden oluştuğunu söyleyebilme
- Giriş bölümünün özelliklerini sayabilme
- Girişte kullanılan teknikleri sayabilme
- Etkili bir sunumda soru sormanın niçin gerekli olduğunu söyleyebilme
- Etkili soru sorma çeşitlerini söyleyebilme
- Sunum sırasında soru sorma tekniklerinin ne zaman kullanılacağını açıklama
- Sunum sırasında soru sorma tekniklerini etkili kullanabilme
- Soru sormada dikkat edilecek noktaları sayabilme
- Etkili bir sunumun aşamalarını sayabilme
- Etkili bir sunumda özet yapmanın amacını söyleyebilme

- Etkili bir özetin özelliklerini sayabilme
- Özette kullanılan teknikleri sayabilme
- Sunum tekniğinin olumlu ve olumsuz yanlarını sayabilme
- Sunum sırasında dikkat edilecek noktaları sayabilme
- Etkili bir giriş ve özet örneği sunabilme

Sunu önce kendinize hiç bilmemiş gibi bakarak, tatmin ediyor, sizi doyuruyor mudur? Ayrıca bazı simgeler ve yaklaşımlar ile anlamayı, kavramayı kolaylaştırıyor mudur?

Yöntem

YÖNTEM:

- Anlatma
- Soru-cevap
- Beyin fırtınası
- Oyun

Beyin fırtınası etkin kullanıldığında, toplum birden irkilebilir. Bir konferansta “Ben anne sütüne karşıyım” dedim, her kes sustu, baktı ne olacak. Çünkü, emzirme varken, sütü bekletip sonra vermek anlamsızdır diye ekledim. Birçok enzim ve hücre bekletince etkisizleşiyor diye de ekledim.

Isınma

ISINMA:

Katılımcılara adam asmaca oyunu oynatılarak, konu ile ilgili bir cümle buldurulmaya çalışılır.

Zamanımızda adam asmaca eski bir oyun olmuştur. Şimdi kelime oyunları daha etkili olmaktadır.

Giriş

GİRİŞ:

Katılımcılara kursun başından beri birçok sunum izledikleri bu sunumlarda hangi bölümlerin yer aldığı sorularak cevaplar flipchart'a yazılır varsa eksiklikler tanımlanarak sunumda yer alan bölümler belirlenir. Konunun amaçları açıklanır. Sunum tipleri ile hatırlama arasındaki ilişki istatistiksel örnekle açıklanır.

Bir konu anlatılmadan önce, anlatılacak, katılacak kişilere göre durum irdelenerek yaklaşım yapılmalıdır.

Eğitim daha önce bilgilerin, becerilerin daha ilerletilmesi, genişletilmesi ile ne verileceği önce saptanmalıdır.

İşleniş

İŞLENİŞ:

- Katılımcılara sunum becerisi öğrenim rehberi dağıtılarak bir katılımcıdan okuması istenir. Giriş bölümünün amacı ve kullanılabilecek eğitim teknikleri tartışılarak belirlenir. Giriş bölümünün özellikleri açıklanır.
- Girişten sonra hangi bölümün geldiği sorularak özellikleri açıklanır. Sunum sırasında soru sormanın gerekliliği ve önemi sorularak tartışılır. Kendisinin sunum sırasında ne çeşit soru tipi kullandığı sorulur, örnek vermeleri istenir. Soru sorma teknikleri, önemi ve özellikleri açıklanır. Sorulara verilen cevap türleri karşısında eğitiminin yaklaşımını tartışılarak açıklanır. Soru sormada dikkat edilecek noktaların önemi vurgulanarak deneyimler paylaşılır. Etkili bir sunum için eğitiminin ne gibi bir plan yapması gerektiği açıklanır. Sunum aşamaları sorularak flipcharta yazılır ve doğru sıralama yapılarak eksiklikler tamamlanır. Etkili bir özetin sunumdaki önemi açıklanır. Yapılan sunum sırasında özetin nerelerde kullanıldığı sorulur. Etkili bir özetin önemi ve özellikleri açıklanır. Sunum tekniğinin olumlu ve

olumsuz yanları kısaca açıklanır. Sunum sırasında dikkat edilecek noktalar sorulur ve flipcharta yazılarak belirlenir.

Sunum yapacak kişi, kendisini tiyatrodan baş-oyuncu olarak görmeli, buna göre ilgi çekmelidir. Sunumlar en ideal olsa bile, karanlıkta sunması, sunumların yetersiz olduğunu gösterir. Sunumlarda birey bir taktim edendir. Yazar olarak öğrencileri sırasıyla çıkarıp, taktim etmelerini, arada boşluğu tarafımdan doldurmayı hedeflerim.

ÖZET

ÖZET:

Katılımcılardan 5 gönüllü seçilir ve yarışma hostesi olmaları istenir. Yarışmacılara sorulacak soruların yanıtları hosteslere dağıtılır. Yarışmacılara göstermemeleri istenir. Diğer katılımcılar iki gruba ayrılır. Hangi grubun önce başlayacağını belirlemek için bir soru sorularak ilk doğru cevap veren gruba, konu ile ilgili soru sorulur ve tek tek grup üyelerinden birer cevap vermeleri istenir. Doğru cevap geldiğinde cevap hangi hosteste ise "çın çın" diyerek onaylar ve grup puan alır. Bütün grup üyeleri bittiğinde cevap hakkı diğer gruba geçer. Oyunu kazanan grup diğer gruba istediği bir şeyi çay arasında yaptırır. Daha sonra katılımcıların yerlerine oturmaları sağlanır. Sunum becerisi öğrenim rehberi okunarak basamakların yapılan sunumda kullanılıp kullanılmadığı belirlenir. Sınıf oyunla 4-5 gruba ayrılır. Gruplardan seçtikleri bir konuda etkili bir giriş ve özet tekniği hazırlamaları istenir. Grup çalışması için 10 dakika süre verilir. Süre bitiminde her grup sunumunu yaparak birbirlerine geri bildirim verir. Sunum için her gruba 7 dakika süre verilir. Her sunum sonunda eğitmenler önemli noktaları vurgulayarak olumlu geri bildirim verirler.

Sözlü bir bakıma en etkin ders olarak ele alarak, burada bazı oyunlar oynanması, kısaca insanları rahatlatan taraf olabilmektedir. Kopya verilebilir, ama bilen kişi tamamlayabilmektedir. Evet, hayır demek bilmek anlamını taşımaz.

Değerlendirme

DEĞERLENDİRME:

1. Etkili bir sunum hangi bölümlerden oluşur?
2. Giriş bölümünün özellikleri nedir?
3. Etkili bir özet nasıl olmalıdır?

Değerlendirme bittikten sonra aynı yerde ve hemen arkasından olması, daha sonraki için bir kaynak ve katılanların doğrudan taze fikirleri olacaktır.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Eğiticilere verilen bu notlar, eğitilenlere göre uyarlanmalıdır.

Eğitici Notları (1)

1. Etkili bir sunumun amacı nedir?

Etkili bir sunumun amacı, çeşitli interaktif eğitim teknikleri kullanılarak dinamik bir sunumla öğrenim hedeflerine ulaşmada başarıyı arttırmaktır. Böylece katılımcıların ilgisi ayakta tutularak eğitimin etkisinin artması sağlanır.

Katılımcıların ilgisini çekmek, katılımcıları tanımaktan geçmektedir. Bunun püf noktası da daha önceden tanışmalı, ilk başlamadan oluşan iletişim, konuşmaların yeri önemlidir.

Eğitici Notları (2)

2. Etkili bir sunum hangi bölümlerden oluşur?

Giriş bölümü:

Her sunum, ilgi uyandırmak ve katılımcıları öğrenmeye hazırlamak için giriş bölümü ile başlamalıdır.

İçeriğin sunumu:

Görsel-işitsel araçlarla desteklenerek, interaktif eğitim yöntemleri kullanılarak, soru sorma tekniklerine dikkat edilerek yapılmalıdır.

Özet:

Anahtar noktaların veya basamakların özeti verilmelidir.

İletişimin önemi, birbirini tanımlamak için, sorular sorulması, katkılar, amaçlar, hedeflenenler ortaya net konulmalıdır.

Eğitici Notları (3)

3. Giriş bölümünün özellikleri nedir?

- Sunumun ilk birkaç dakikası çok önemlidir,
- Motivasyon için etkili bir giriş bölümü olmalıdır,
- Kısa olmalıdır,
- İlgi çekmelidir,
- Katılımcılara eğitim beklentileri açık olarak anlatılmalıdır,
- Katılımcılar konuya ısındırılmalı ve hazırlanmalıdır,
- Olumlu bir eğitim atmosferi yaratmalıdır.

Giriş uzun olursa sıkıcı olabilmektedir, her boyut yeterince olmalıdır. Daha sonra detayların anlatılması uzun olabilir, ama başlarken kısa olması önemlidir.

Eğitici Notları (4)

4. Girişte hangi teknikler kullanılabilir?

Eğitimci çeşitlilik sağlamak ve katılımcıların konuya ilgisini çekmek için konuya bir dizi uygun teknikten istediğini seçerek kullanabilir. Seçilebilecek giriş tekniklerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- *Amaçların gözden geçirilmesi*, katılımcıların kendilerinden beklenenleri anlamalarını sağlar. Mutlaka yapılmalıdır.
- *Konu hakkında soru sormak*, katılımcıların konu hakkında ne bildiklerini anlayıp, onları etkin katılıma teşvik etmeye yardımcı olur. Birkaç anahtar soru sorulabilir, yanıtlar alınıp tartışılabilir, ardından sunuma geçilir.
- *Bir önceki konu ile bağlantı kurmak*, katılımcıların konunun bütünü ve konuların sürekliliğini kavramalarını sağlar. Eğitimci konuları mümkün olduğunca birbirine bağlamalıdır, böylece bir sunumun sonuç bölümü veya özeti bir sonrakinin girişi olabilir.
- *Kişisel deneyimleri paylaşmak*, ilgi uyandırmak, bir noktayı vurgulamak ve bir konuya gerçeklik katmak için kullanılır. Bu deneyimler konuyla ilgili olduğu ve uygun yerde kullanıldığı zaman katılımcıların hoşuna gider. Konuyu gerçek yaşam deneyimlerine bağlamak, katılımcıların ilgisini çeker ve öğrenmeyi kolaylaştırır. İnsanlar yeni öğrendikleri ile eskiden bildiklerini bağdaştırarak öğrenirler. Deneyim günlük yaşamdan alınmış bir durum ya da bir işlem olabilir (Daha önce hiç kırıldığı olan bir kişiyle karşılaştınız mı?).
- *Vaka çalışması, problem çözme rol-play tekniklerini kullanmak*, katılımcıların spesifik bir olaya konsantre olmalarını sağlar
- *Küçük gruplarla çalışmak*, genellikle konuya ilgiyi artırır.
- *Video film veya diğer görsel araçların kullanılması* hem uyarıcı olur hem de konuya ilgiyi artırır. Yaratıcı saydamlar kullanmak, konuyla ilgili karikatür, işaret, slogan ve akronimler gibi araçların kullanılması atmosferi yumuşatır ve ilgi uyandırır.
- *Kışkırtıcı ifadeler kullanmak*, tartışma ortamı yaratarak konuya ilgiyi artırır. Ancak çok dikkatli kullanılmalıdır amaç tepki yaratmak için karşıt bir ifade kullanmaktır, katılımcıların hayal kırıklığına uğrattıkları veya konudan soğutacak ifadelerin kullanılmamasına özen gösterilmelidir, bu eğitim atmosferini olumsuz olarak etkileyebilir. Örnek: "Eğer yeterince vaktimiz yoksa sunum sırasında soru sormayalım" denilebilir.
- *Sınıfta gösterim yapmak*, beceriyi göstermede kullanılacak alet, model ve araç gereçlerin eğitim ortamında bulunması ilgiyi artırır.
- *İşle ilgisini kurmak*, katılımcıların kendileri ile ilgisini kurarak konu üzerindeki ilgilerinin artmasını sağlar.

Tanışma boyutu için giriş önemlidir. Burada girişte kullanılacak tekniklerden söz edilmektedir. Bunlar tam ve ihmal edilmeden yapılması önerilir.

Eğitici Notları (5)

5. Etkili soru sorma tekniği nedir?

Eğitimci, eğitim sırasında bir konuya giriş yapmak için, beyin fırtınası başlatmak için, tartışma ortamı yaratmak için, konu karmaşık olduğunda kişilerin dikkatini toplamak için ya da görsel-işitsel araçları kullanırken dersin etkisini artırmak için soru sorma tekniğini kullanabilir.

Sorular grup şekline dönüştürülmektedir.

- Konuya giriş yapmak için
- Beyin fırtınası başlatmak
- Tartışma ortamı yaratmak için
- Dikkati toplamak için
- Dersin etkisini arttırmak için soruların kullanılması önerilmektedir.

Eğitici Notları (6)

6. Soru sorma teknikleri ne zaman kullanılabilir?

- Konuya giriş yaparken,
- Sunum sırasında,
- Tartışma ortamı yaratmak için,
- Özet ve değerlendirme için.

Soru her zaman sorulabileceği önemlidir.

Eğitici Notları (7)

7. Etkili bir sunumda soru sormak neden önemlidir?

- Eğitimin etkisini artırır,
- Sunumu daha ilginç hale getirir,
- Düşünmeye sevk eder,
- Konuyu kavramayı hızlandırır,
- Dikkati konu/olay üzerine çeker.

Soru sormak, eğitime katılanların güçlü olduğunu algılattığı için, kendilerini daha bağımsız hissederler.

Eğitici Notları (8)

8. Soru sorma teknikleri nelerdir?

- Soru, öncelikle tüm gruba yöneltilir ve gönüllü olarak cevaplamak isteyenler desteklenir.
- Katılımcılardan birine adı ile hitap ederek soru sorulur.
- Soru önce tüm gruba sorulur, belli bir süre duraklatır ve katılmayan katılımcıları dahil etmek için belli bir katılımcıya yöneltilir.
- Katılımcıların verdiği yanıtlar doğru ise, yanıtlar tekrarlanarak ödüllendirici ve destekleyici sözler söylenir.
- Verilen yanıtlar kısmen doğru ise, doğru yanıtlar tekrarlanır, yanlış yanıtlar düzeltilerek katılımcı cesaretlendirilir.
- Verilen yanıtlar hatalı olduğunda, eğitmen eleştirel olmayan bir tavırla katılımcıyı doğru yanıtla götürmek için soruyu başka sözcüklerle yeniden ifade eder.
- Soru yöneltilen katılımcı yanıt vermezse soru bir başka katılımcıya yöneltilir, daha sonra yeniden yanıt vermeyen katılımcıya dönülerek tartışmaya katılması sağlanır.

- Sorulan soruya gruptan hiçbir yanıt gelmezse ve katılımcılar sessiz kalırlarsa, eğitmen soruya kendi düşüncesi olmayan ilginç bir cevap vererek katılımcıların dikkatini çeker ve onları tartışmanın içine alır.

Sorular ile ancak bilgi verilebilir, bu açıdan beceri sadece yaparak edinilebilir. Beceri boyutu oluşması için de yapılacakları bilmek gerekir. Bu bir uygulamalı bilgi olmaktadır.

Uygulama sırasında sorular, sorunların çözümü açısından danışmanlık boyutu olmaktadır.

Eğitici Notları (9)

9. Katılımcı soru sorduğunda ne yapılmalıdır?

- Soru yanıtlanır,
- Soruya başka bir soru ile cevap verilir,
- Yanıtı bilmiyorsa söylenir ve açıklanır,
- Konudan sapmaya neden olan sorular vakit varsa yanıtlanır.

Uygulamada belirlenen usul ve esaslar, her bireye göre özel olduğuna göre, alternatif ve yaklaşımlarda, özellikler açısından danışmanlığın, büyük katkısı olabilecektir.

Eğitici Notları (10)

10. Soru sormada dikkat edilecek noktalar nelerdir?

- Katılımcılara adı ile hitap edilmelidir,
- Doğru yanıtları desteklenmeli, tekrarlanmalı ve ödüllendirilmelidir,
- Yanıt kısmen doğru ise, doğru kısım onaylanır, yanlış kısım düzeltilmelidir,
- Yanıt hatalı ise soru düzeltilerek tekrarlanmalıdır.

Soru sormak, bireysel özellik ise, adı ile hitap edilmeli, yoksa genel anlamda söz edilmelidir. Kişisel olması, bilmiyorsun ifadesini de taşımaktadır.

Eğitici Notları (11)

11. Etkili bir sunumun aşamaları nelerdir?

- Güçlü bir girişle başlar,
- Ana konuya yumuşak bir geçiş yapılır,
- Planın ana hatları uygulanır,
- Çeşitli görsel işitsel araçlar kullanılır,
- Etkin katılımı sağlayan çalışmalar yapılır,
- Etkili bir özet yapılır.

Katılımcıların etkin ve verimli olması için, öğrendiklerinin anlamı, faydaları ve bu işi gereken şekilde yapabilecekleri boyutu ile algılamaları gerekir. İlgi ve empati yaparlarsa daha etkin olacaklar, hafızalarında saklayabilecekler, hatta geliştireceklerdir.

Eğitici Notları (12)

12. Sunumda özet yapmanın amacı nedir?

- Özet bir sunumun içeriğini güçlendirmek ve ana noktaları tekrarlamak için yapılır,
- Genelde konunun sonunda yapılır,
- Konu karmaşık ise belli aralarda da verilebilir.

Yazar bir konuyu açıklarken 3 defa özet yapar. Baştan, ortada ve sonda uygulamanın özeti. Aynı kelime olmasa bile anlam olarak benzerdir.

Eğitici Notları (13)

13. Etkili bir özet nasıl olmalıdır?

- Kısa olmalıdır,
- Ana noktaları toparlamalıdır.

1-2 kelimeli özetler, simge olarak algılanmasını sağlar. Bu açıdan kelime düzeyinde etkinlik sağlanması hedeflenmelidir. Örneğin, *önce güven* demek çok anlam barındırmaktadır.

Eğitici Notları (14)

14. Özette hangi teknikler kullanılır?

- Katılımcılardan soru sormaları istenebilir,
- Katılımcılara soru sorulabilir,
- Alıştırma ve test çözerek yapılabilir,
- Ana noktaların oyun içinde tekrarlanması ile yapılabilir.

Soru bir konuyu özet haline getirmek, aynı zamanda soru yapılırsa internet dahil araştırma olanağı sağlar. Kısaca özet, bir sorudur, soru da bir konunun özeti, anlamıdır.

Eğitici Notları (15)

15. Sunum tekniğinin olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?

Olumlu yanları:

- Uygun hazırlanırsa etkilidir,
- Çok miktarda bilgi verebilir,
- Büyük gruplara uygulanabilir,
- Sunum içeriği ve veriliş şekli eğitimcinin kontrolündedir,

Olumsuz yanları:

- İlgı çekmek zordur,
- Yorucudur,
- Katılım az olabilir,
- Eğitimcinin yarattığı hızda gider,
- Gereğinden fazla bilgi verme eğilimi vardır.

Eğitici olan kişi, mesleğini sevmelidir, bu tek kişi olsa bile, bir heyecanlar, dinmeyen, sönmeyen bir sevgi ile bu yaklaşımı yapmalıdır.

Sevgi ve insanlıkta olmak ve empati yapılırsa ilgi oluşturulabilir.

Eğitici Notları (16)

16. Sunum sırasında dikkat edilecek noktalar nelerdir?

- İletişim (dil, yabancı terim vb.),
- Göz teması,
- Ses tonu,
- Tekrarlayıcı söz ve jestlerden kaçınma,
- Enerjik ve coşkulu olma,
- Sınıfta dolaşma,
- Görsel-işitsel araçları kullanma,
- Olumlu geri bildirim verme,
- İsimle hitap etme,
- Olumlu yönde mizah kullanma,
- Konular arasında yumuşak geçiş yapma,
- İyi bir örnek olma.

Bazı yaklaşımlar olumsuz olsa bile, eğiticinin düzeyi açısından önemli olabilir. Yabancı dile hâkim olmak ama kendi katılımcıların anladığı dil ile vermek önemli katkı sağlayacaktır.

Yorum

Eğitici tüm eğitim uygulamalarını uygulaması önerilir. Grup tarafından benimsenenler ve ilgi izle izlenenlere ağırlık vermesi yararlıdır. Yapmadan neyi istedikleri anlayamayacağı için, uygulamaları yapmak gerekir.

KÜÇÜK GRUP ÇALIŞMALARI

Eğitimin etkin olması için, bire bir, dize diz ve omuz omuza olması terimi bu boyut olarak önemlidir. Burada amaç, doğrudan yardım ederken, bir ekip çalışması içinde eğitimidir.

Birçok uygulamada, belirli düzeyde eğitim almış, güvenilir düzeyde olsa bile, yazar olarak ikinci planda, yardım eden grupta olunur, aspire eden değil, sondayı tutan olmaktır. Eğer en ufak bir tereddüt bile olsa hemen ilk pozisyona geçilir.

Amaç

AMAÇ:

Eğitim sırasında küçük grup çalışması tekniklerini kullanma.

Küçük grup çalışmasına aday olanlar, diğer gruplardan eğitim almış ve seçilmiş kişiler olması önemlidir.

Öğrenim Hedefleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

- Eğitimde küçük grup çalışması tekniklerinin kullanım amacını söyleyebilme
- Küçük grup çalışması tekniğinin olumlu yanlarını sayabilme
- Küçük grup çalışması tekniği uygulama ile ilgili genel kuralları sayabilme
- Vaka çalışması tekniğinin özelliklerini söyleyebilme
- Vaka çalışması uygulama basamaklarını söyleyebilme
- Role-play (oyunlaştırma) tekniğinin özelliklerini açıklayabilme
- Role-play uygulama basamaklarını söyleyebilme
- Beyin fırtınası tekniğinin özelliklerini açıklayabilme
- Beyin fırtınası uygulama basamaklarını söyleyebilme
- Grup tartışması özelliklerini açıklayabilme
- Grup tartışması uygulama basamaklarını söyleyebilme
- Eğitimle ilgili sunumlarında seçtiği tekniği kurallarına göre uygulayabilme.

Hasta, olgu sunumları ve vaka taktimler, viziteler küçük gruplar içinde olur, bu açıdan tam etkinlik bu boyutta kurulabilir.

Yöntem

YÖNTEM:

- Soru-cevap
- Anlatma
- Grup çalışması

Veri analizi önemlidir, hastanın yakınmaları, bulguları, sonuçlarının tümü birlikte yapılmaktadır. Ekip bilimsel temelde olarak, olayları bireye uygun yorumlamaya çalışmaktadırlar. Burada bilen değil, bilgin olma öne çıkmaktadır.

Araç ve Gereç

ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL:

- Tepegöz
- Flipchart

Yakın ilişkiler açısından araç ve gereç olmadığı, gerekirse kaynak olarak referanslara bakılabilir.

Isınma

ISINMA:

Flipchart'a *interaktif* kelimesi yazılır. Katılımcılardan bu kelimenin içindeki harflerden anlamlı kelime üretmeleri istenir en çok kelime türeten birinci olur.

Yapılan interaktif ötesidir, hasta ile bilimsel empati kurma vardır, interaktif etkin olmayı gerekli kılar ama, hastaya uyumu oluşturulmaz.

Giriş

GİRİŞ:

- Konunun amaçları açıklanır,
- İnteraktif kelimesinin anlamı sorularak açıklanır.

Bilimsel, hastaya göre gerçekçilik öne alınmalıdır.

İşleniş

İŞLENİŞ:

- Katılımcılar 3 gruba ayrılır; birinci grup 6-7 kişi, ikinci grup 5, üçüncü grup 4 kişi olacak şekilde, her gruba 9 tane baklava şeklinde kesilmiş ve 8 tanesinin üzerinde küçük grup çalışması etkinlikleri ile ilgili ifadelerin yazılı olduğu, birinin boş olduğu 9 kâğıt dağıtılır.
- Katılımcılardan kendilerine verilen ifadeler yazılı olan elmasları tepeden başlayarak (en önemli bulduklarını en üste koymak sureti ile) önem sırasına göre büyük bir kâğıt yapacak şekilde dizmeleri istenir.
- Boş olan kâğıda grup kararı ile bir ifade yazmalarını ve bu ifadeyi de diğerleri ile sıralamaları istenir. Grup çalışması için 10 dakika süre verilir.
- Gruptan bir katılımcıya bir gözlem formu verilerek çalışma sırasında grubu gözlemesi ve formu doldurması istenir.
- Grup çalışmasından sonra her grup sıralamasını sunar ve tartışır. Burada doğru kesin bir sıralamanın olmadığı esas amacın grup çalışması özelliklerini ortaya çıkarmak olduğu açıklanır.
- Gözlemcilerden grup çalışması sırasındaki gözlemleri alınır. Grup çalışmasının belli özellikleri gerektirdiği ve kuralları vurgulanır, amaçları ve yararları açıklanır.
- Grup çalışması ile ilgili genel kurallar tartışılarak belirlenir, tekrar edilir. Eğitimde en sık kullanılan küçük grup çalışmaları (vaka çalışması, role-play, beyin fırtınası, grup tartışması) özellikleri, olumlu olumsuz yanları tek tek örneklerle açıklanır.
- Katılımcılar 4'lü gruplara ayrılır her bir gruba bir küçük grup çalışması verilerek bu konuda bir örnek hazırlamaları istenir. Gerekli talimatlar verilir. Eğitimcilerin rehberliği sağlanır.
- Süre sonunda her grubun hazırladığı örneğin sunulması ve gruptan geri-bildirim alması sağlanır ve gerekli açıklamalar yapılır.

Hasta varken, olgular verilere göre irdelenir. Farklı açıdan ele alınabilir, sonuçta tetkikler tanıyı netleştirse bile, konu neden, niçin o tetkiki istemek, bilimsel dayanağı oluşturmalıdır.

ÖZET

ÖZET:

Katılımcılara birkaç soru sorularak konu özetlenir.

Konu hasta olacağı için, tüm veriler ona yönelik olmalıdır.

Değerlendirme

DEĞERLENDİRME:

1. Küçük grup çalışmaları hangi amaçla yapılır?
2. Vaka çalışmasının olumlu yanları nelerdir?
3. Tartışmada nelere dikkat edilmelidir?

Bir ameliyata giren cerrah, yanında en kıdemli yardımcı ister. Attığı dikişin, ipek uçlarını bir seferde kesecek kapasitede ve neyi ne zaman keseceğini bilmelidir. Karındaki ekartörleri tutan kişi, tamamen bilmelidir. Açık görüntüyü sağlamalı ve devamlı idame ettirmelidir.

Yorum

Grup çalışmasında birbirlerini olumlu etkilemeleri sağlanması yararlı olacaktır. Senaryoda uygulamanın birbirleri ile bağlantılı ve birbirlerine gereksinimleri olduğu durumlarda etkileşim artacaktır.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Grup çalışması her bireyi aynı yapıda toplamak değil, birbirlerine katkı sağlayarak, daha eğitimin ileri düzeye çıkarılması olmalıdır. Bir elin çıkardığı ses ile bir topluluğun çıkardığı ses aynı olmayacağı için, çok daha fazla bir tezahürat ve coşku yaratır, daha fazla bir motivasyon ile eğitim oluşmaktadır.

Eğitici Notları (1)

1. Küçük grup çalışması teknikleri hangi amaçlarla kullanılır?

- Eğitim sırasında ortaya çıkan problemi çözmek,
- Konuyla ilgili gerçek ya da gerçeğe yakın vakaları sınıfa getirerek tartışılması ve çözüm yolları aşamasını sağlamak,
- Konu ile ilgili yaşanmış ya da yaşanması olası olayları oyunlaştırma ile canlandırarak bu konuda öğrenme yaşantısı sağlamak.

Her bireyin farklı bir düşüncesi olmalı, bunun ifadesi ile daha katkılı bir boyut yakalanmış olacaktır.

Eğitici Notları (2)

2 Küçük grup çalışması etkinliklerinin olumlu yanları nelerdir?

- Katılımcıların birbirlerinden öğrenmelerini sağlar,
- Etkin katılımı sağlar,
- Katılımcılar birbirlerini tanıdıkcı ekip çalışması atmosferi doğar,
- Farklı bakış açıları ortaya konabilir,
- İletişim ve karar verme becerilerinin gelişmesini sağlar.

Bazı durumlarda insanın canı sıkılır, dinleme kapasitesi azalır, bu durumda gruptaki arkadaşları ile bir göz teması bile etkinliği arttırabilir.

Eğitici Notları (3)

3. Küçük grup çalışması tekniklerinin genel kuralları nelerdir?

- Küçük grup çalışmaları için en uygun sayı 12-15 kişilik gruplardır.
- Küçük grup çalışmaları yürütülürken katılımcıların hep aynı grupta olmamalarına dikkat etmek gerekir. Eğitmen farklı yollarla küçük grup oluşturabilir.
- Eğitmen grupları kura, oyun ya da sayma gibi yollarla belirleyebilir.

- Katılımcılara sayı saydırarak (bir, iki, üç) aynı sayıyı söyleyenler ile gruplar oluşturulabilir.
- Katılımcılardan kendi gruplarını oluşturmalarını isteyebilir.
- Küçük grup çalışmalarını için kullanılan sınıfların büyüklüğü, her bir grubun diğerini rahatsız etmeden çalışabilmesi için uygun büyüklükte olmalıdır.
- Küçük gruplarda yapılan çalışmalar kışkırtıcı, ilginç, konuyla ilgili, fazla zaman almayan ve katılımcıların görgü ve bilgilerine uygun türden etkinlikler olmalıdır.
- Etkinlikler için bir zaman sınırlaması olmalıdır. Gruplara çalışma süreleri bitimine 5 dakika kala ve süreleri dolduğunda haber verilmelidir.
- Etkinliklerle ilgili yapılması istenilenler (talimatlar) yazılı ya da sözlü olarak bildirilmelidir. Yazılı talimatlar herhangi bir şeyin gözden kaçmaması ve anlaşılması için daima daha uygundur. Talimatlarda aşağıdakiler yer almalıdır:
  - Süre
  - Tartışılacak, çözülecek ya da oynatılacak problem
  - Katılımcıların rolleri
  - Tartışma soruları
  - Grup içinde uyulması gereken kurallar
  - Grup içi çalışmasına ilişkin beklentiler (bir grup başkanı, bir raportör, bir sunucu seçimi vb.)
- Grup çalışmaları bitiminde tüm katılımcıların büyük grupta toplanması ve çalışma sonucu elde edilen rapor, yanıt, oyun ve önerilerin sunumu sağlanmalıdır.
- Sunum sonunda gerekli ise sunum sırasında eğitmenin kısa bir özet yapması ve önemli yerleri vurgulaması, etkinlikle verilmesi planlanan mesajların daha iyi anlaşılmasını sağlar.

12-15 kişilik gruplar bile hocanın ulaşması, dokunması için fazladır. 7 kişilik gruplardan fazla olması teması kaybettirir.

U şeklinde veya O ekinde ortada hocanın olduğu toplantılar daha katkıcı olmaktadır. Aynı zamanda normal ders ortamında bile, 24 kişiden fazlası iki 12'nin iki katı etmektedir, kare şeklinde olmalı, dikdörtgen olursa, arkada kalanlar dikkati dağılanlar olacaktır.

Eğitici Notları (4)

4. Vaka çalışması tekniği ve özellikleri nedir?

Vaka çalışması tekniği, belli bir konu veya üzerine odaklanmış gerçekçi senaryolar kullanılarak yapılan bir eğitim yöntemidir. Vaka çalışmasında katılımcılar önce vakayı okur, vaka ile ilgili soruları tartışarak yanıtlar ve daha sonra büyük gruptaki tartışmalara yazılı veya sözlü katılımında bulunurlar.

Vaka çalışmaları eğitmen veya katılımcılar tarafından hazırlanabilir. Vaka çalışması hazırlamak için klinik deneyimler, yaşanmış olaylar, tıbbi öyküler, kayıtlar, kitaplardan yararlanılabilir.

Olumlu yanları:

- Etkin katılımı sağlar,
- Katılımcıların birbirleriyle etkileşime girmeleri ve ortak katılımı öğrenmelerini sağlar,
- Katılımcıların dikkatini gerçek bir durum üzerine çekmeyi ve işleriyle ilişki kurmalarını sağlar,
- Problemlere farklı bakış açıları ve farklı çözümler getirir,
- Katılımcıların problem çözme, karar verme ve iletişim becerilerinin gelişmesine yardımcı olur,

Uygulama basamakları:

- Vaka ve tartışma soruları hazırlanır,
- Etkinlik ve gerekli talimatlar açıklanır,
- Vaka yazılı bir metin olarak katılımcılara dağıtılır ya da flipchart veya tepegözde okumaları sağlanır,
- Katılımcıların okuduktan sonra verilen sorular doğrultusunda tartışma yapmaları sağlanır.

Tartışma sorularının sırasının planlaması aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:

- Verilen problemi irdelemeleri ve sorunun kaynağını bulmaları istenir:
"Bu vakada sorun nedir?"

- Katılımcıların *belli sorunları yanıtlamaları için odaklanmış sorular* sorulur:
"Hastaya yapılan müdahalenin doğru olup olmadığını gösteren iki gözlem nedir?"
- Katılımcıya *yanıt verirken esneklik sağlayan açık uçlu sorular* sorulur:
"Hasta/yaralıya yeterli ilkyardım yapılmaması ne gibi sonuçlar doğurur?"
- Katılımcıların duruma *öneri getirmesini sağlayan sorular* sorulur:
"Bu sorun nasıl engellenebilirdi?"
- Katılımcıların vaka üzerinde çalıştıktan sonra *fikirlerini paylaşabilecekleri bir ortam* yaratılır.
- *Vaka çalışması sonuçları özetlenerek* önemli noktalar vurgulanır.
- Tartışma dahil olmak üzere vaka çalışması için ayrılan süre *30 dakikayı geçmemelidir*.

Gerçek hekimlik olgu sunumları ile olmakta, burada da 6 kişiden fazla olmamalıdır.

Sorular olarak belirtilenler:

- "Bu vakada sorun nedir? Sorunu hasta belirtiliyor, bu açıdan oluşan, fizyopatolojisi sorulması daha yerinde olmalıdır.
- "Hastaya yapılan müdahalenin doğru olup olmadığını gösteren iki gözlem nedir? Bir şeye doğru veya yanlış denilmez, yanlış ise savcılığa suç duyurusunda bulunmak gerekir, TCK 280. Maddesi sağlık elemanına ihbar zorunluluğu getirmektedir. Katkıların neler olabilir, soruların nelerdir denilmelidir.
- "Hasta/yaralıya yeterli ilkyardım yapılmaması ne gibi sonuçlar doğurur?" Bu soru yerine, alternatif yaklaşımlar sorulabilir.
- "Bu sorun nasıl engellenebilirdi?" Önlem, tedbir ve korunma ile sağlıklı olmak öncelikli olmalıdır, dolayısıyla bu yaklaşım genişletilerek sorgulanması uygundur.

Klasik soru yerine dinamik soru tarzı seçilmelidir.

Daha uygun olanı, kendisi soru sormalıdır.

Her ders sonucunda Tıp Fakültesinde de sorulacak soruları talep etmek önemli katkı sağlayacaktır.

Eğitici Notları (5)

5. Role-play (Oyunlaştırma) tekniği ve özellikleri nelerdir?

Role-play, eğitim amaçları ile ilgili bir durumun gerçeğe uygun olarak oynanarak gösterildiği bir eğitim yöntemidir.

Olumlu yanları:

- Katılımcıların gerçekçi bir duruma etkin olarak katıldıklarından oldukça motive edici bir atmosfer yaratmalarını sağlar,
- Katılımcıların gerçekte karşılaşabilecekleri bir durumla ilgili deneyimleri, gerçek yaşam riskleriyle karşılaşmadan edinebilmelerini sağlar,
- Hastanın ve olaydan etkilenen kişilerin içinde buldukları durumu daha iyi kavramalarını ve daha anlayışlı olmalarını sağlar. İletişim becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Uygulama basamakları:

- Katılımcıların oyundan neler öğrenmesi gerektiği yani amaçlar belirlenir,
- Basit bir oyun ve roller hazırlanır,
- Katılımcılara etkinlikle ilgili gerekli açıklama yapılır,
- Role-play 'de rol alacak gönüllüler seçilir. Roller yazılı olarak verilir ve ne yapacakları açıklanır,
- İzleyicilerin neleri gözlemleyecekleri ve tartışma sorularının ne olacağı açıklanır,
- Oyunun oynanması sağlanır,
- Oyun bittikten sonra rol yapan katılımcılar rollerinden çıkarılır. Duygu ve düşünceleri alınır,
- Oynanan oyunun önemli noktaları izleyicilere sorularak tartışılır,
- Neler öğrenildiği ve bunların gerçek hayata nasıl uygulanacağı tekrarlanarak özetlenir,
- Role-play için ayrılan süre tartışma dahil 20 dakikayı geçmemelidir.

Uygulama gerçek bir tiyatro şeklinde uygulanarak yapılmalıdır.

Ayrıca bir senaryo değıl, felaket birbirine benzer tablo oluşturmaktadır.

Eğitici Notları (6)

6. Beyin fırtınası ve özellikleri nedir?

Beyin fırtınası, değişik fikirler veya bir probleme değişik çözümler üretmek için düşünmeyi ve yaratıcılığı uyaran bir eğitim yöntemidir. En iyi kullanma alanı 5-15 kişilik gruplardır.

Olumlu yanları:

- Bir karara varırken veya problemi çözerken dikkate alınması gereken faktörler alanını genişletmeye yardımcı olur,
- Katılımcıların eleştiri tehdidi altında kalmadan fikirlerini söylemelerine fırsat verir.
- Katılımı arttırarak, grubun belli bir noktaya konsantre olmasını sağlar,
- Katılımcıları düşünmeye sevk eder,
- İstenilenden fazla fikir ve bilgi elde edilebilir,
- Katılımcıların fikirlerinin ciddiye alındığını gösterir,
- Fazla materyal gerektirmez,
- Fazla zaman almaz. Eş anlamlı fikirler kendiliğinden ortaya çıkar.

Uygulama basamakları:

- Beyin fırtınasının temel kuralları açıklanır:
  - Tüm söylenen fikirleri olduğu gibi kabul et,
  - Bütün fikirler yaz,
  - Öneri listesi oluştuktan sonra başa dönerek hepsini tek tek gözden geçir.
- Konu veya sorun açıklanır,
- Öneri ve fikirler flipcharta yazılarak asılır,
- Katılımcıların etkin katılımı sağlanır ve olumlu geri bildirim sağlanır,
- Yazılanlar gözden geçirilerek tartışılır, doğru kabul edilenler belirlenir, gerekirse sıralanır veya gruplanır,
- Düzenli aralarla yazılan fikirler tekrarlanır,
- Doğru kabul edilenler belirlendikten sonra bütün öneriler baştan sona gözden geçirilerek tekrarlanır.

Bir insanın aklı tersten de düşünebilir. Denizde yüzerken çölde olmayı aklına getirebilir. Bunu bu şekilde yapsak ne olur diye zıt boyutunu da düşünebilir.

Belli fikirleri insanların söylemesine de olanak sağlar.

Bir başka boyut olarak Şeytana şükrederim. Onun bize bir eylemi, bir etkisi olmayacak, sadece fikir verecektir, kısaca bilgi verir, ama rıza ve sorumluluk bize aittir. Bundan kaçarsak, sakınırsak emniyette oluruz. Etik ilkelere uymak gerekli iken, şeytanın ilkelerinden de kaçınmak, uymamak gereklidir. Bunu bize fikir verdiği içinde teşekkürler derim.

Fikirleri sunmak, yapmak anlamını taşımaz, kaçınmak anlamını taşır. Bir kişiye canlandırma yapmazsak ne olur, yaparsak yaşatabiliriz ve bunun mutluluğunu algılar, ölürse ise mesleğimize karşı sorumluluk da ortadan kalkmış olur. Başarı ve başarısızlık değil, denemek, yapmak, bir girişimde bulunmak önemlidir. Gayret bizden, gerisi Yaratılış üzere olur.

Eğitici Notları (7)

7. Grup tartışması ve özellikleri nelerdir?

Grup tartışması, düşüncelerin, sorunların ve yanıtların katılımcılar tarafından geliştirildiği bir eğitim yöntemidir. Eğitici, sadece kolaylaştırıcı (facilitator) rolündedir ve tartışma geliştikçe katılımcıları yönlendirir. En uygun grup sayısı 12-15'tir.

Grup tartışması şu durumlarda kullanılabilir:

- Eğitim toplantıları bitirilirken,
- Video filmleri izlendikten sonra,
- Demonstrasyondan sonra,
- Vaka çalışmalarından sonra,
- Role-play 'den sonra,

- Sunum sırasında,

Olumlu yanları:

- İki yönlü iletişim sağlar,
- Anında feed-back (geri bildirim) sağlar, fikirler onaylanır veya yanlışlar düzeltilir,
- Katılımcıların ilgisini çeker ve etkin katılım sağlar,
- Olumlu bir öğrenme atmosferi yaratabilir,
- Tutum geliştirmede etkilidir,

Ancak, katılımcıların konuyla ilgili bilgi ve deneyimlerinin sınırlı olduğu durumlarda uygun değildir, tartışma genellikle sönük geçer.

Uygulama basamakları:

- Amaçlar belirlenir,
- Rahat dostça bir ortam hazırlanmalıdır,
- Etkileşim kurulmasını sağlayan oturma düzeni oluşturulur (U-düzeni),
- Tartışma başlatılır (Girişin bir parçası olarak konu başlığı verilebilir),
- Konuşma eğitmenen katılımcıya doğru yönlendirilmelidir (Emel, senin görüşlerin nedir?),
- Her katılımcının katılım derecesi kontrol edilir,
- Sonuçta önerilerin listesini isteme gibi yöntemlerle sonuç noktası belirlenir ve iyi bir şekilde açıklanır,
- Tartışmaların ilgi ve geçerliliği sağlanır (Bu fikir sizin deneyimlerinize uygun mu? Çalışmalarınızda kullanabilir misiniz?),
- Tartışmaya açıklık getirilir (Bir katılımcı diğer katılımcının söylediklerini özetler),
- Eğitimci başvuru kaynağı gibi davranmalıdır, gerektiğinde müdahalede bulunur.
- Anahtar noktalar özetlenir,
- Kişisel tartışmalar en aza indirilir,
- Tek bir katılımcının baskın olması engellenir,
- Tartışma, ana fikirlerin bir özeti ile bitirilir ve girişte belirtilen amaçlarla ilgisi kurulur.

Dikkat edilmesi gerekenler:

- Herkesin eşit katılımı için grup sayısı 15-20'yi geçmemelidir,
- Süre yeterli olmalıdır,
- İyi yönetilmelidir yoksa hedef dışına çıkılabilir,
- Kontrolün iyi sağlanmaması halinde tartışmaya birkaç katılımcı katılırken diğerleri ilgilerini kaybeder.

Grup tartışması hekimlerde insanlık dışı, hakaret ve kötü niyet üzere olmayacağı için olumlu bakmak gerekir. Farklı fikirler, daima ileri götürür. Ters düşünceler ise, aksi yaptırım niyeti veya fikirleri ortadan kaldırır.

Yorum

Hücrel çalışmalarda 6 kişiyi aşmamalıdır. 7inci iletişim sorunları nedeniyle kendini yabancı hissedebilir ve ihbar edebilir. 12 kişi ile ilişki daha sınırlı iken, 20 ilişkinin kopma noktasıdır. 60 kişilik grupta kişi kendi benliğini kaybeder ve bir grup gibi davranır. 100 üstü gruplar bir küme şeklinde olup, maçlarda olduğu gibi bir amigo ile birlikte bağırır, ağlar ve zıplarlar. Benlik kaybolmuştur.

Sınıflarda benlik oluşturmak için, listeden kişinin adı ve kişilik tanımlamasını yaparak sorular tek tek sorularak cevap istenebilir. Soruları sorulara 80 cm yakınında olmak, benlik sınırına gireceği için etkinlik açısından önemlidir.

Kürsüde olmak yerine, aradaki uçurumu kaldırıp, öğrencileri ikili veya üçlü gruplarla sahnede etkin kılmak anlamlı katkı sağlayabilir.

Gözlemci Formu

GÖZLEMÇİ FORMU:

1. Grubun oturma düzeni nasıl?

(Bazılarını diğerlerine göre daha güçlü mü?)

2. Beden pozisyonu nasıl?

(Öne eğik, arkaya yaslanmış, vb.)

3. Hareket

(Hiç hareket etmeden izliyor, beden dilini kullanıyor, vb.)

4. Göz teması

(Kim kime bakıyor?)

5. İlgili toplama

(Kişiler konuşma dışında hangi yollarla dikkat topluyor?)

6. Destek verme

(Destek olabilme, desteğini gösterebilme)

7. Göreve yönelme

(Grupla iletişim kurmak yerine tek başına görevi yerine getirmeye çalışan var mı?)

8. Kimler çözüm öneriyor?

(Bir kişi mi, grup mu baskın?)

9. Bazı kişilerin katkı ve önerileri göz ardı ediliyor mu?

(İnsanlar arasında seçicilik, tercih mi yapılıyor?)

10. Karar verirken herkese danışılıyor mu?

(Tek kişilik mi karar, ortak düşünce, ortak akıl mı karar?)

11. Belli bir azınlık diğerlerini yönetiyor mu?

(Baskın bir grup mu karar oluşturuyor?)

12. Bir karar verildiyse bu karar grubun ikiye ayrılmasına neden oldu mu?

(Kararlar arasında tamamen farklılık ve uyuma yok mudur?)

Bir eğitim farklı görüş içinde olursa bile, amaç bellidir, tercih de birey, olgu ve hasta tarafından yapılmalıdır. İkrâm bile kişinin tercihi olursa geçerli olabilir.

Yukarıda tanımlananlar tüm toplantı ve kararlarda da dikkate alınması gereken bir boyuttur.

GÖSTERİM (DEMONSTRASYON) BECERİSİ

Bir sinemaya gidilir, bazı kişiler beğenirken, diğerleri tam tersi beğenmez, hatta nefrete dayanan bir iticilik oluşabilir. Bunun bir bilimsel dayanağı olabilir, tamamen şahsi karar olabilir.

Genel iletişim bilimi açısından olaya bakılması yerinde olacaktır.

Temelde beceri kazanmak, bizzat yapmadıkça olmaz. Direksiyon kullanmayan kişi, sanal olması ile araba kullanmış olamaz.

Amaç

AMAÇ:

Etkili bir demonstrasyon yapma.

Öğrenim Hedefleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

- Demonstrasyonun tanımını söyleme
- Demonstrasyonun amacını söyleme
- Demonstrasyon aşamalarını açıklama
- Demonstrasyonda "Bütün- Parça- Bütün" yaklaşımını açıklayabilme
- Demonstrasyon sırasında uyulması gereken kuralları sayma
- Manken kullanarak öğrenim rehberi basamaklarına uygun demonstrasyon yapabilme
- Demonstrasyon becerisi öğrenim rehberi kullanabilme.

Bir sinemaya giderken, tüm oluşumları incelemek, daha iyi algılamak anlamına gelmektedir. Konuyu bilmek dedektif filmlerinde bilinmezliği kaldırır ama tenkit etme yeteneğini arttıracaktır.

Yöntem

YÖNTEM:

- Düz anlatım
- Soru cevap
- Demonstrasyon
- Uygulama

İnsanların seyredecekleri şeyleri bilmeleri, algılamak için de bilimsel düzeyi arttırmak ve detaya da kapasiteye göre girmek gereklidir.

Araç ve Gereç

ARAÇ GEREÇ VE MATERYAL:

- Tepegöz
- Flipchart
- Manken
- Öğrenim rehberi
- İki değişik renkte katılımcı sayısı kadar kâğıt parçası

Demonstrasyon, sadece aktif uygulamadan önce bir örnek olması açısından önemlidir. Ancak bu gösterim, bir ideal değil, sorunlar, olası karşılaşılabilecek problemleri kapsamaması daha önemli olacaktır.

Bir deprem boyutunda karşılaşılabilecekler en ağır şartlar olarak gösterilmelidir.

Isınma

ISINMA:

Katılımcılara en son olarak öğrendikleri bir beceri sorulur. Her katılımcıya iki değişik renkte kâğıt parçası verilir. Sorduğu sorulara evet diyorlarsa kırmızı kartı, hayır diyorlarsa yeşil kartı göstermeleri söylenir. Katılımcılara son öğrendikleri beceri ile ilgili sorular sorularak flipcharta yazılır. Sonuçta konu ile ilişkisi kurulur.

Gösteren önce detaylı olarak veriyi, videoyu incelemeli, püf noktalarını saptamalıdır. Bu arada gerekirse durdurup, gereken katkıları sağlamalıdır.

Giriş

GİRİŞ:

- Konunun amaçları açıklanır.

- Tepegözde birçok kişinin üst üste yığılması bir şeye baktıkları bir resim gösterilerek ne olabileceği sorulur. Bu şekilde gözleyerek bir şey öğrenip öğrenemeyecekleri sorularak demonstrasyon becerisinin önemi vurgulanır.

Bazı durumları algılamak için gösterim önemlidir.

Erzincan depreminde beton direklerin yıkılma nedeni, depremin rotasyon ile etkileyip, sütunları kırmasıdır. Düz etkileşimde kırılmayacak betonlar bükülme ile parçalanmıştır. Bu açıdan ondan sonra uç noktalarda rotasyona karşı da beton çelik takviyesi yapılmaktadır. Bunun anlamı oluşan etkileri görmek ile olması çok kolaydır. Kırılan betonları görmeden algılamak zor olabilmektedir.

İşleniş

İŞLENİŞ:

- Demonstrasyonun tanımını sorularak açıklanır. Katılımcılara daha önce demonstrasyon yöntemi ile bir beceri öğrenip öğrenmedikleri ya da öğretip öğretmedikleri sorularak duygu ve düşünceleri alınır.
- Demonstrasyon becerisinin aşamaları ve özellikleri sorularak tartışılır ve açıklanır. Demonstrasyon sırasında dikkat edilmesi gereken kurallar sorulur, yanıtlar flipcharta yazılır, doğrular işaretlenir, eksikler tamamlanır.
- Demonstrasyon becerisi öğrenim rehberi dağıtılır. Bir katılımcıdan okuması istenir, daha sonra aşamalarına ve öğrenim rehberi basamaklarına uygun olarak manken üzerinde yetişkinde ağızdan ağıza solunum ve dış kalp masajının birlikte uygulanma basamakları gösterilir. Katılımcılardan öğrenim rehberinden izlemeleri istenir.
- Demonstrasyon bitiminde öğrenim rehberi basamakları gözden geçirilerek tartışılır.
- Katılımcılar 2-3 kişilik gruplara ayrılır (eğitimci sayısına göre) gruplardan koma pozisyonu, çocuk, bebek veya yetişkinde yapay solunum, kalp masajı gibi bir konu verilerek birbirlerine demonstrasyon yapmaları ve demonstrasyon becerisi öğrenim rehberine göre birbirlerini değerlendirmeleri istenir. Çalışmaları için süre verilir. Katılımcıların yanında kalınarak rehberlik edilir.
- Katılımcılar hazır olduklarında demonstrasyon becerisi öğrenim rehberine göre değerlendirilerek geri bildirim verilir.

Demonstrasyon yerine zamanımızda bebek veya modeller ile yapılmaktadır. Uygulanacak basınç, volüm gibi faktörlere gösterim ile kavranmamaktadır.

Gerekirse, hava su altı bardaklar veya şişeler ile volüm, basınç kavratılabilir.

ÖZET

ÖZET:

Demonstrasyon öğrenim rehberi okunarak basamaklar tekrarlanır. Birkaç soru ile demonstrasyonun özellikleri sorulur.

Basamaklar artık demonstrasyon değil, model uygulama gündeme gelmiştir.

Değerlendirme

DEĞERLENDİRME:

1. Demonstrasyon nedir?
2. Demonstrasyon aşamaları nelerdir?
3. Demonstrasyon sırasında nelere dikkat edilmelidir?

Gösterim yerine manken şeklinde uygulama demonstrasyonun yerini almıştır.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Belirli basamak ve standartların gösterilmesi ile açıklamadır. Bu açıdan görerek algılaması değil, göstererek algılama yapılması beklenmelidir.

Eğitici Notları (1)

1. Demonstrasyon (gösterim) yöntemi nedir?

Belirli bir işin (becerinin) yapılması için gerekli standart basamakları açıklayarak gösterilecektir.

Açıklama gösterime dayalı olmalıdır.

Eğitici Notları (2)

2. Demonstrasyon yönteminin amacı nedir?

- Katılımcıların sadece bir işin (becerinin) nasıl yapıldığı hakkında bilgi sahibi olmaları değil, bunları en az yeterli düzeyinde yapabilmelerine yardımcı olmak.
- Katılımcıların el becerisi ve iletişim becerilerini geliştirmek.

Yeterli olma ötesinde, daha kaliteli, daha etkin olması amaçlanmaktadır.

Eğitici Notları (3)

3. Demonstrasyon aşamaları nelerdir?

- Hangi becerilerin öğretileceğine karar vermek ve içeriğini analiz etmek,
- Öğretilecek beceri için gerekli davranışların standart uygulama basamaklarını belirlemek,
- Belirlenen standart basamaklara göre beceriyi açıklayarak göstermek,
- Katılımcıların beceriyi uygulamalarını sağlamak,
- Yeterliye ulaşıncaya kadar her katılımcıya beceri üzerinde pratik yapmasını sağlamak,
- Pratik sonrası geri bildirim vermek.

Sınavda demonstrasyon sorularak, durdurulur, neler yapılacağı sorulabilir.

Eğitici Notları (4)

4. Bütün-Parça-Bütün yaklaşımı nedir?

Özellikle öğretilecek işlem birden fazla beceri içeriyorsa (örneğin, kalp-akciğer canlandırması vb.) bütün-parça- bütün yaklaşımı kullanılmalıdır.

- Katılımcıya işlemin veya etkinliğin bir bütün olarak görsel imajının verilmesi için, tüm uygulama baştan sona gösterilmelidir.
- Daha sonra işlem veya etkinlik küçük parçalara bölünür (Solunum yolunun açıklığının sağlanması, yapay solunum, kalp masajı vb.) ve tek tek parçaların uygulaması yapılır.
- Tüm uygulama tekrar gösterilir. Daha sonra katılımcılar işlemin baştan sona uygulamasını yaparlar.

Demonstrasyon devamlı, tekrar, tekrar gösterilebilir, ayrıca detay sorgulanabilir.

Eğitici Notları (5)

5. Demonstrasyon sırasında uyulması gereken kurallar nelerdir?

Bir uygulamanın gösterimi planlanırken veya yapılırken eğitmen aşağıdaki kurallara uymalıdır.

- Başlamadan önce gösterimin amacı ve katılımcıların neler yapması gerektiği açıklanır (soru sorabilirsiniz, dikkatli gözleyin, öğrenim rehberinden takip edin, vb.). Herkesin görebilmesi sağlanır.
- Beceri veya etkinlik gösterilirken hata yapmamaya dikkat edilir.
- İşlem mümkün olduğunca gerçekçi olarak gösterilir (katılımcıların daha sonra kullanacakları benzer alet, malzeme ve ortam).
- İşlemin tüm basamakları belirlenen standart basamaklara uygun sırada gösterilir gösterim sırasında, Katılımcılara neler yapıldığı açıklanmalıdır.
- Katılımcıların etkin katılımını sağlamak için işlemlerle ilgili sorular sorulur (şimdi ne yapmamız gerekiyor? Şöyle olsa ne olurdu? vb.).
- Katılımcılar soru sormaya ve öneri getirmeye teşvik edilir.
- Her basamağın gözlemlenmesi ve anlaşılabilmesi için yeterli süre ayrılır.

- Aletler uygun şekilde kullanılmalıdır.
- Katılımcıların öğrenim rehberi kullanmalarını sağlar.
- Gösterim sırasında kullanılan model ya da mankeni gerçek insanmış gibi davranılmalıdır.

Katılımcılardan katkı olması, detayların irdelenmesi açısından önemli olabilmektedir.

Yorum

Gösterim, kısaca demonstrasyon ile beceri kazanılması beklenilmemelidir. Sadece yapılacak olanları görmesi için yararlıdır. Görerek neyi, nasıl yapacakları hakkında sadece fikir sahibi olabilirler.

EĞİTİMDE YETİŞTİRİCİLİK (KOÇLUK) ve DESTEK (MENTORLUK)

Koçluk ve Mentorluk eğitimde uygulanan tekniklerdir. Birbirine fayda ve yararlı olma durumuna göre yaklaşım yapılmasını gerekli kılar.

Koç: Bir kişi, sıklıkla sporcularda olduğu gibi, performansını arttırmak için, onun yeteneklerini daha üst düzeye çıkarmak için, özel eğitilmiş kişiler olmalıdır.

Mentor: Danışman, fikir veren, destek olan kişidir, en yakın arkadaşı da olabilir. Birey açısından fikir, öğüt alınabilecek kişi olması önemlidir. Birlikte çalışabilir, birlikte yardım edebilirler. Amaçları temelde zarar vermeden, işi etkin ve verimli yapmaktır. Bir rekor peşinde olmazlar.

Burada Koç tanımı yaklaşımı daha öne çıkarılmaktadır

Amaç

AMAÇ:

Yetiştiricilik modelini etkili biçimde kullanma.

Koçluk, etkinliği arttırmak için, Mentor, farklı seçenekler ile deneyim paylaşım içindedir.

Öğrenim Hedefleri

ÖĞRENİM HEDEFLERİ:

- Eğitimde yetiştiricilik yaklaşımını açıklayabilme
- COACH (Koç) modelini açıklayabilme
- "Açık- net performans modeli" oluşturmayı açıklayabilme
- "Öğrenmeye açık olma modelini" açıklayabilme
- Koçlukta performansı değerlendirmeyi açıklayabilme
- Koçlukta iletişimi açıklayabilme
- Koçlukta yardım ve izlemi açıklayabilme
- Etkili bir eğitmenin / koçun özelliklerini söyleyebilme
- Koçluk sırasında kurallarına uygun feed-back (geri bildirim) verebilme
- Koçluk modelinin ne zaman kullanılacağını söyleme
- Beceri eğitimi sırasında Koçluk öğrenim rehberi basamaklarını uygulayabilme Etkili ve etkisiz koçluk özelliklerini karşılaştırabilme

Katılımcılara göre ve yapılacak işlere göre Koç ona göre yaklaşım yapılmalıdır. Her bireyin performansı bireye göre artırılması hedeflenir.

Yöntem

YÖNTEM:

- Düz anlatım
- Soru-cevap
- Role-play
- Uygulama

Yöntem, bireye göre yapılır.

Araç ve Gereç

ARAÇ GEREÇ MATERYAL:

- Tepegöz
- Flipchart
- Role-play için malzeme (soda, bardak, açacak, peçete)
- Koçluk öğrenim rehberi
- Soda açma öğrenim rehberi

Koçluk daha önce özel eğitim alması gerekir.

Isınma

ISINMA:

Katılımcılardan kâğıttan bir zarf yapmalarını isteriz. Zarfların yapılması tamamlandığında göstermeleri sağlanır. Katılımcıların yaptığı zarfların her biri birbirinden farklıdır ve bir standardı yoktur. Standardı sağlamak için bir eğitmen olarak ne yapması gerektiği sorularak konu ile ilişkisi kurulur.

Her olgu ve durumlar birbirinden ayrı olduğu için, gerçek yaklaşımlar, zaten özel ve özgündür.

Giriş

GİRİŞ:

- Konunun amaçları açıklanır,
- Katılımcılara *koç* kelimesinden ne anladıkları sorular yanıtlanarak doğrular vurgulanır koçun anlamı açıklanır.

Zamanımızda Koç yerine Mentor yaklaşımı kullanıldığı için, beklenti artım değil, eğitim boyutu olmaktadır. Daha yüksek verim, erken ve daha etkin gibi kavramlar yerine, daha yerinde olması öne çıkmaktadır.

İşleniş

İŞLENİŞ:

- Eğitimde yetiştiricilik (koçluk) yaklaşımı açıklanır. Koçlukta açık ve net performans modelinin ne olduğu sorular, açıklanır ve örnek verilir.
- Öğrenmeye açık olma, öğrenmeyi değerlendirme, iletişim, yardım ve izlem yaklaşımları tanıtılarak açıklanır.
- Etkili bir eğitmen/koçun niteliklerinin ne olabileceği sorular cevaplar flipchart'a yazdırılıp doğrular belirlenir ve eksiklikler tamamlanarak açıklanır.
- Katılımcılara koçlukla ilgili bir olumlu, bir olumsuz role-play yapılacağı söylenir.
- Koçluk öğrenim rehberi dağıtılır. Bir kez okunması sağlanır. Role-play'leri dikkatle izlemelerini daha sonra öğrenim rehberi basamaklarına göre tartışacakları açıklanır.
- Role-play yapılır. Bitiminde role play'e katılanlardan duyguları alınır ve rollerinden çıkarılır. Tüm katılımcılarla koçluk örnekleri tartışılır.
- Katılımcılar 2-3'lü gruplara ayrılır. Her gruba koma pozisyonu, yapay solunum, dış kalp masajı, kanamanın durdurulması vb. konular verilir. Katılımcılardan her birinin, beceriyi uygulayana koçluk

yapması istenir. Birbirlerini koçluk öğrenim rehberlerine göre değerlendirmeleri istenir. Uygulama için süre verilir ve süre sonunda katılımcıların tek tek öğrenim rehberlerine göre koçluk becerileri değerlendirilir.

Koçlukta grup ötesi, bireysel çalışmak önemlidir.

ÖZET

ÖZET:

Katılımcılara etkili koç özelliklerinin yazılı olduğu kâğıtlar dağıtılır ve tek tek okumaları sağlanır. Koçlukla ilgili birkaç soru sorularak yanıtlamaları istenir.

Sağlık Hizmetlerinde bir kişinin daha üst yapıda olabilmesi için akademik yükselme olanağı vardır. Bir kişinin performansının artırılması, deneyler, uygulamalar ile yapılabilir. Sıklıkla sanal olaylar çıkmış gibi, askerlikteki tatbikatların yapılması eğitim programları içinde beklenir.

Değerlendirme

DEĞERLENDİRME:

1. Açık / net performans modeli nedir?
2. Etkili bir koç özelliklerinden 4'ünü sayınız
3. Beceri öğretilirken feed-back (geri bildirim) ne zaman verilmelidir?

Davranışta ilk aşamada, uygunluk, zaman ve sıra ile yapılması öne çıkmalı. Performans sonraki boyuttur.

Yorum

Koçluk temelde bir başarıyı daha üste taşımak amacıyla yürütülen bir yaklaşım olması beklenir. Bazı tıp fakültelerinde öğretim üyelerine ilk seneden itibaren bir öğretim üyesi verilerek onu yetiştirmesi, koçluk yapması istenmektedir. Bir bakıma rehber öğretmen yaklaşımı da buna benzer bir uygulama niteliğindedir.

Zamanımızda Mentor yaklaşımı daha öne çıkmıştır. Rehber danışman olmak, göstermek daha öne çıkmıştır. Performans artımı amaç değil, bir aşama boyutudur.

Amerika'da bir toplum yüzme havuzu vardı. Bir düdükler çalındı, her bireyin dışarı çıkması istendi, bir ilk yardım tatbikatı yapılacakmış. Bir insan, boğulur gibi yaklaşım yaptı, ekip içeri girip kurtardı, sedye ile çıkardılar. Denetmen rolündeki olana gittim, boyunluk takmadıklarını söyledim. Su içinde gerek yok dedi. Ben hekim olduğumu belirterek, atlama tahtası olduğu, su orada 2,5 metre derinlikte olsa bile, 140cm olan yerlerde atlayanlar olabilir, ayrıca eğitimde en kötü ortama göre hazırlanma yapılmalı dedim. Tekrar düdükler çalındı, bu sefer boyunluk takılarak tatbikat yapıldı.

Hazırlık en kötü şartlara göre yapılmalıdır. Koçluk performans artırılması, mentorluk danışmanlık boyutudur.

EĞİTİCİ NOTLARI:

Koçluk ve Mentorluk karşılıklı incelenmiştir. Burada sadece koçluk üzerine irdeleme yapıldığı görülmektedir.

Eğitici Notları (1)

1.Eğitimde yetiştiricilik (Koçluk) yaklaşımı nedir?

Eğitim kurslarını yürüten eğitimciler farklı rolleri bir arada yürütürler. Dersleri anlatırken ve sınıfta gösterim yaparken eğitmen veya öğretmendirler. Eğitimci olarak yetişkin eğitimi özelliklerine göre davranarak katılımcılara öğrenmelerinde yardımcı olmak durumundadırlar. Küçük grup tartışmalarında, vaka çalışmalarında

kolaylaştırıcı olarak rol alırlar. Belirli bir işlemin uygulama basamaklarını gösterdikten sonra, katılımcılar pratik yaparken de yetiştirici rolüne kayarlar (koçluk). Koç bir öğretmenden çok öğrenmeye rehberlik eden kolaylaştırıcı bir antrenördür.

Koçluk, yetiştiricilik anlamını, madalya veya belirli bir hedefin üstüne çıkarmak için yapılabilir. Mentor ise danışman, yardımcı olmaktadır.

Eğitici Notları (2)

2. Yetiştiricilik (Koçluk) modeli nedir?

Yetiştiriciliğin ilkeleri İngilizce 'de COACH (Koç) kısaltmasını oluşturan beş madde halinde tanımlanabilir. Herhangi bir beceri kursu bu maddelerin hepsini içermelidir.

C (Clear performance model) Açık/Net Performans Modeli: Katılımcılara, öğrenmeleri beklenen beceriler açık ve etkili bir şekilde gösterilmelidir. Eğitmen bu becerilerin uygulanmasında iyi bir örnek olmalıdır.

O (Openness to learning) Öğrenmeye Açık Olma: Yetiştirici yeni becerileri öğrenmeye ve kullanmaya uygun ortam yaratacak etkinlikleri eğitime dahil etmelidir.

A (Assess Performance) Performans Değerlendirilmesi: Kurs sırasında öğretilen becerilerdeki yeterliği ve belirlenen performans standardına doğru gelişmeyi ölçecek yöntemler sağlanmalıdır.

C (Communication) İletişim: Yetiştirici ve katılımcı arasında iki yönlü iletişim olması, beceriyi kazanma ve eğitimde temel noktalardan biridir.

H (Help and Follow-up) Yardım ve İzlem: Katılımcıların işyerlerine döndükten sonra becerileri uygulayabilmeleri ve bu sırada ortaya çıkan engelleri aşabilmeleri için, izlem ziyareti planlanmalıdır.

Koçluk özet olarak: a) Performans artırma, bilinen boyutta daha üst seviyeye yükseltmek, b) Devamlı gelişim ve değişime açık olmalı, gelişmeyi baştan kabul etmeli, c) Bireye göre özgün ve özel yöntemler geliştirmesi, d) Bu özellikle birey ile ilişki içinde olması, insanlı boyutu ile anlaşılır olması, e) Devamlı izlem ile gelişimi desteklemelidir. Mentor ise arkadaş olarak, danışmanlık, özel alternatif öneriler sunması, sevgi, arkadaşlık boyutunda olmalı, hoca gibi değil, kardeş gibi olmalıdır.

Eğitici Notları (3)

3. Etkili bir yetiştiricinin (Koç) özellikleri nelerdir?

- Öğretilen becerilerde uzman olmak
- Sabırlı, olumlu ve destekleyici olmak
- Etkin bir dinleyici ve gözlemleyici olmak
- Eğitim sırasındaki stresleri ile başa çıkabilmek
- Problem çözücü olmak
- Tüm eğitim bölümlerini önceden planlayarak katılımcılara dağıtmak
- Katılımcıları yeni beceriler edinme konusunda cesaretlendirmek
- Katılımcıların konuya etkin katılımını sağlamak
- Katılımcıların özgüvenini incitmeden yanlışlarını düzeltmek
- Değişik eğitim teknikleri kullanmak

Koçluğa önem verilmesinin amacının, bir etkileşim için, yeterlilik, etkinlik ve daha üst olanaklar açısından öne çıkarılmaktadır. Mentor gibi destek ötesidir. Bu yaklaşım profesyonel 112 ve UMKE gibi organizasyonlarda Koçluk öne çıkmaktadır.

Eğitici Notları (4)

4. Etkili ve etkili olmayan yetiştirici arasındaki farklar nelerdir?

Etkili yetiştirici (Koç)	Etkili olmayan yetiştirici	
Pratiğe önem verir	Teoriğe önem verir	
Birlikte çalışır	Mesafe koyar	
Stresi azaltmaya çalışır	Genellikle stres yaratır	
İki yönlü iletişim kurar	Tek yönlü iletişim kurar	
Kendini öğrenmeyi kolaylaştırıcı kişi olarak görür	Kendini otorite ya da tek bilgi kaynağı olarak görür	

Etkili olan ile etkili olmayan kavramında, klasik derse veren, başarısız olunca öğrenci olmaktadır. Sınav yapar başarılı olmak değil, tüm hekimlerin belirli düzeyde ilk yardımı öğrenmesi temel alınmalıdır. Başarısız olanın hekim olmaması uygundur.

Genel klasik eğitici arasındaki farklar; 1) Pratik-Teorik, 2) Birliktelik-İzole bireysel, 3) Sorun çözümü-Sorun oluşturma, 4) Paylaşım, gelişim-Birey sorumlu, 5) Destek ve bireysel beceri-Bilgi vermek ve karışmamak, sorumluluk almamak.

Eğitici Notları (5)

5.Yetiştiricilik (Koçluk) basamakları nelerdir?

- Kontrol listesinin hazırlanması
- Amacın açıklanması
- Malzemelerin tanıtılması
- Öğrenim rehberine göre konuların anlatılması
- Geri bildirim
- Öğrenciye uygulatma
- Tekrarlatma
- Uсталık kazanılmasının sağlanması

Koçluklar, bir eğitici rolü ve zorlayıcı olduğu için, mentorluk ise birlikte, alternatif bulma, destek ve yardım olduğu için tercih nedeni olmaktadır. Koçluk bir eğitim ve sertifikasyon gerekirken, mentor için bu söz konusu değil, metodu bilmesi yeterli olmaktadır.

Eğitici Notları (6)

6.Koçlukta iletişim modeli nasıl olmalıdır?

Etkin dinleme:

Etkin dinleme, eğitmenlerin katılımcılardan gelen yorumları net olarak almasını, katılımcıların güven ve samimiyetini kazanmasını ve katılımcıların da kendilerini dinlenmiş ve anlaşılmuş hissetmelerini sağlar. Etkin dinleme sırasında, eğitmen söylenenleri yargılamadan kabul eder, dışı vurulan duygu ve düşünceleri netleştirerek bunları yeniden katılımcılara yansıtır. Eğitmen, kesinlikle "Bunu niçin yaptın?", "Keşke yapmasaydın!", "Bundan daha iyi bir yorumu olan var mı?" gibi yargılayıcı, yorumlayıcı, karşılaştırmacı sorular sorarak dinlememelidir. Bu tür sorular etkin dinlemeye ve dolayısıyla iletişime zarar verir.

Etkin dinleme teknikleri şunlardır:

- Susma ve konuşanı dinleme
- Söylenenleri aynı sözcüklerle tekrarlama (papağan modeli)
- Söylenenleri bir de kendi sözcükleri ile tekrar etme
- Altta yatan duyguları ifade etme
- Empati yolu ile hissettiği duygu ve düşünceleri belirtme

Soru sorma:

Eğitmen eğitim sırasında; bir konuya giriş yapmak, beyin fırtınası başlatmak, tartışma ortamı yaratmak, konu karmaşık olduğunda kişilerin dikkatini toplamak ya da görsel-işitsel araçları kullanırken dersin etkisini artırmak için soru sorma tekniğini kullanabilir.

Soru sorma teknikleri şunlardır:

- Soru, öncelikle tüm gruba yöneltilir ve gönüllü olarak cevaplamak isteyenler desteklenir.
- Katılımcılardan birine adı ile hitap ederek soru sorulur.

- Soru önce tüm gruba sorulur, belli bir süre duraklatır ve katılmayan katılımcıları dahil etmek için belli bir katılımcıya yöneltilir.
- Katılımcıların verdiği yanıtlar doğru ise, yanıtlar tekrarlanarak ödüllendirici ve destekleyici sözler söylenir.
- Verilen yanıtlar kısmen doğru ise, doğru yanıtlar tekrarlanır, yanlış yanıtlar düzeltilerek katılımcı cesaretlendirilir.
- Verilen yanıtlar hatalı olduğunda, eğitmen eleştirel olmayan bir tavırla katılımcıyı doğru yanıtla götürmek için soruyu başka sözcüklerle yeniden ifade eder.
- Soru yöneltilen katılımcı yanıt vermezse soru bir başka katılımcıya yöneltilir, daha sonra yeniden yanıt vermeyen katılımcıya dönülerek tartışmaya katılması sağlanır.
- Sorulan soruya gruptan hiçbir yanıt gelmezse ve katılımcılar sessiz kalırlarsa, eğitmen soruya kendi düşüncesi olmayan ilginç bir cevap vererek katılımcıların dikkatini çeker ve onları tartışmanın içine alır.

Cevap verme:

Bazen de gruptan değişik sorular gelebilir. Bu durumlarda da cevap verme tekniği kullanılmalıdır.

Cevap verme teknikleri şunlardır:

- Katılımcının sorduğu soru ya da sorular karmaşık, çetrefilli ya da daha önceden tartışılmamış bir konu ile ilgiliyse, eğitmenin soruyu yanıtlaması uygun olur.
- Sorulan soru konu ile ilgiliyse, sorulan soruya soru ile cevap vermek daha uygun olur.
- Katılımcı ya da katılımcıların sorduğu sorular tartışmayı konu dışına sürüklüyorsa ve diğer katılımcıların dikkatini dağıtıyorsa sorunun yanıtlanması ya da geçilmesine eğitmen karar vermelidir. Eğitmen, bu sorunun yanıtlanmasının katılımcıların yararına olacağına inanıyorsa, zaman yeterliyse ve tartışmanın yönü grubun uyumunu bozmayacaksa soruyu yanıtlayabilir. Aksi halde, katılımcının sorusu ders dışında birebir konuşularak yanıtlanmak üzere ertelenir ve katılımcı ikna edilerek konunun dağılması önlenir.
- Eğitmen, bilgi ve tecrübesinin üzerinde bir soru ile karşılaşır ve soruyu yanıtlamakta zorlanırsa, soruyu katılımcının kelimeleri ile tekrarlar, yanıtı bilmediğini, toplantıdan sonra araştırarak yanıtı katılımcılara bildireceğini söyler. Bir sonraki toplantıda ya da bir başka iletişim aracını kullanarak katılımcılara yanıtı ulaştırır.

Problem çözme:

Beceri eğitiminin amaçlarından biri, katılımcıların karşılaştıkları problemleri bağımsız olarak çözebilmelerini ve kendilerine güvenmelerini sağlamaktır. Bu nedenle, katılımcıların karşılaştıkları sorunu tanımlamaları, durum değerlendirmesi yapmaları ve problem çözme becerisini kazanmaları gerekmektedir.

Problem çözme basamakları şunlardır:

- Problemi tespit etme
- Problemi tanımlama
- Problem ile ilgili bilgi edinme
- Olası çözümleri belirleme
- En etkin çözüme karar verme
- Çözümü uygulama

Koçluk belirli bir uzmanlaşma ve sertifikasyon gereklidir. Sporda belirli bir hedefe, altın madalya olsa da hekimlikte bu boyut sanıldığı gibi düşünülmemelidir.

Mentor, arkadaş, birlikte yapan olarak daha etkin bir eğitim desteği sağlamaktadır.

Eğitici Notları (7)

7.Koçlukta geri bildirim nasıl verilir?

Öğrenme başarısını artırmak için geri bildirim önemlidir. Geri bildirim, uygulama öncesinde, uygulama sırasında ve uygulama sonrasında verilir.

Geri bildirim aşağıdaki kurallara göre yapılmalıdır:

- Zaman seçimi uygun olmalıdır.
- Düşünceler net olarak ifade edilmelidir.
- Tanımlayıcı olmalıdır.
- Yargılayıcı olmamalıdır.
- Somut değerlendirme istenmelidir.

- Bilgiye ihtiyaç varsa sorularak yönlendirilmelidir.
- Söylenenler savunmaya geçmeden kabul edilmelidir.
- Kişiler sabırla dinlenmeli ve teşekkür edilmelidir.
- Eğitimi sadece kendi adına geri bildirimde bulunmalıdır.

Koçluk performansı arttırmak için, daha önce bilinen ve yapılan bir uygulama olmalıdır. Geri bildirim, zamanlama, daha çok bilmek, fiziksel yetenek gibi etkinlik, verimlilik ve kalitede olunması gereklidir. Bu açıdan doğrusal boyut olursa, ancak çözüme ulaşılabilir.

Mentor ise, arkadaş gibi, birlikte destek ve yardımcı olan için, tanımlanır.

Eğitici Notları (8)

8.Açık/Net performans modeli nasıl oluşturulur?

- Beceri gerektiren bir işlem, en iyi usta bir yetiştirici beceriyi gösterirken onu gözlemleyerek öğrenilir. Gözlemleyerek öğrenme 3 basamaktan oluşur:
  1. İşlemi yapan bir kişiyi izleme (*Beceri kazanma*)
  2. Yeterli hale gelinceye kadar pratik yapma (*Beceride yeterlilik*)
  3. Olumlu yönde desteklenerek ustalık seviyesine gelme (*Beceride ustalık*)
- Yetiştiricilik sürecinde, katılımcıların yeni öğrendikleri beceride istenilen performansa (bilgi, beceri, tutum) ulaşmaları için onaylanmış ve üzerinde uzmanlarca uzlaşmaya varılmış performans standartları belirlenmelidir. Bu özellikle beceri öğrenilirken gösterilen gelişmeyi değerlendirmek açısından çok önemlidir. Her eğitmen işlemi farklı şekilde gösteriyorsa ve belli standartlar konmamışsa katılımcılar neyi nasıl öğrenecekleri konusunda karar veremezler.
- Katılımcıların kendilerinden beklenen performans hakkında net bir fikri olabilmesi için eğitmen, klinik beceri ve işlemi uygun teknik ile doğru bir şekilde göstermelidir.

Koçluk, yetiştiricilik ötesi, performans artırıcı özelliği vardır. Belirli bir yapma boyutunu daha erken, daha mükemmel yapmasıdır. Asistanlık bir bakıma Koçluk eğitim boyutudur.

Eğitici Notları (9)

9.Öğrenmeye açık olma modeli nasıl oluşturulur?

- Yeni becerilerin en iyi biçimde öğrenilebilmesi için katılımcıların iyice motive olmaları gerekir. Katılımcıların kendi yeteneklerine güven duyacakları bir eğitim atmosferinin yaratılması da motivasyonlarını arttıracaktır. Bunun için korku, endişe gibi duyguların yaşanmayacağı olumlu bir eğitim atmosferi yaratılmalıdır.
- İyi bir eğitim ortamı hazırlandığında öğrenmeyi kolaylaştırıcı eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir.
- Yetiştirici, katılımcıların özgüvenlerini destekleyerek onları bazı aşamalardan geçirmelidir. Yetiştirici katılımcıların öğrenmelerinde farklılık olabileceğini unutmamalıdır. Her katılımcı farklı seviyelerde öğrenme yeteneğine sahip olduğu için yetiştirici tüm katılımcıları aynı seviyeye getirmekle yükümlüdür.

Eğitime açık olmayan kişi, kısaca eğitim zorla olmaz. Dayak cennetten çıkmadır sözünde kastedilen dayak, dayanak ve destek demektir. Şiddet ise uzaklaştırır ve soğutur. Sevgi olmadan olmaz, sevgi insanlık üzerine olmalı ve insana katkı sağlamalıdır.

Eğitici Notları (10)

10.Katılımcılar, yeni beceriler öğrenirken hangi aşamalardan geçerler?

Bilinçsiz yetersizlik:

Beceri ile ilgili eksikliklerinin farkında değildirler.

Bilinçli yetersizlik:

Becerideki yetersizliklerini fark ederler, ama henüz beceriyi öğrenememişlerdir.

Bilinçli yeterlilik:

Yeni beceriyi öğrenmişlerdir, ancak doğru olarak uygulayabilmek için tüm dikkatlerini vermeleri gerekir.

Bilinçsiz yeterlilik:

Pek çok pratikten sonra beceriyi tüm dikkatlerini vermeden de rahatlıkla doğru olarak uygular hale gelirler.

Beceri aşamaları olarak:

- **Bilinçsiz yetersizlik:** Bir program ve usul öğrenip onu her bireye aynen uygulamak, kişiyi algılamamak
- **Bilinçli yetersizlik:** Farkında olarak, uyguladığı kişiye özel ve özgün yapmak
- **Bilinçli yeterlilik:** Kontrollü bir boyut olarak, irdeleyerek yapma
- **Bilinçsiz yeterlilik:** Günlük çalışma gibi robotlaşma boyutu, araba kullanmak örnek alınabilir.

Olarak tanımlanmakta, ancak, robot gibi bilinç altına itilen durumlarda, detaylar ve özellikler fark edilmelidir. Bu açıdan devamında olmadı gereken boyut; Devamı eğitim modeli, devamlı değişim gelişim üzerine oluşturmak olmalıdır. Kısaca bilinçli sürdürülebilir eğitim denilmelidir.

- **Bilinçli devamlı araştırmacılık**

KONTROL LİSTESİ

Coach yaklaşımında belirli bir uzmanlık gerektirir. Her sefer performans arttıracak kişilerin durumuna göre, ayrıca bireylerin yapısına göre nasıl davranacağını, ne yapacağını irdelemelidir. Mentor, diğer fertler gibi eşit pozisyonda olması belki daha katkı verici olabilmektedir.

COACH (AKTİF EĞİTİCİ) KONTROL LİSTESİ

3 AY ÖNCE HAZIRLIK

Kurstan 3-6 Ay önce:

Eğitimin yapılacağı yer(ler) kesinleştirilir.

Derslerin yapılacağı sınıf:

- Katılımcılar eğitmenler ve eğitime katılacak diğer kişilerin hepsini alacak kadar büyük mü?
- Aralarda ve küçük grup etkinliklerinde kullanılabilir odalar var mı?
- Bu odalar kaç tane ve ne büyüklükte?
- Sınıfta görsel-işitsel araçlar için yeterli sayıda priz var mı?
- Eğitim yerinde veya yürüyerek gidilebilecek mesafede yemek yenebilecek yerler var mı?

Beceri eğitimi için gereken salonun özellikleri:

- Katılımcıların rahat etmesi için gereken genişlikte bir salon seçilmelidir,
- Katılımcıların uygulamalar sırasında fizik şartlardan etkilenmemeleri için en uygun fizik ortam seçilmelidir (çalışan ve bakımı yapılmış klima, sağlıklı ısıtma sistemi, sağlıklı ışıklandırma, sağlıklı havalandırma, vb.),
- Hizmeti sunmak için gereken tüm malzemeler temin edilmelidir.

Katılımcıların kalacakları yer:

- Kalınacak yer kursun yapılacağı yere/şehre yakın seçilmiş mi?
- Yakın değilse ulaşım nasıl sağlanacak?
- Maliyeti ne kadar?
- Kalacak yer için depozito isteniyor mu?
- Yerin sonradan iptal edilmesi durumunda yer sahibinin yaklaşımları ne olabilir?
- Eğer böyle bir sorunla karşılaşırsanız siz böyle bir durumda sorunu nasıl çözersiniz?

Eğitimde danışmanlardan ve diğer uzmanlardan yararlanılması:

- Bu kişileri seçin ve kendilerine haber verin,
- Eğitimin tarihini, yerini, konusunu, beklenen katılımcı sayısını, kendilerinin rollerini ve sorumluluklarını bildirin,
- Bu kişiler gelmeyeceklerse onların yerine gelebilecek kişileri ayarlayın,
- Bu kişilere, seyahat ve kalacakları yer ayarlanması için irtibata geçecekleri kişinin adını ve telefon numarasını verin

- Eğitim bölümleri ve sunumları için özel olarak istedikleri bir şeyler olup olmadığını sorun ve bunları yerine getirin.

Eğitim her boyutta verilebileceği dikkate alınarak, ortam ve bireylere göre uyarılama yapılabilir. Ama Coach sisteminde performans boyutu belirli alan ve zaman sürecinde olacağı için hazırlık yapılması önemlidir.

COACH (AKTİF EĞİTİCİ) KONTROL LİSTESİ

1-3 AY KURSTAN ÖNCE HAZIRLIK

Kurstan 1-3 Ay önce:

Katılımcıların seçilmesi ve haber verilmesi:

- Eğitimin tarihini, yerini, kursun konusunu, kurs hedefi ve amaçlarını bildirin,
- Eğer uygunsa parasal düzenlemeler ile gerektiğinde haberleşmek ve daha fazla bilgi almak için başvurulacak kişinin adını ve telefon numarasını bildirin,
- Katılımcıları seçmeden önce, katılımcılar hakkında biyografik bilgi edinin ve seçici davranın,
- Eğitim açısından önemli olan bilgileri (katılımcının eğitim durumu, deneyimi ve halen yaptığı işteki mesleki sorumlulukları) edinin,

İdari düzenlemeler:

- Katılımcılar ve danışmanlar için ulusal ya da uluslararası yolculuklar için gerekli yazışmalar yapılır.
- Katılımcılar ve danışmanlar için ödenecek yolluklar uygun olduğu biçimde düzenlenir.

Kalınacak yerin kesinleştirilmesi:

- Oda sayısı ve varış/ayrılış günleri kesinleştirilir.
- Depozito isteniyorsa gerekli işlemler yapılır.

Ders veya konferans veren bir öze yer değil, normal bir sınıf bile eğer Mentor yaklaşımı yapılacaksa olabilmektedir.

COACH (AKTİF EĞİTİCİ) KONTROL LİSTESİ

KURSTAN 1 AY ÖNCE HAZIRLIK

Kurstan 1 Ay önce:

- Kurs tanıtımı, programı ve eğitim programı taslağı gözden geçirilir, katılımcılara ve diğer eğitmenlere duyurulur,
- Yapılan yazışmalar ve çalışmalar bir dosya da toplanarak son şekli verildikten sonra tekrar gözden geçirilir,
- Kullanılacak eğitim materyalleri gözden geçirilir,
- Görsel ve işitsel araçlar hazırlanır (asetatlar, slaytlar, flip-chart, vb.)
- Eğitim yeri ile ilgili aksaklıklar varsa düzeltilir ve eğitime hazır hale getirilir,
- Kalınacak yer ile ilgili son düzenlemeler yapılır,
- Katılım belgeleri hazırlanır,

Katılacaklara sorular sorulacağı için, bilgi ve beceri dağarcıkları önceden saptanmaya gerek olmadan, uygulama öncesi yapılması yeterli olabilmektedir.

COACH (AKTİF EĞİTİCİ) KONTROL LİSTESİ

KURSTAN 1-2 GÜN ÖNCE HAZIRLIK

Kurstan 1-2 gün önce:

- Eğitimin yapılacağı sınıf düzenlenir,
- Katılımcılara dağıtılacak olan eğitim gereçleri sınıfa konur,
- Katılımcıların oturacakları masalara isimlikler yerleştirilir,
- Katılımcıların kullanacakları, yeterli miktarda kâğıt, bloknot ve kalem temin edilir,
- Perde, tepegöz, slayt makinesi, video ve monitör sınıfa yerleştirilir ve çalışıp çalışmadıkları kontrol edilir,
- Kâğıt tahtası için yeterli miktarda kâğıt ve kalem temin edilir,
- Anatomik modeller ve gereken tüm diğer aletler hazırlanır,

- Yardımcı eğitimcilerin ve dışarıdan katılacak danışmanların eğitimdeki rolleri ve sorumlulukları belirlenir ve kendilerine açıklanır.

Tecrübeli olan eğitici, katılımcıların yapısı, algısı ve durumlarını saptaması ile hızlı değişimi yapması beklenir.

Mentorluk

Bir arkadaş ile birlikte bir işi yaparsak, birlikte eğitim amacı taşırsak başlıca beklentiler bunlar olabilir.

1)-Birliktelik: Uygulamada, birbirine destek, yardımcı ve eğitici olunur. İrdeleme ve tenkitler de yapılır.

Başarı durumu oluşturulan esere göre yapılır.

2)-Uygulamada vurgular, yapan bilmelidir: Bir çalışma programı çerçevesinde uygulamalar yapılır. Yeterli ve etkin olmak amaçlanır.

3)-Katalize ederek, etkinlik arttırılmalıdır: Uygulama yaparken, düşünme boyutu, bazı yorumlar ile katkılar sağlanabilir.

4)-Göstererek yapmalıdır: Sen yap, ben bakayım değil, bizzat yaparak göstermeli ve sonra da algılamayı kontrol etmelidir. Birlikte sorumluluk alınarak yapılır.

5)-Sonucu, Ürünü toplama: Uygulama sonunda yapılanlar, başarılar ile pekiştirilmelidir. Ancak yapılan hataların daha önemli eğitsel katkı sağlayacağı da belirgindir.

EKLER

Uygulamalarda bazı yaklaşımlar ayrıca tanımlanmaktadır. Bunlar:

1-ISINMA OYUNLARI ÖRNEKLERİ:

Genel ısınma olarak, uygulama aşamalı olarak yapılır, ilk planda yardım ve destek elemanı olarak görev yapılır.

BOM

BOM

Katılımcılar 1'den başlayarak sırayla sayarlar. 5, 10, 15, 20, gibi her beş sayıda bir sayıyı söylemek yerine ayağa kalkarak BOM diyerek bağırırlar. Yanlış sayı sayanlar, BOM'u söylemeyi unutanlar, BOM'u söylerken ayağa kalkmayanlar, gecikmeli olarak söyleyenler yanarlar ve oyundan çıkarılırlar. En sona kalarak başarılı olan katılımcı ise grup tarafından ödüllendirilir.

Birliktelik boyutu için, eş güdüm e iş birliği yaklaşımları yapılabilir. Ancak, belirli yaşlardan sonra BOM gibi oyunlar anlamsız geleceği için, kişi yapmaktan kaçabilir. Bu açıdan, basamaklı olarak yapmak, ilk planda işin bir ucundan tutması beklenebilir. Başarısız tekrarını yapar, başarılı olana kadar da tekrarlar.

Şarkı Söyleme

ŞARKI SÖYLEME

Her katılımcıya bir dakika içerisinde kendilerini anlatan ve o anki duygusal durumunu özetleyen sözleri olan bir şarkı hazırlamaları söylenir. Bir dakikanın sonunda her katılımcı, şarkının özellikle kendisi ile ilgili olan bölümünü bir şarkıcı edasıyla söyleyecektir. Herkes şarkısını söyledikten sonra grubun en'leri seçilir.

Sanat faaliyeti özellikle stres altında çalışan, dolayısıyla hekimler için bir hobi şeklinde olmalıdır. Burada notalara uymak, belirli ses boyutuna dikkat ile koro ritmine uyulması önemli katkı sağlamaktadır. Amaç sanatçı değil, sanat icra etmektir.

Lider İzleme

LİDER İZLEME

Eğitimcinin katılımcılar arasından seçeceği bir kişi, çeşitli komik hareketler ve garip sesler çıkararak gruba liderlik edecek ve tüm grup da bunları taklit edecektir. Daha sonra hareketleri yapmayan ya da yapamayan bir katılımcı lider olacak ve aynı komik hareketleri yapacak ve grubu yönlendirecektir. Eğitimci, katılımcıların oyunu anlayarak eğlendiklerini hissedinceye kadar bu oyunu sürdürebilir.

Kopyacılık yerine, farklı ses ve davranışlarda bulunması daha tercih edilen olabilmektedir.

Kişilik Özetleme

KİŞİLİK ÖZETLEME

Katılımcılardan sırayla kendilerinin iyi ve kötü kişilik özelliğini birer kelime ile tanımlamaları istenir. Bu tanımlanan iyi özellik ve kötü özellik, kesinlikle birer kelime ile yazılacak ve katılımcının masasında önüne konulacaktır.

İnsanın kendi kötülük değil, bazı fikirlerini, insanlık, yaşam gibi konuları ele alınıp, felsefe boyutunda ele alınabilir. Burada olumsuz değil, olumlu sonuca varmaktır. Olumlu örnek alınan, olumsuz ibret olan, kaçınılan olarak bir derstir.

Sandalye Kapmaca

SANDALYE KAPMACA

Katılımcıların sayısı kadar sandalye, salonun ortasına çember şeklinde ve sandalyeler dışa bakacak şekilde dizilir. Daha sonra katılımcılar sandalyelere oturtularak bir müzik dinletilir ve katılımcıların ayağa kalkarak müzik eşliğinde sandalyelerin çevresinde dans ederek dönmeleri istenir. Bu sırada sandalyelerden biri kaldırılır ve katılımcılar müzik eşliğinde dans ederek dönerken müzik aniden kesilir ve bu sırada katılımcıların sandalyelere oturmaları istenir. Eksik olan sandalye nedeniyle oturamayan ve ayakta kalan katılımcı yanar ve oyundan çıkar. Oyun her defasında bir sandalye eksiltmek, dolayısıyla her defasında bir katılımcının oyundan çıkması suretiyle devam eder. En sona kalarak oyunu kazanan katılımcı tüm grup tarafından ödüllendirilir.

Hekimler sandalye kapmaca boyutunda hiçbir zaman sandalyeyi kapmaz ikram eder ve oyun baştan biter. Bireyin hakkına riayet ağır basacağı için bu tür oyunlar oynanmamalıdır.

Dans Figürlerini Taklit Etmek

HALK OYUNLARI YA DA DANS FIGÜRLERİNİ TAKLİT EDEBİLME

Katılımcılardan kendine güvenen bir kişi, tüm gruba yapılması zor olan bir halk oyunu ya da dans figürü gösterir. Bu figürü taklit edemeyen kişi ya da kişiler yanarak oyundan çıkar ve oyun bu şekilde devam eder. Oyundan çıkan kişiler, oyunu kazananlar tarafından şarkı söyleme, şiir okuma, fıkra anlatma, yemek tarifi yapma gibi bazı aktiviteleri yapmak üzere cezalandırılırlar. Bu kişiler tüm gün cezalılı olarak kalırlar.

Folklor bir halk ritmidir, belirtilenler tam gerçekte uygulanmaz, çünkü her birinin bir anlamı vardır.

Zeybekte diz kırma sadece hanıma yapılır, Zeybek kimse önünde diz kırmaz. Ama oyunda yapılır, yazar olarak ben yapmadığım gibi diğerlerinin de eşi dışında yapmasına mâni olurum.

Kraliçe Oyunu

KRALİÇE OYUNU

Gruptan bir bayan, o an için katılımcılarda yanlarında zor bulunacak eşyalardan oluşan 20 maddelik bir liste hazırlar. Bu listede yazılanlardan biri ya da birkaçı yanında olan kişilere her bulundurduğu eşya için puan verilir. En yüksek puanı alan kişi ya da kişiler diğer katılımcılara eğlenceli birer ceza verirler.

Listede yazılan 20 maddeyi hatırlama işlevidir. Normal bir insan 3-5 şeyi aklına getirir, eğitilmiş kişi ise 7-10 gibi iki kat fazla hatırlar. Özel eğitilmiş olanda daha fazla akla gelir.

Zamanımızda akılda kalması değil, internet, Google ile saptanan elli adet seçenektan seçmeyi, veriye dayalı, kanıta-dayalı tıp kapsamında olmak önemlidir.

2-TANIŞMA ŞEKİLLERİ ÖRNEKLERİ

İnsanlar bir şekilde tanışabilir, ancak akılda kalması için bir özellik olmalıdır. Mutlu olan daha kalıcı olurken, nefret duyulan ise daha kazıntı yapar, bu açıdan unutmak ister insan ve silmek amacındadır. Mutlu olanlar hatırlanmak isterken diğerleri unutulmak istenir

Bir başka boyut olarak, iyiler örnek, olumsuzluklarda ibret olarak bir ders olarak alınmalı. Kötü olanlar ise bir nevi ıslah için düzenlenmesi düşünülmelidir.

Tanışma, Klasik

KLASİK TANIŞMA

Her katılımcı, adını soyadını, nereden geldiğini, halen çalışmakta olduğu işyerini, unvanını, medeni halini, hobilerini ve eğitmenin beklentisini kısaca açıklar. Bu yöntem genellikle tanışma süresini kısa tutmak istediğimizde kullanılır.

Ad ve soyadı ötesinde insanların hatırladıkları başka özellikler olmalıdır. Bu açıdan öncelikle görev yeri sıklıkla tanımlanır. Mehmet sık kullanılan isim ise, Berber Mehmet, Bekçi Mehmet gibi hekimler arasında da görevine göre ayırım yapılabilir.

Lakap Takma, Ezberleme

LAKAP TAKMA ve EZBERLEME

Tüm katılımcıların, ayakta bir daire şeklinde sıralanmaları istenir. İlk katılımcıdan başlanarak adının baş harfi ile başlayan komik bir lakap ekleyerek, önce lakap ardından da kendi ismini söylemesi istenir (zayıf Zeynep gibi). İkinci katılımcı, önce bir önceki katılımcının lakabı ve ismini söyledikten sonra kendi isminin baş harfi ile başlayan lakabını ve kendi ismini söyler (zayıf Zeynep, üzgün Ümit). Ardından üçüncü katılımcı aynı şeyleri yapar (zarif Zülfinaz, mutlu Müjde gül, gram Gülten). Ve bu oyun aynı şekilde devam eder. En sona kalan katılımcı, tüm diğer önceki katılımcıların lakaplarını ve isimlerini saydıktan sonra en son kendi isminin baş harfi ile başlayan lakabını ve ismini söyler ve oyun biter.

Lakap kişi ile uyumlu olmaz ise, gül kime söylemiştik boyutu oluşur.

Kimlik Kartı Hazırlama

KİMLİK KARTI HAZIRLAMA

Katılımcılar ikişerli gruplara ayrılır. Her katılımcı büyük kâğıtlara, eşleştiği diğer katılımcının adını soyadını, yaşını, medeni durumunu, en sevdiği özelliğini, günlük hayatta insanlarda aradığı 3 özelliği ve en sevdiği yemeğin adını bir kimlik kâğıdı gibi yazar. Ve her katılımcı eşleştiği arkadaşını tanımlayan bu büyük kâğıdı duvara asarak arkadaşını anlatır. Kâğıtlar duvarda eğitim boyunca asılı tutulur.

Bazı olgular kişiye göre değişebilir ama belirgin olmaz ise, anlam oluşamaz. Örneğin yazar olarak en çok sevdiğim, yemek, çiçek gibi sıfatlar, tanımlamalar yoktur. Her birinin kendisine göre bir özelliği, bir sevilen tarafı vardır, bu açıdan bu detaya bakılması gereklidir.

Resim Yapma

RESİM YAPMA

Katılımcılar ikişerli gruplara ayrılır. Her katılımcı, eşini fiziksel ve ruhsal olarak tanımlayan bir resim çizer. Bu resim karikatür şeklinde olacak, anlatılamayacak olan özellikler oklarla karikatür üzerinde komik şekillerde gösterilecektir. Her katılımcı eşini resim üzerinde açıklayarak anlattıktan sonra, resimler duvarda eğitim boyunca asılı tutulacaktır.

Resim veya simgeler insanın içindeki duygular ile bütünleştirir. Benzer boyut, yazı yazmanın daha etkin olabilmesi için, şiirsel, serbest veznin ve şeklide yazmaktır. Etkileşmeyi artırır ve aynı zamanda kurala bağımlı olmasını ortadan kaldırır.

Eğitimi Değerlendirme Formu**EĞİTMEN DEĞERLENDİRME FORMU**

Bu formda, bu bölümdeki sunum ile ilgili düşüncelerinizi aşağıdaki ölçeği kullanarak değerlendiriniz. Puanlamalar en çok 5 ve en az 1 olacak şekilde O içine alınarak işaretlenecektir.

Konu Başlıkları :

Eğitmenin Adı :

1- Eğitmen kursun başında beni olumlu bir tavırla karşıladı	5 4 3 2 1
2- Amaçları açık bir şekilde belirtti	5 4 3 2 1
3- Etkili bir iletişim kurdu	5 4 3 2 1
4- Eğitimden önceki beceri düzeyimi değerlendirdi	5 4 3 2 1
5- Çeşitli görsel-işitsel araçlar kullandı	5 4 3 2 1
6- Eğitmen konusu hakkında coşkulu ve hevesliydi	5 4 3 2 1
7- Sunulan bilgi benim için yeni idi	5 4 3 2 1
8- Bölüm içeriği çok fazla teorikti	5 4 3 2 1
9- Bölüm iyi organize edilmişti	5 4 3 2 1
10-Eğitmen sorularla derse katılımımı sağladı	5 4 3 2 1
11-Becerilerin altta yatan ilkelerini ve nedenlerini açıkladı	5 4 3 2 1
12-Yeni beceride pratik yapmam ve yeterliliğe ulaşmam için bana olanak sağladı	5 4 3 2 1
13-Bu eğitim işyerime döndüğümde bana yararlı olacak	5 4 3 2 1

Kalınan yer ile ilgili sorunlarınız varsa yazınız : .....

Eğitim ortamı ile ilgili sorunlarınız varsa yazınız : .....

İstenen yaklaşımlar: a) Olumlu tavır, coşkulu, hevesli, b) Açık amaç, c) Etkin iletişim, d) Beceri düzeyi, verilen bilgiler, uygulanmaya yönlendirmesi, e) Sorular katkı sağladı denilerek, sonuçta eğitim bana katkı sağladı denilmesidir.

Yorum

Eğitmenin temel amacı bireye işlemi öğretip, beceri kazandırmasıdır. Sorularda bu yoktur. Eğitmen size beceriye kazandırdı mı? Beceriye hedeflediğiniz boyutta yapabiliyor musunuz? Aradan 3 gün geçtikten sonra beceriyi yapmaktaki başarınız nedir? Ortak ekip çalışması yapma durumunuz, ekipte iş bölümleri etkin oluyor mudur? Şeklinde soruların olmadığı görülmektedir. Sorular temelde öğretim yapılması ile alakalıdır. Size bu ders anlatıldı mı? Akılda kalma oranı ve etkilemesi yoktur. Öğrencilere geçen yıl öğrendiklerini kullanıp kullanmadığı sorulmamıştır.

Hekimlik mesleğinde akılda tutmak tek başına yeterli değildir. O eylemi uygulamak ve uygulamada başarılı olmak gerekir.

Başarılı olmak terimi tek başına subjektif değerlendirmedir. Bu açıdan minimal zararının dokunmaması temel alınmalıdır. Fayda görme işlevi ise hedeflenendir. Hedef ile yapılması zorunlu standart kavramı farklılıklar taşımaktadır.

Zarar oluştuğunda HUKUK devreye girmektedir. Başlıca sorulara cevap verilmelidir.

- Yapılan uygulama zorunluluk taşıyor mu?
- Uygulamayı yapabilmek için eğitim alınmış mıdır, yetkin ve yetkili midir?
- Hastadan bilgilendirdikten sonra onam alındı mı? Bilgi vermek değil, empati yaparak hasta ile hastalık arasında 6 sorgunun (Hasta Hakları Yönetmeliği (Resmî Gazete, 01.08.1998, Sayı: 23420) cevabı verilmelidir. Bunlar:
  - Sağlık durumunu:
  - Kendisine uygulanacak tıbbi işlemler:
  - Faydaları ve muhtemel sakıncaları:

4. Alternatif tıbbi müdahale usulleri:
  5. Hastalığın seyri ve neticeleri
  6. Tedavinin kabul edilmemesi halinde ortaya çıkabilecek muhtemel sonuçları:
- d. Uygulamadaki amaç ve saikınız uygun mudur?
  - e. Dikkat eksikliği oluştu mu?
  - f. Özen eksikliği var mıdır?
  - g. Herhangi bir ihmal var mıdır?
  - h. Bilinçli taksir denilen, sorun veya komplikasyonlar gelişmese bile bunlara karşı tedbir alındı mı?
  - i. Tüm bunlar yazılı kayıt altında mıdır?

Bu durumların hiçbiri olmadığı zaman uygulamanın başarılı olması söz konusudur.

Eylem bilimsel esaslar içinde, hastanın durumu temelinde, uygulanmış, programa uygun, sırasına göre yapılması gerekir. Tüm bunlara karşın tıp biliminde yapamama, başarısızlık olacağı varsayılmaktadır. Başarısız olunması durumunda daha üst kıdemliye devir gerekir. Ayrıca ısrar aynı kişi tarafından söz konusu olamaz. Bu durumda eziyet olasılığı dikkate gelmektedir.

Neonatoloji Açısından Bakış⁵

Hekimler ileri yaşam desteği gerektiren durum için Neonatoloji Yoğun Bakım Ünitelerine transfer etmeleri gerekmektedir. Bu açıdan prematüre özellikle veya sorunlu gebeliklerde mutlaka Neonatoloji uzmanı veya özel sertifikasyon almış kişilerin bulunması gereklidir.

Burada sadece Doğum Odası yaklaşımı sunulacaktır.

DOĞUMDA TEMEL YAŞAM DESTEĞİ	
	UYGULAMA BASAMAKLARI
1.	GÜVENLİK (Canlandırma sağlıklı yerde olmalıdır.) (Arabada ve evde olması ile, temizlik öne olmalıdır, kullanılmamış çarşaf gibi) (Hekim de bulaşmayı önlemelidir, kendisini de korumalıdır) (Gerekirse, birileri korumalı ve gözetmelidir)
2.	BİLİNÇ KONTROLÜ, C (Kadının paniği önlenmeli, rahat doğum yapması için, gözetecek ve izleyecek hekim vardır) (Doğumhanede bile olursa da kadının kolunu tutmak, onunla konuşmak rahatlatır) (Sorularına cevap vermeli, ama gelecek için kesin konuşulmaz, bilinmez)
3.	ZARAR VERME (Doğum spontan ve doğal olarak oluşabilir, biz yardımcı olmaya çalışmalıyız)
4.	EKİP OLUŞTUR (Doğum ekip çalışmasını gerekli kılar, en azından kadın yardım etmelidir. (Hekimin önerisine göre ıkmalı, nefes almalı)
5.	A YAP İnfeksiyondan korunmalı, kanama önlenmeli, plasenta çıkmalıdır.
6.	B YAPILABİLİR Kadının ağrısı azalması, bebeğin anne ile temas etmesi, ilk ağız sütü bebek uyumadan alması
7.	İZLEM

	Doğum yapılınca ii bitmiyor, bebek kurulanacak ve yaklaşımlar yapılmalıdır.
--	---

UYGULAMADAKI OLUMSUZLUKLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- A) Uygun olmayan davranış veya işlemlerde sırasına uymama, atlama,
 B) İşlemleri yaparken uygun olmayan sırada yapma,
 C) Uygun yaklaşımı, uygun zaman, uygun araçla/metotla yapmama

KURS 114--8

YENİDOĞANIN DOĞUM ODASINDA İLERİ YAŞAM DESTEĞİ

UYGULAMA BASAMAKLARI	
1.	Isı kontrolü için bebeğin radyan ısıtıcının altına yatırılması, hızla kurulanması, ıslak havluların uzaklaştırılması
2.	Baş ve boynu nötral pozisyona uygun olarak yerleştirerek hava yolunun açık olduğundan emin olunması
3.	Nazogastrik sonda ile önce ağız içinin, sonra burun deliklerinden girilerek aspire edilmesi
4.	Solunumu yoksa önce ayak tabanlarına fiske vurup, sırtına birkaç saniye avuç içi ile sürtülmesi
5.	Solunumunun etkinliğinin solunum sesleri ve göğüs inip kalkmasına göre değerlendirilmesi; Yeterli değilse: Oksijen %80 üzerinde olacak şekilde maske ile pozitif basınçlı ventilasyon (PPV) başlatılması
6.	Kalp hızının değerlendirilmesi, eğer >100/dak. ise kardiyak masaja gerek yok
7.	Pozitif basınçlı ventilasyon gerekli ise, 20 sn. sonra tekrar değerlendirilmesi, bu arada >%80 oksijen serbest akımla alıyor olacak
8.	Eğer spontan solunum hareketleri var, kalp hızı 100 üzerinde ise, siyanoz bakımından gözlenmesi, serbest akım oksijeni kesmek için değerlendirilmesi
9.	Spontan solunum hareketi yok, kalp hızı <100 ise PPV'nun tekrar başlatılması. Bu durumda entübasyon uygundur
10.	Eğer kalp hızı 60'ın altında yâda 60-80 arasında fakat yükselmeyorsa kardiyak masaja başlanması
11.	Eğer kalp hızı 80 üzerinde yâda 60-80 arasında fakat yükselmeye başladıysa tek başına PPV'a devam edilmesi
12.	Eğer kalp hızı >100, solunum etkin değilse PPV'a devam et, eğer anne doğumun son 4 saati içinde opioid kullandıysa naloxane verilmesi
13.	Yenidoğanın her 30 sn.'de bir spontan solunumunun olup olmadığının PPV'a ara verilerek değerlendirilmesi
14.	Eğer spontan solunum hareketi yok ve kalp hızı <100, PPV'nun devamı
15.	Eğer kalp hızı 60'ın altında yâda 60-80 arasında fakat yükselmeyorsa kardiyak masaja devam edilmesi ve epinefrin vermek için hazırlanılması
16.	Eğer kalp hızı 80 üzerinde yâda 60-80 arasında fakat yükselmeye başladıysa tek başına PPV'a devam edilmesi, yükselmeyorsa her 30 sn.de bir değerlendirilerek 5 dakikada bir epinefrin tekrarlanması
17.	2 dakikadan sonra orogastrik tüpün yerleştirilmesi ve mide havasının boşaltılması
18.	Damar yolunun açılması: Glikoz, dopamin infüzyonunun başlatılması. Eğer kan gazı metabolik asidozu gösteriyorsa bikarbonat verilmesi

Yenidoğanda kullanılan ilaçların dozları farklı olduğu için doğuma girmeden hazırlanmalıdır. Yabancı yerde sezaryene girerken, ilaçları kontrol ettim, hemşire adrenalini binde birlik olarak ampülü gösterince, sezaryene başlanılmadı, ilaçlar tamamlandı ve sonra başlandı.

Yeni doğan bebeğin Resusitasyonda kullanılan ilaçlar				
İlaçlar	Hangi konsantrasyonda verildiği	Dozu/veriliş yolu	Total doz/Bebek	Veriliş hızı/ önlemler
Epinefrin	1:10000	0,1-0,3 ml/kg IV veya ET	Ağırlık Total ml 1 kg 0,1-0,3 ml 2 kg 0,2-0,6 ml 3 kg 0,3-0,9 ml 4 kg 0,4-1,2 ml	Hızlı ver. Eğer ET veriliyorsa 1-2 ml %0,9'luk NaCl ile sulandırılabilir
Hacim genişleticiler	Tam kan %5 albümin- %0,9 NaCl Normal %0,9 NaCl Ringer Laktat	10 ml/kg IV	Ağırlık Total ml 1 kg 10 ml 2 kg 20 ml 3 kg 30 ml 4 kg 40 ml	5-10 dak. sürede ver
Sodyum bikarbonat	0,5 mEq/ml (%4,2'lik solüsyon)	2 mEq/kg IV	Ağırlık Total doz 1 kg 2 mEq (4 ml) 2 kg 4 mEq (8 ml) 3 kg 6 mEq (12 ml) 4 kg 8 mEq (16 ml)	Yavaş, en hızlı 2 dakikada ver. Bebek eğer etkin biçimde ventile ediliyorsa ver
Naloksan hidroklorit	0,4 mg/ml	0,1 mg/kg (0,25 ml/kg) IV, ET, IM, SC	Ağırlık Total doz 1 kg 0,1 mg 2 kg 0,2 mg 3 kg 0,3 mg 4 kg 0,4 mg	Hızlı ver IV, ET tercih edilir IM, SC'da kullanılabilir
dopamin	6 x ağırlık x istenen doz $\frac{\text{---(kg)} \cdot (\mu\text{g/}}{\text{kg/dak}}$ İstenen sıvı (ml/st) =100 ml'lik solüsyonda dopamin (mg)	5 µg/kg/dak başlanır, 20 µg/kg/dak'a çıkılabilir IV	Ağırlık Total µg/dak 1 kg 5-20 µg/dak 2 kg 10-40 µg/dak 3 kg 15-60 µg/dak 4 kg 20-80 µg/dak	Devamlı infüzyon şeklinde verilir, kalp hızı, kan basıncı monitörize edilir

Etkin ve verimli olmak, gerekeni yapmak için, mutlaka sertifikalı olmasa bile her hekimin eğitim programı içinde olmalıdır.

Yorum

Doğum yeni bir varlık, yeni bir nesil, yeni bir insan doğmaktadır. Büyük sevinç kaynağı olması düşünülürken, üzüntü ve bir ailenin yıkılmaması için, gerekenlerin tümünü yapmak ve bunun için eğitim almak önemlidir.

Son Söz

Eğitim ancak eğitim almayı kabul eden kişi tarafından gerçekleştirilebilir. Bireyin aklına ters gelen şeyleri sorması gerekir. El elden üstündür, bilgi bilenindir. Bu nedenle Google ile konu araştırılması ile bazı elde edilen verilerin irdelenmelidir. Temel ayıraç, bilimdir, etik ilkelerde

kalmaktır. Bunun dışındakiler kabul göremez. Hayal, fantezi ve birisine iyi geldi şeklinde Plasebo yaklaşımları, bilimsel değildir.

SONUÇ

Eğitim bireye isteyerek edindiği ve tutum ve davranışlarına geçirerek, bundan gurur ve büyük zevk aldığı bir işlemdir. Beceri kazanma ile oluşmaktadır. Bu becerinin kullanılması, benimsenmesi ve benimsetmesi ile yaygınlaşması ve geliştirmesi beklenir.

Olumlu yönde ve gelişim temelinde olmayan, en azından zarar vermeyen ve tüm deontolojik esaslar temelinde olmayan kazanımlar temelde kayıplardır. Etik ilkeler ve insan hakları ve tüm uluslararası esaslar yanında bireyin özgül ve özgün tercihi ile oluşmalıdır.

Eğitim bir gelişim, bir kültürel boyut kazanmaktır. Bir kalıp, bir bilgi öğrenmenin eğitim olarak yorumlanması, özellikle zamanımızda olanaksızdır. Diploma kazanmak, hatta profesör olmak, eğitilmiş olmak anlamında değildir. Basit olarak dinlemeyen kişi eğitilmiş kabul edilmemelidir.

Eğitimin temeli, sevgi, barış yanında saygıyı kazandırma, saygı oluşturma temel hedefidir. Sevmeyen kişi, sevmeyi öğretmez, kendinde olmayanı başkasına veremezsiniz. Sevgi ve saygıyı kendisinde hissetmeyen, oluşturmayan kişi de eğitici olamaz, sadece ders anlatıcı olur. Kazanımı %20'yi geçmez ve giderek unutulur.

Eğitim bir alış-veriştir. Öğretmen de bir şeyler almalıdır ki, bir şeyler verebilsin. Empati yaparak kendini hoca değil, kendini eğitilenlerin yerine koymalı, aynı düzeye getirmelidir.

Kısaca, her kişi diploma alabilir, ama eğitici olmak bir sanatçı olmak gibidir.

Bir yere gitmek isterseniz, haritaya bakarsınız. Ancak çok karmaşık olduğu için kaybedersiniz.

Arabalardaki navigasyon cihazlarında adres girilir, size hedefi gösterir, saat kaçta varılacağı, kaç km kaldığı, hatta yolun tıkanık olduğunu da belirler. Ancak, yine de düşünmek gerekir, bu tarif en yakın olandır, uzun daha emniyetli olabilir. Ayrıca sokaktır ama yürüme yolu olmuştur. Sizi açmaza sürükler. Bu nedenle eğitim diye bize yol gösterene dikkatli bakmalıdır.

Baban nerede? Kısa yoldan gelirse 30 dakikada gelir, uzun yoldan gelirse 15 dakikada buradadır diyen çocuk gibi olmamalıdır. Sorarım acaba kim eğitilmiştir?

Severek öğret, severek eğit
Eğitim talep ile olur
Eğiten nesilleri geleceği taşıyor
Yaşam Hakkını sağlamanın ötesi

Geleceği de inşa etmektir, eğitici olmak

Eğitim görmüş kişi, memnun veya mutsuzdur. Eğitimle aldığı kuralları, prensipleri yapması le kendini bir sıkışmışlık içinde hisseder, aynı zamanda toplumu etkilemeli, onlara bir şeyler söylemeli ve eğitmelidir. Maddi imkân ötesinde, yönetsel de bir yapısı yoktur, çünkü toplum kendini horlayanı seçmez. Ben profesörüm der, ama bir uygulayan kişi, onun teorik öyle olduğu ama pratik uygun olmadığını söyler.

Mutlu olan, eğitimi ömür boyu süreceği ve devamlı değişimin gelişim boyutunda olmasını, bir çocuğun bile çok katkısı olabileceğini belirtir. Topluma sadece bilgi ve uyarı yapabileceği, suç olmadıkça karışmayacağını bilir. Rıza ve sorumluluk bireye aittir. Devamlı gelişim temelinde yeni yapılanma içindedir. Sevgi çevredeki olaylar değil, gönüldeki sevgiden kaynak bulur. Yaratıcı olmadığına göre yaratılışı kabul ve bunu değiştirmek değil, geliştirme çabasında olmalıdır ve önce kendisinden başlamalıdır. Bu açıdan eğitimin en büyük katkısı kendisinedir. Bir hekim öncelikle kendi sağlığı üzerinde bildikleri, öğrendiklerini uygulamalıdır.

Kaynaklar

- 1) İNAN H. Fazıl, KURT Zülfinaz, KUBİLAY İlkur. EĞİTİM BECERİLERİ, ÖĞRENİM REHBERİ, T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI, TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, İLK YARDIM VE ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI, ANKARA 2002
- 2) TIP EĞİTİMİ KONUSUNDAKİ SÜREÇLER. M. A. Akşit. Tıp Fakültesinde Uyguladığım Ölçme ve Değerlendirme (Sınav) KRİTERLERİM. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun No:2009/1001 ve Anayasa Mahkemesinin No: 2011/90 Kararları gereğince hazırlanmıştır. 2012.
- 3) EĞİTİMDE ETİK İLKELER. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Raporu, 2012.
- 4) ÇOCUK HAKLARINA DAİR SÖZLEŞME. Google Search
- 5) M. A. Akşit. Mesleki Beceriler Kazandırma Kursları Sürüm 5, Dönem 1, 2, 3 (Yıl 2012).